

## เค้าโครงมรดก

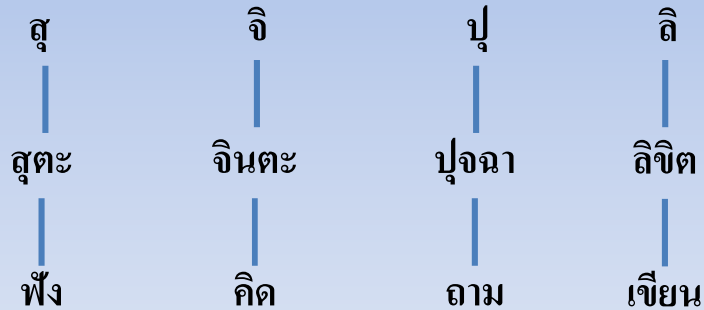
โดย

นายเกียรติ กาญจนรินทร์

## ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

- ไม่มีอะไรล้มเหลว เว้นแต่เลิกเพียรพยายาม (แอลเบิร์ต สันบาร์ค)
- ผู้ชนะไม่มีวันล้มเลิก ผู้ล้มเลิกไม่มีวันชนะ
- ความพากเพียรเป็นศัตรูในตอนแรก แต่เป็นญาติในภายหลัง
- ความประพฤติ (ขยัน อดทน) ที่กระทำเสมอ ก็จะกลายเป็นอุปนิสัย

## หัวใจนักปราชญ์



## คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๔/๒๕๘๗

การพิจารณาคดีอาญา ศาลมีอำนาจที่จะเรียกพยานหลักฐานใด มาสืบ เพื่อประกอบการวินิจฉัยใด ๆ ก่อนพิพากษาได้ มาตรา ๒๒๘ แห่ง ป.วิ.อ. จึงได้บัญญัติว่า “ระหว่างการพิจารณา โดยผลการหรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเอง หรือส่งประเด็นก็ได้” มาตรา ๑๘๗ แห่ง ป.วิ.พ. ที่ว่า “เมื่อได้สืบพยานตามที่จำเป็นและคู่ความ ได้แถลงการณ์ถ้าหากมี เสร็จแล้ว ให้ถือว่า การพิจารณาคดีเป็นอันสิ้นสุด” นั้น ก็ได้มีข้อความยกเว้นไว้เป็นทำนองเดียวกันต่อไปว่า “แต่ตราบใดที่ยังมิได้มี คำพิพากษา ศาลอาจทำการพิจารณาต่อไปอีกได้ตามที่เห็นสมควร” ...

## คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๔/๒๔๘๗ (ต่อ)

...การพิจารณาคดีอาญาจึงต่างกับการพิจารณาคดีแพ่งเฉพาะข้อที่ว่า ไม่มีบทบัญญัติใน ป.วิ.อ. ให้ถือว่า การพิจารณาคดีเป็นอันสิ้นสุดเมื่อใด และศาลฎีกาเห็นว่า จะนำเอามาตรา ๑๘๗ ป.วิ.พ. มาอนุโลมใช้บังคับ ก็ไม่ได้ เพราะความมุ่งหมายแห่งการพิจารณาคดีอาญานั้นย่อมประสงค์จะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายดำเนินกระบวนการพิจารณาได้โดยเสรี มิให้มีระเบียบพิธีกีดกันมากเกินไป เช่น มีพฤติการณ์ปรากฏขึ้นว่า จำเลย มิใช่ผู้กระทำความผิด แม้ขณะจะอ่านคำพิพากษา ศาลก็อาจเรียก หรือ ใจทักหรือจำเลยอาจขอให้เรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมได้ ดังนี้ การพิจารณาคดีอาญาจึงไม่มีข้อขัดกันให้ถือว่า สิ้นสุดในขณะใด ๆ ก่อน ศาลพิพากษาหรือสั่ง...

## คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๔/๒๔๘๗ (ต่อ)

...ฉะนั้นการพิจารณาคดีอาญาจึงต้องมีความหมายตามหลักทั่วไป คือ การดำเนินคดีทั้งหมดในศาลก่อนขึ้นศาล ตัดสิน หรือจำหน่ายคดี โดยคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามนัยแห่งมาตรา ๑ (๘) ป.วิ.พ. ที่ศาลอุทธรณ์ เห็นว่า ขณะที่ศาลชั้นต้นสั่งจำหน่ายคดีมิได้อยู่ในระหว่างพิจารณานั้น ศาลฎีกาจึงไม่เห็นพ้องด้วย ศาลฎีกาพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้บังคับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้สั่งตัวจำเลยซึ่งเป็นคนวิกลจริตไป อยู่ในความดูแลของข้าหลวงประจำจังหวัด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔/.

(ประมุข สุวรรณศรี เคลื่อน อิศรภักดี เยี่ยม เลขวณิชยธรรมวิทักษ์)

## คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๔/๒๕๕๑

แม้เสร็จจากการสืบพยานและนัดฟังคำพิพากษาแล้ว ศาลอาจสืบพยานเพิ่มเติมได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๘ เมื่อโจทก์ขอแก้ฟ้องระหว่างพิจารณาหลังสืบพยานจำเลยเสร็จ จากเหตุเกิดที่ ตำบลบางแค อำเภอภาษีเจริญ จังหวัดพระนคร เป็นจังหวัดธนบุรีซึ่งไม่มีเหตุที่จำเลยเข้าใจผิดหรือเสียเปรียบในการต่อสู้คดี เนื่องจากจำเลยเป็นคนท้องถิ่นและคนทั่วไปก็ทราบว่า ตำบลและอำเภอดังกล่าวอยู่ในจังหวัดธนบุรี มิใช่จังหวัดพระนคร ศาลก็ชอบที่จะอนุญาตให้โจทก์แก้ฟ้องได้/

## หลักเกณฑ์การนำกฎหมายอิสลามมาใช้ในคดีมรดก

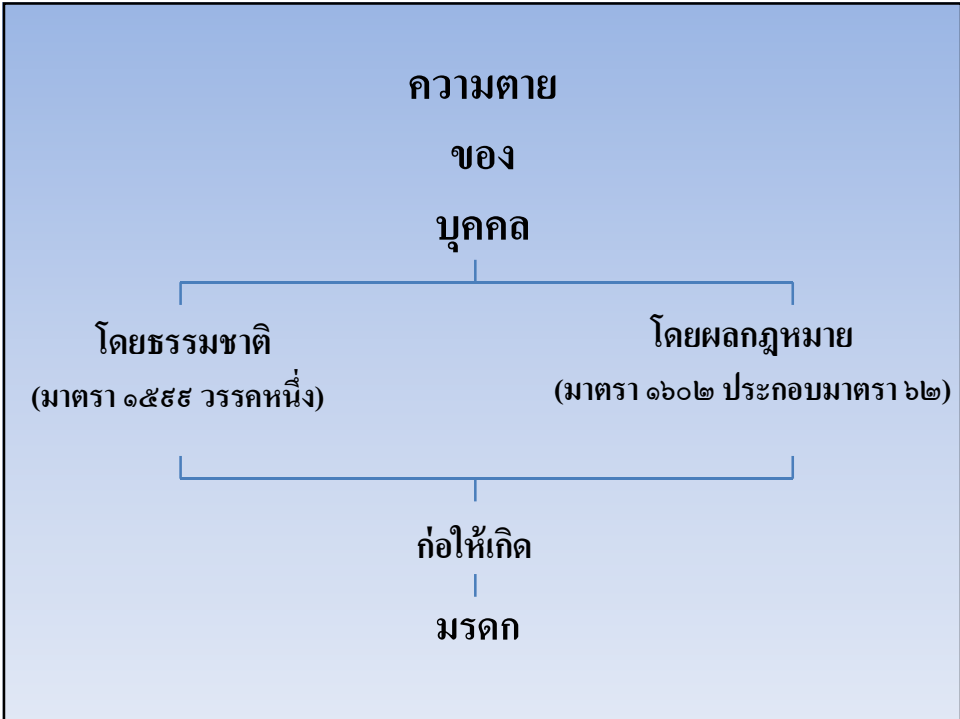
เจ้ามรดกเป็น  
อิสลามิกชน (มุสลิม)  
ฎีกาที่ ๓๘๔๕/๒๕๔๑

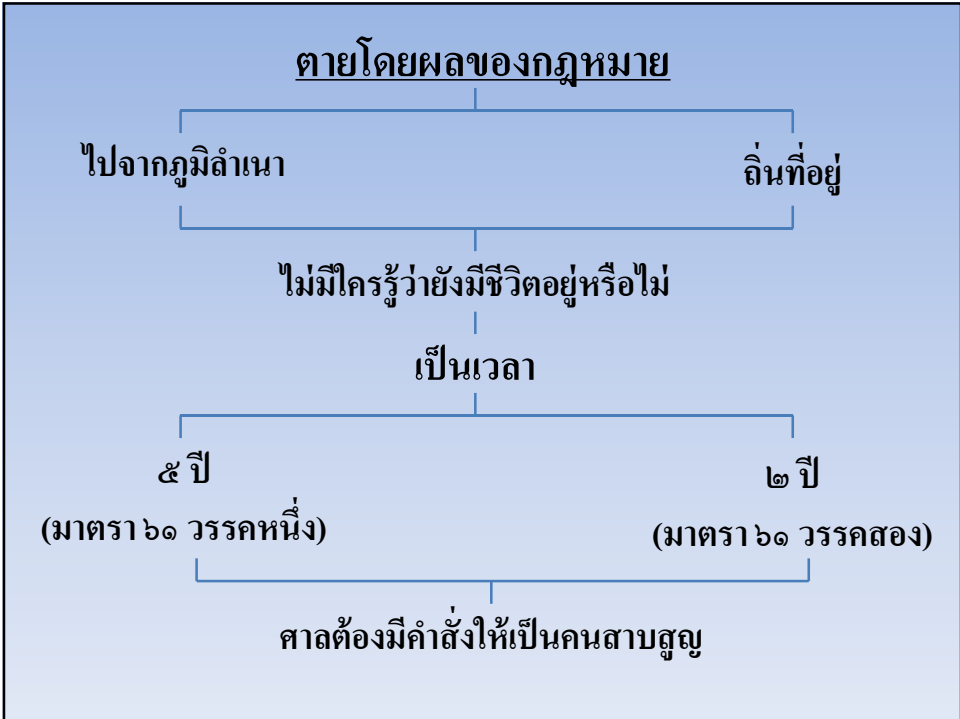
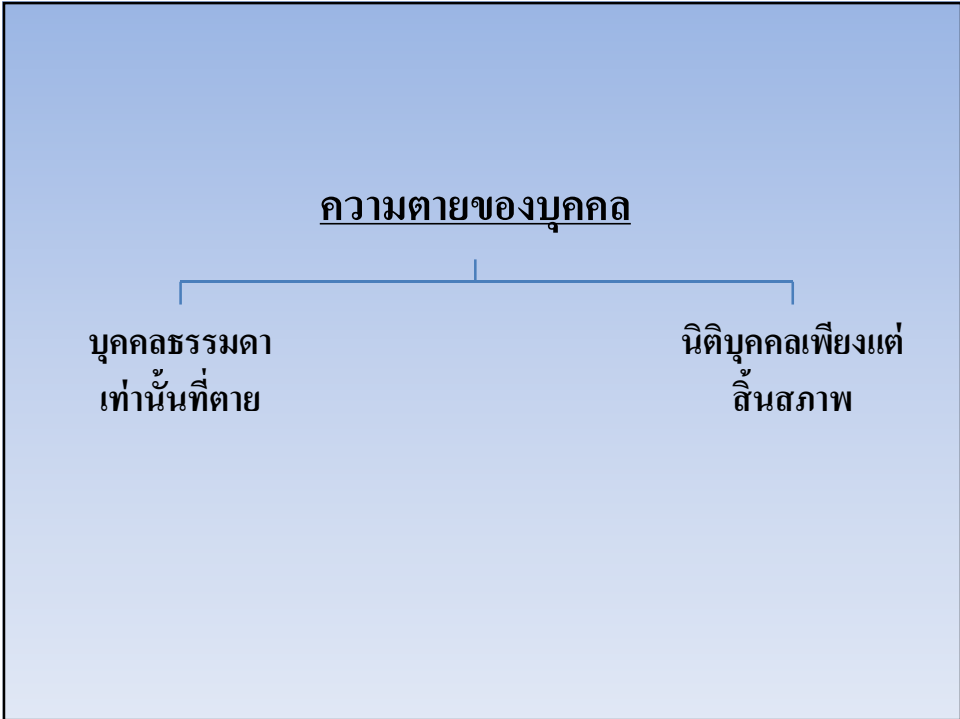
คู่ความในคดีทั้งหมด  
เป็นมุสลิม  
ฎีกาที่ ๑๘๕๘/๒๕๑๒

ต้องเป็นคดีมรดกที่เกิด  
๔ จังหวัดภาคใต้  
ปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล  
ฎีกาที่ ๕๐/๒๕๔๓, ๑๐๒/๒๕๑๗

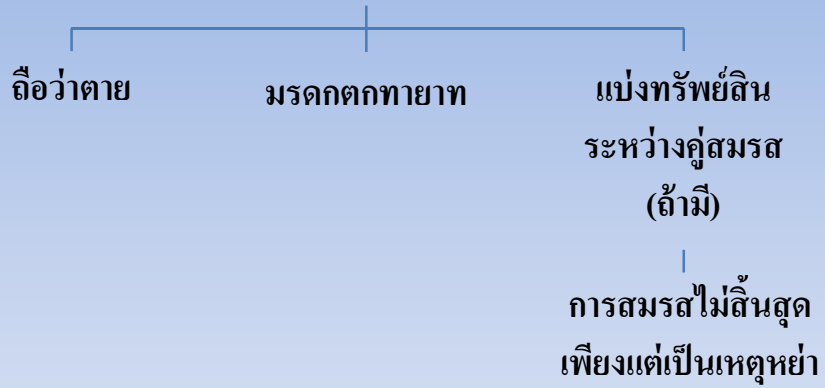
คณะตุลาการเป็นผู้ชี้ขาดกฎหมายอิสลาม  
คำชี้ขาดเป็นที่สุด

ศาลสูงต้องถือตาม ไม่มีอำนาจเปลี่ยนแปลง  
ฎีกาที่ ๑๗๔๐/๒๕๐๕, ๑๗๖๕/๒๕๐๕, ๓๕๖๓/๒๕๕๑

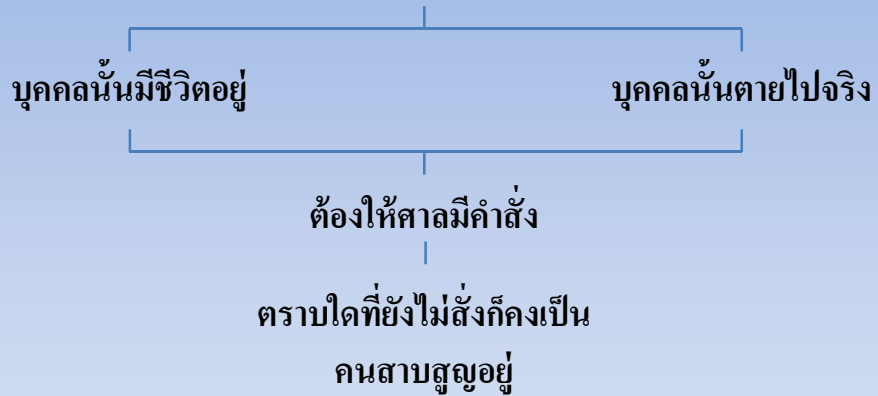




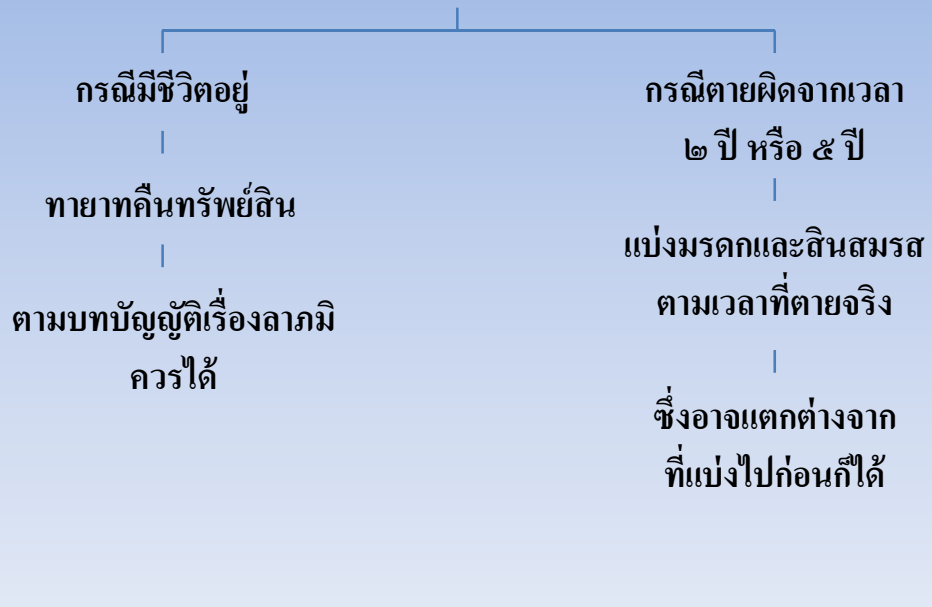
## ผลของการเป็นคนสาบสูญ



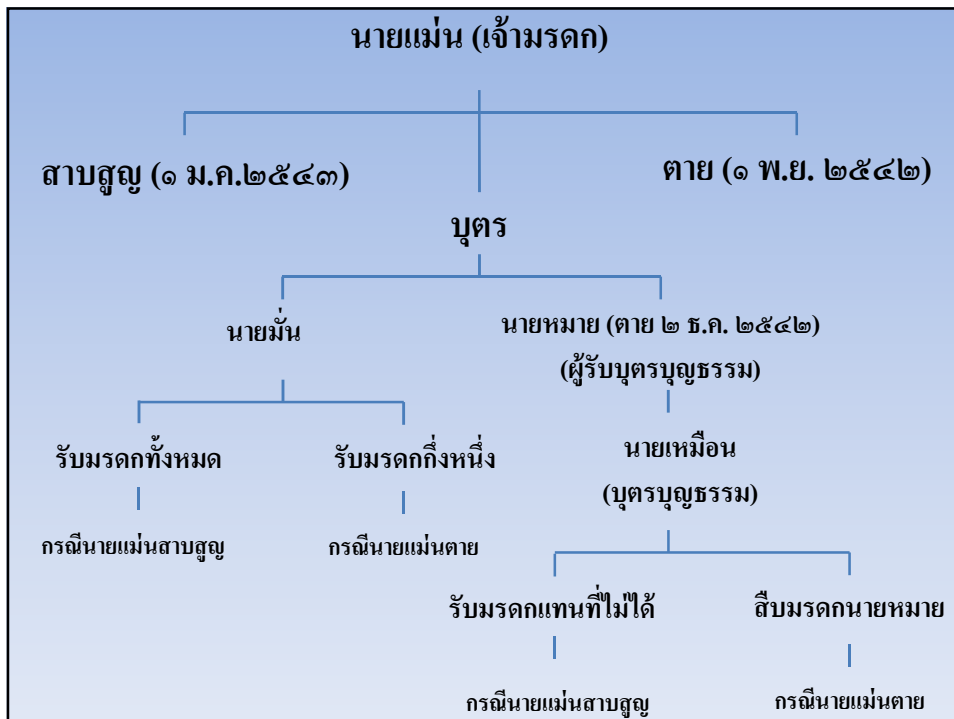
## การเพิกถอนคำสั่งสาบสูญ

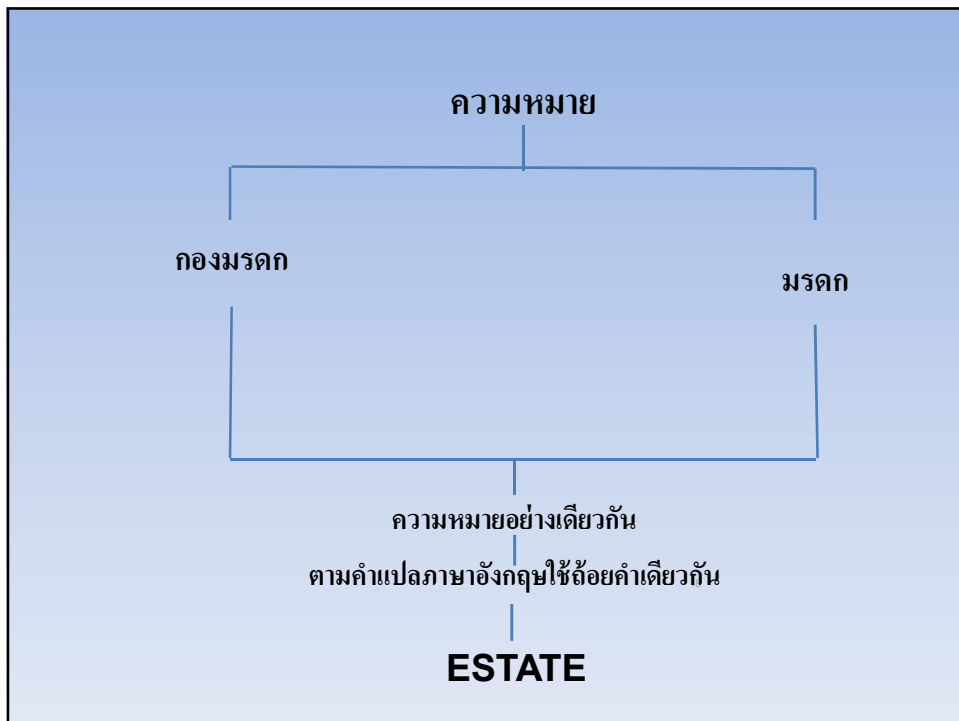
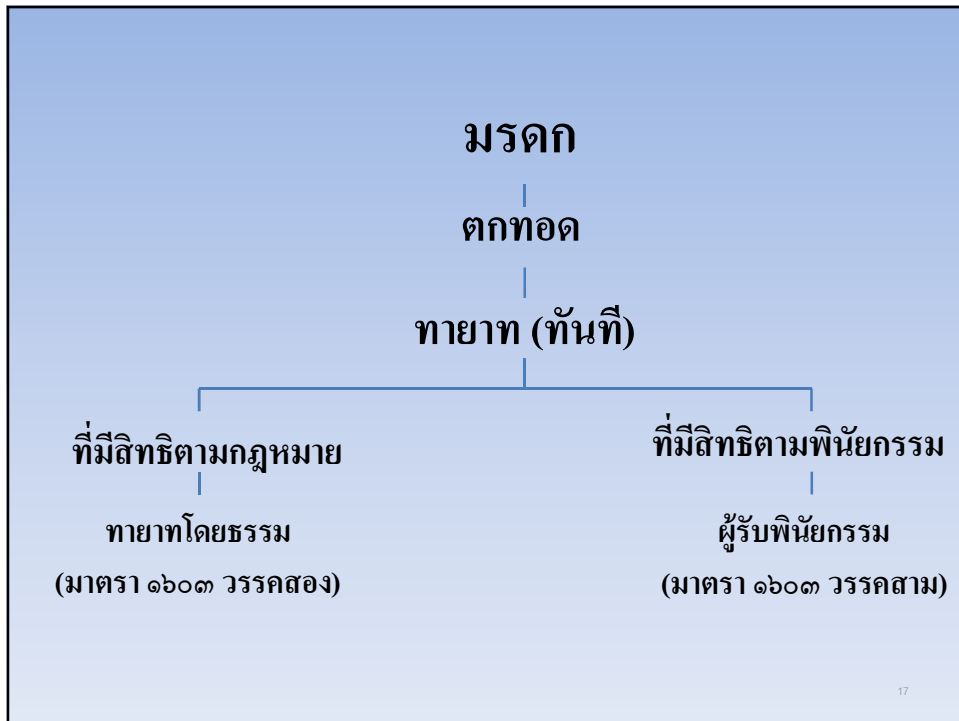


## ผลการเพิกถอนคำสั่งสาบสูญ

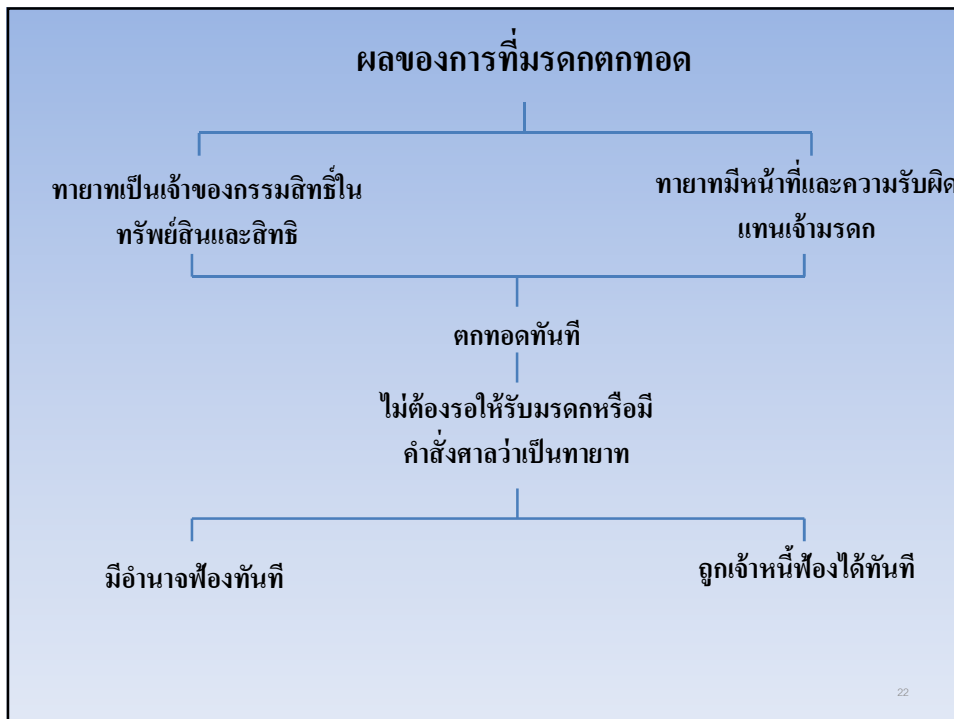
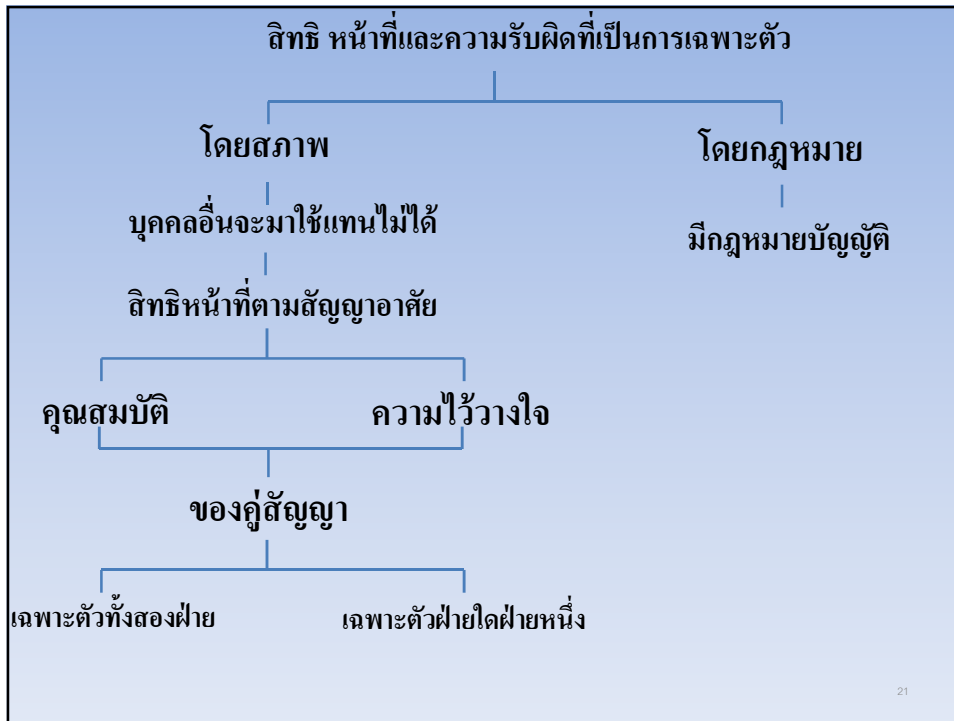


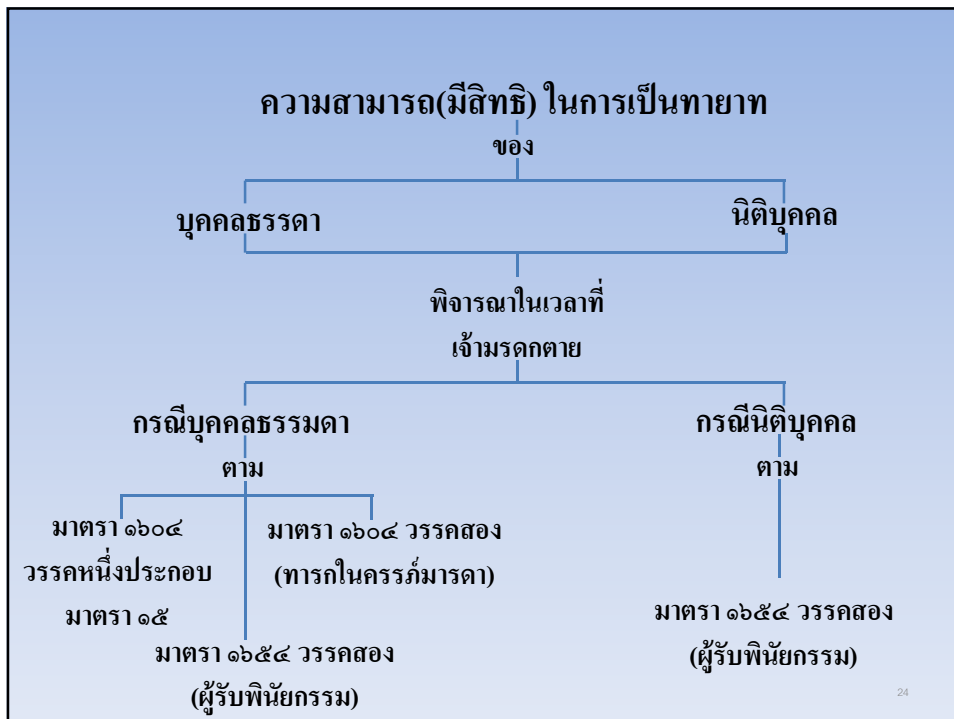
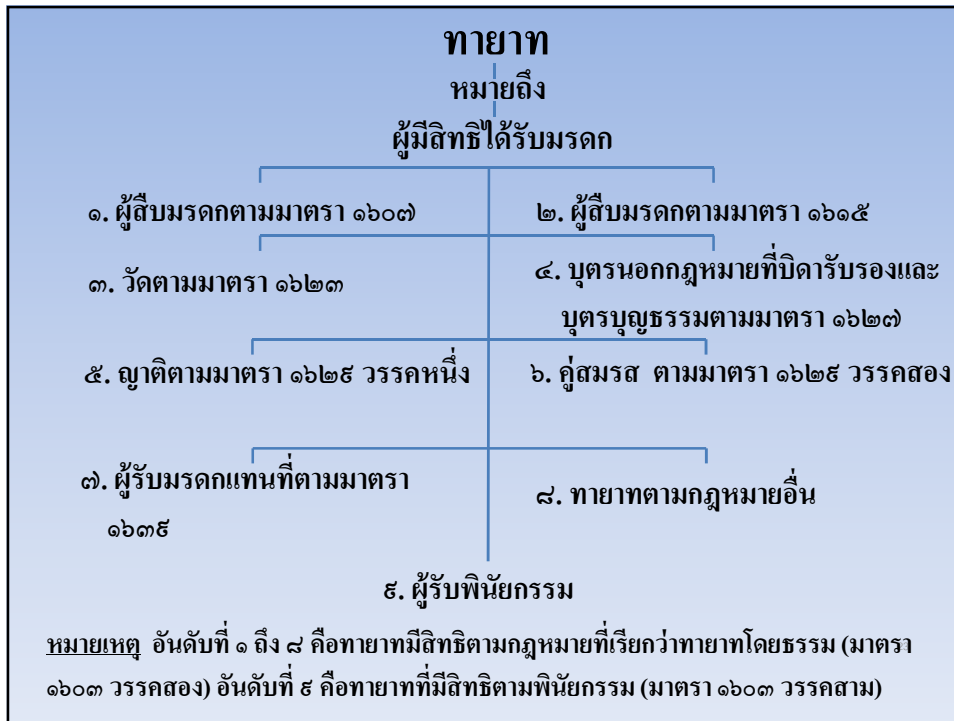
## นายแม่่น (เจ้ามรดก)

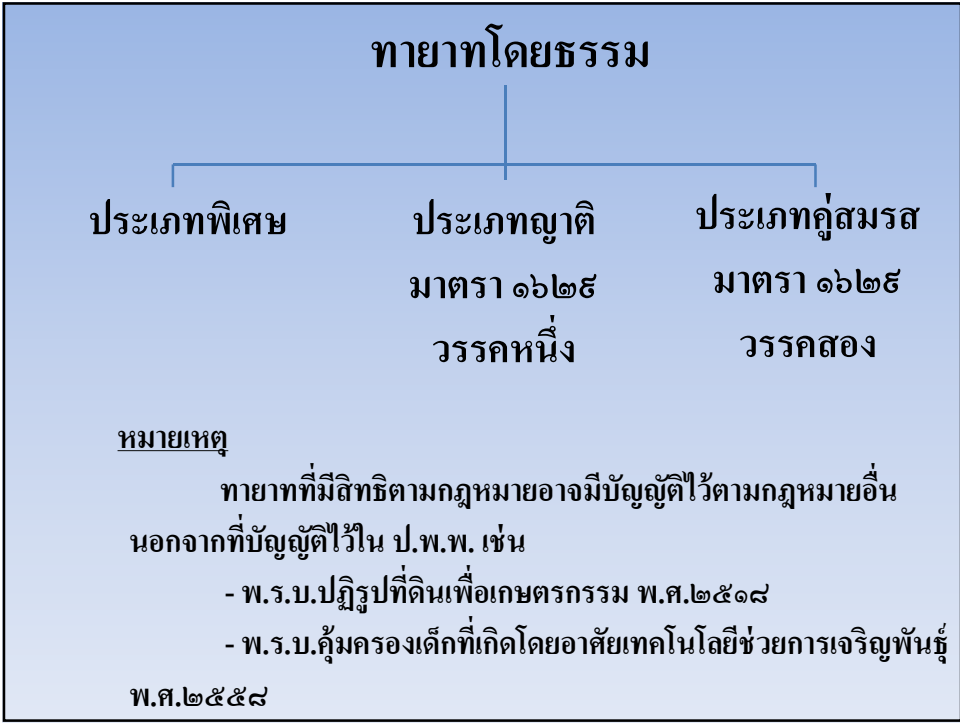
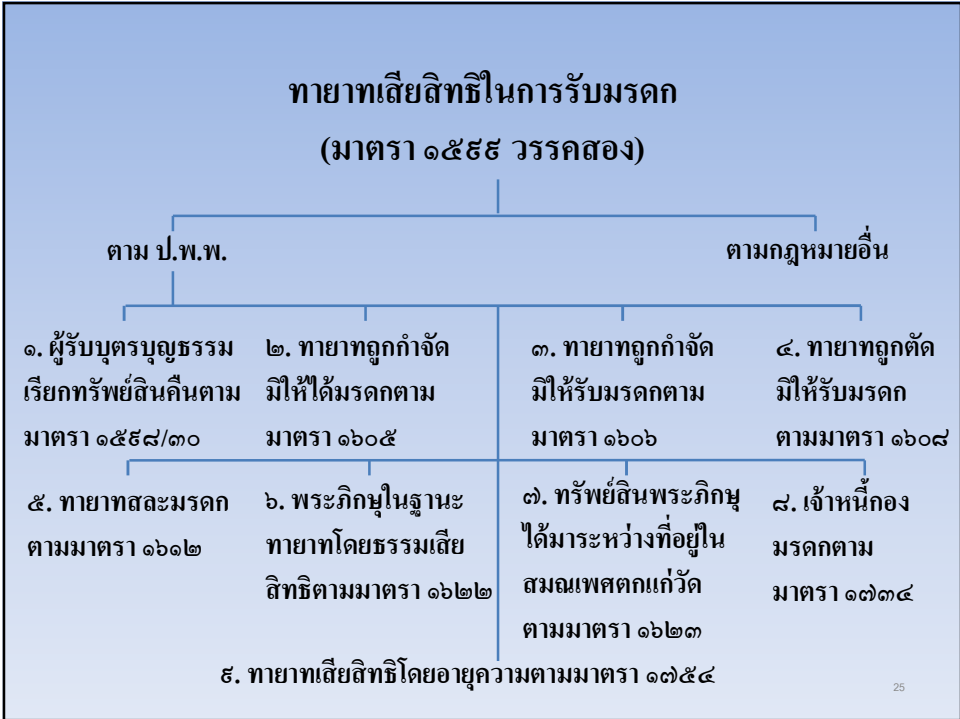












## ทายาทโดยธรรมประเภทพิเศษ

๑. ผู้สืบมรดก  
ตามมาตรา ๑๖๐๗
๒. ผู้สืบมรดก  
ตามมาตรา ๑๖๑๕
๓. วัตถุประสงค์ตามมาตรา ๑๖๒๓
๔. บุตรบุญธรรม  
ตามมาตรา ๑๖๒๗
๕. ผู้รับมรดกแทนที่กรณีบุคคลที่จะเป็นทายาทโดยธรรม  
ถูกกำจัดมิให้รับมรดกตามมาตรา ๑๖๓๕

27

## ทายาทโดยธรรมประเภทญาติ

### มาตรา ๑๖๒๕ วรรคหนึ่ง

- (๑) ผู้สืบสันดาน (ชั้นบุตร)
- (๒) บิดามารดา
- (๓) พี่น้องร่วมบิดามารดา  
เดียวกัน
- (๔) พี่น้องร่วมบิดาหรือ  
มารดาเดียวกัน
- (๕) ปู่ ย่า ตา ยาย
- (๖) ลุง ป้า น้า อา

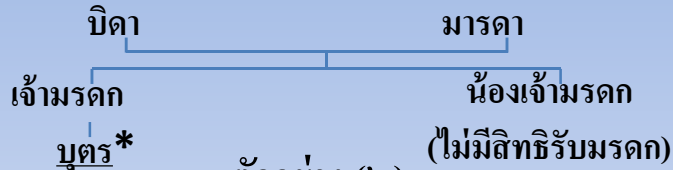
หมายเหตุ ผู้สืบสันดานของอันดับ (๑)(๓)(๔)(๖) กรณีรับมรดกแทนที่บุคคลที่จะเป็นทายาท  
ตามลำดับดังกล่าวถึงแก่ความตายก่อนเข้ามรดกถือว่าเป็นทายาทโดยธรรมประเภทญาติ

28

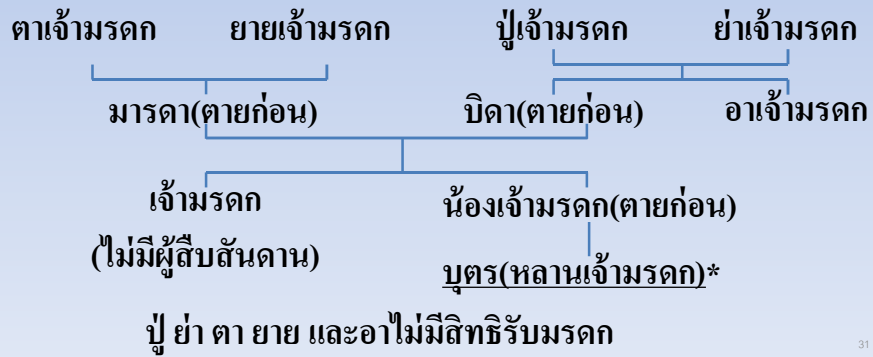


สิทธิรับมรดกตามมาตรา ๑๖๒๕ และ ๑๖๓๐

ตัวอย่าง (๑)



ตัวอย่าง (๒)

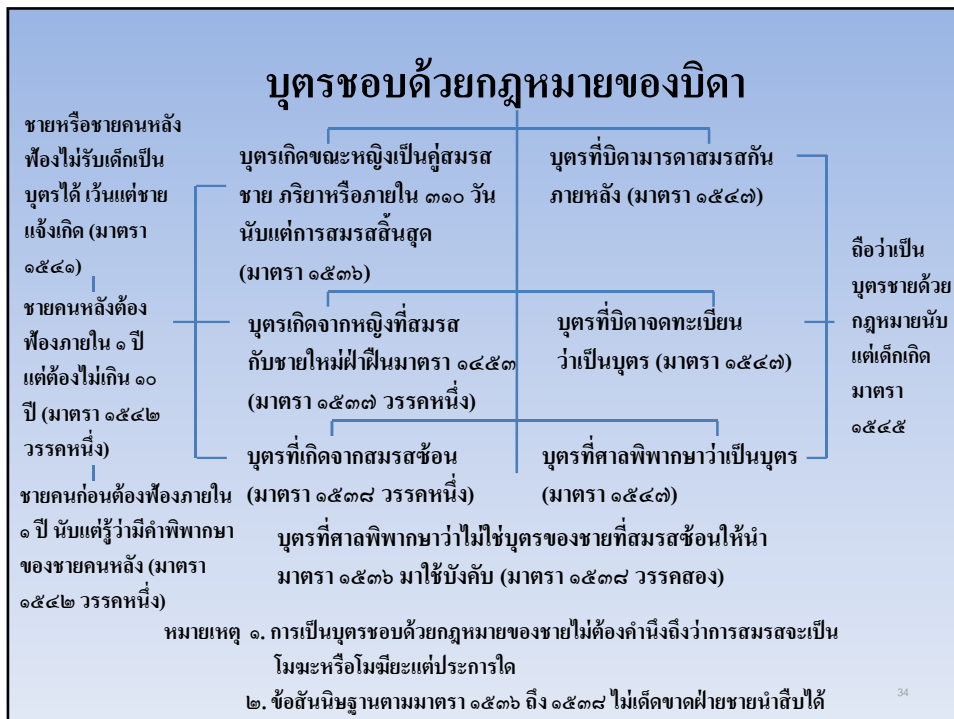


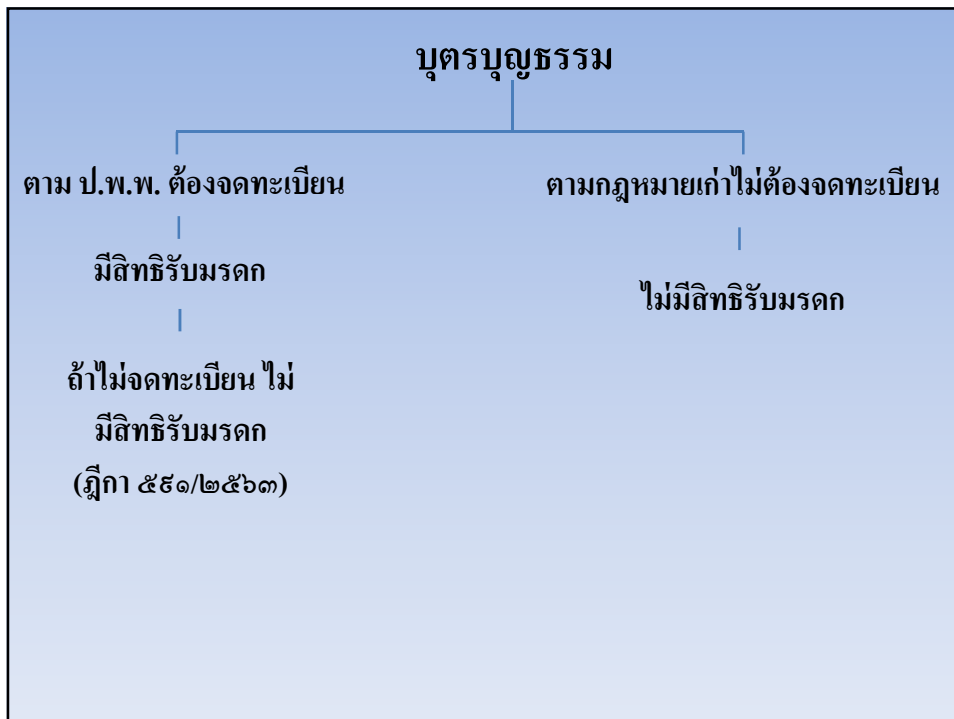
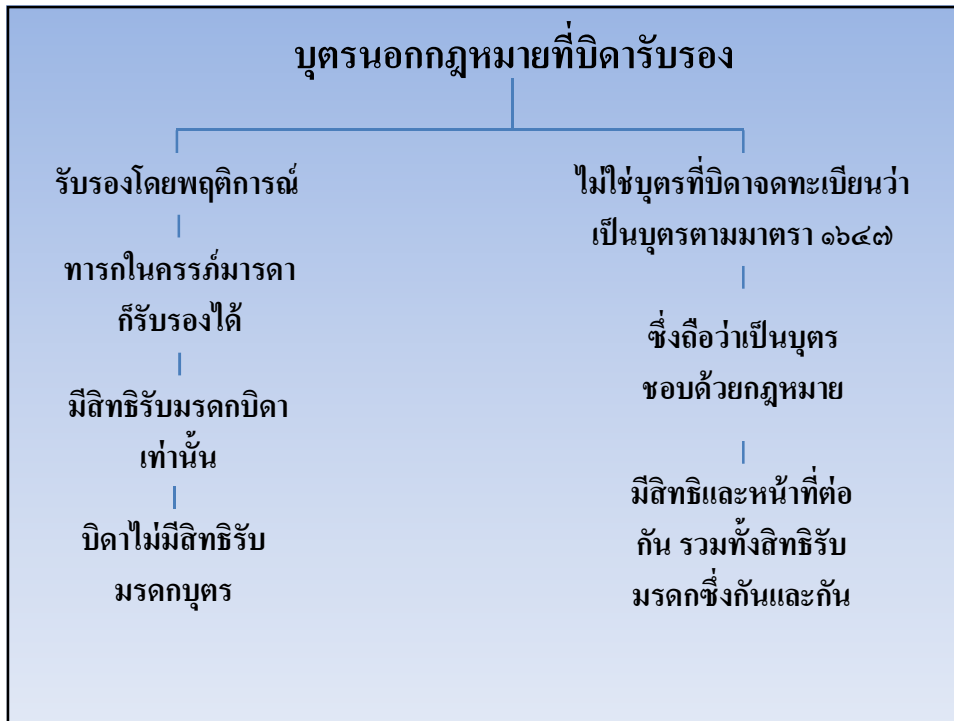
31

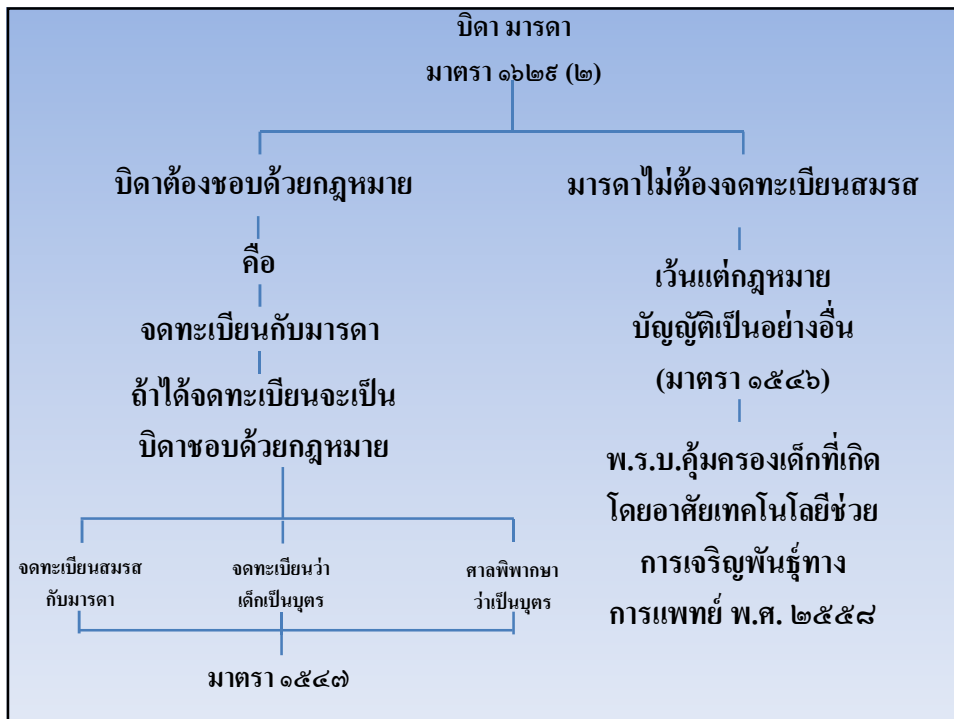
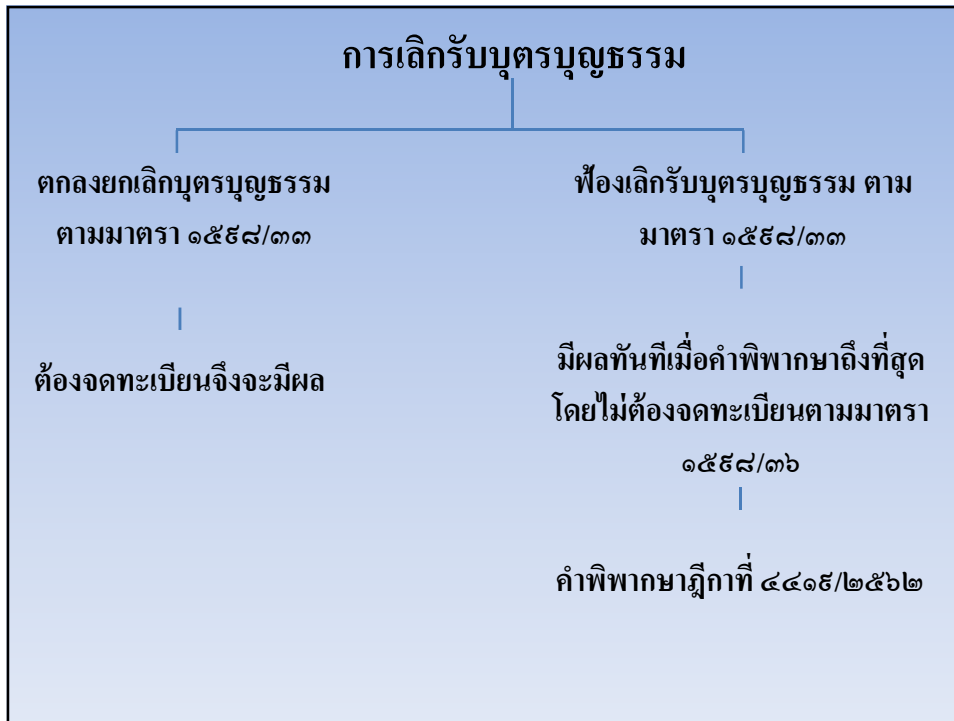
เจ้ามรดก



โองและไก่อรับมรดกโดยอาศัยการรับมรดกแทนที่ซ่างและม้า  
(มาตรา ๑๖๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๖๒๕)

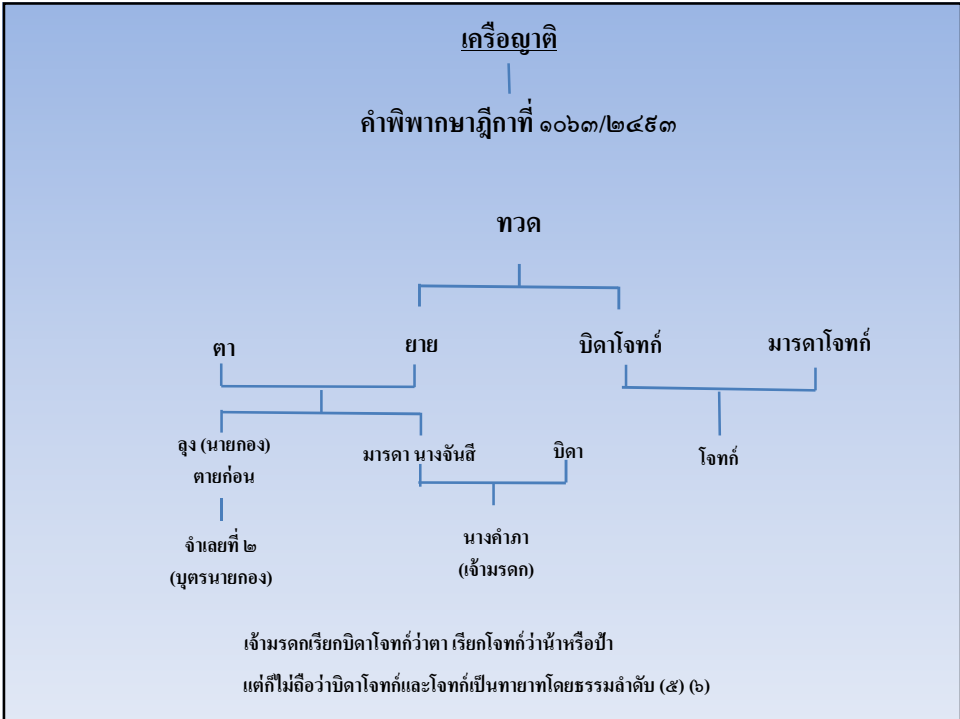


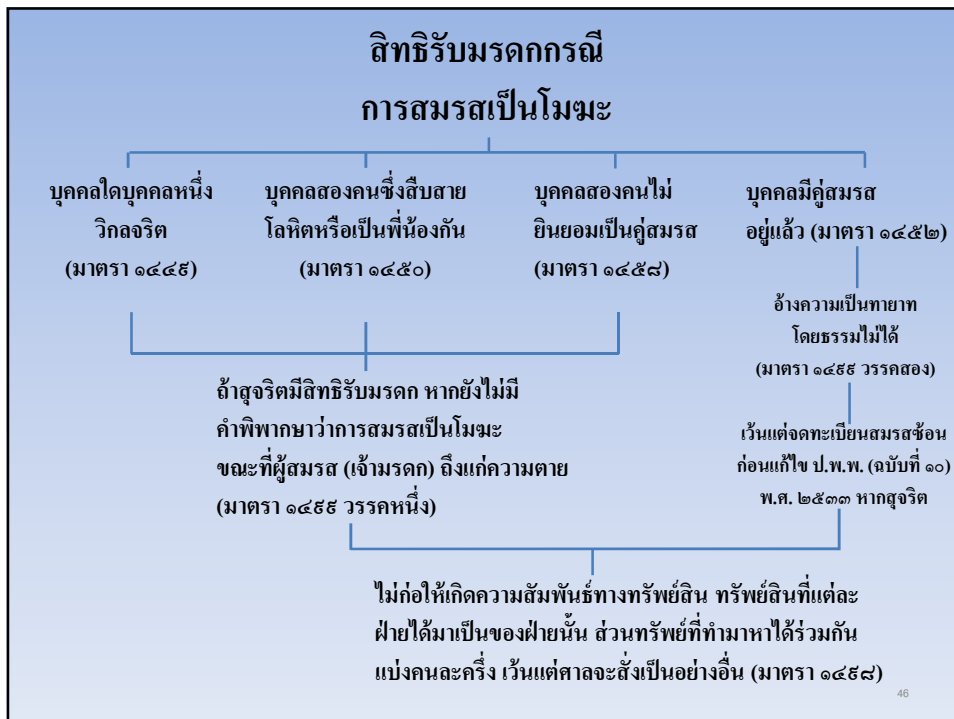
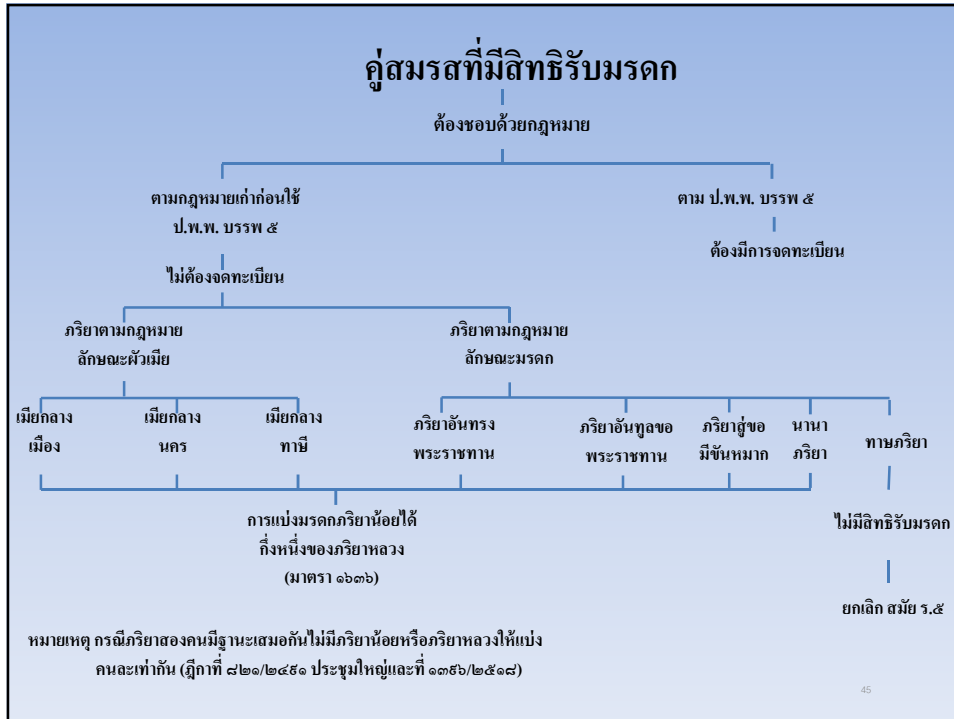


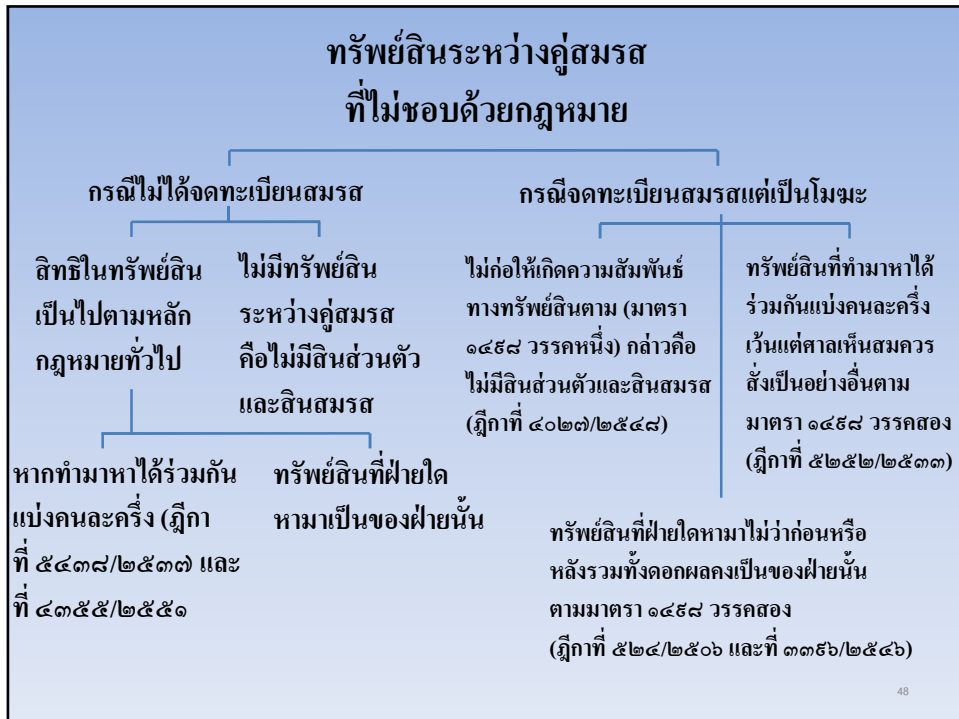
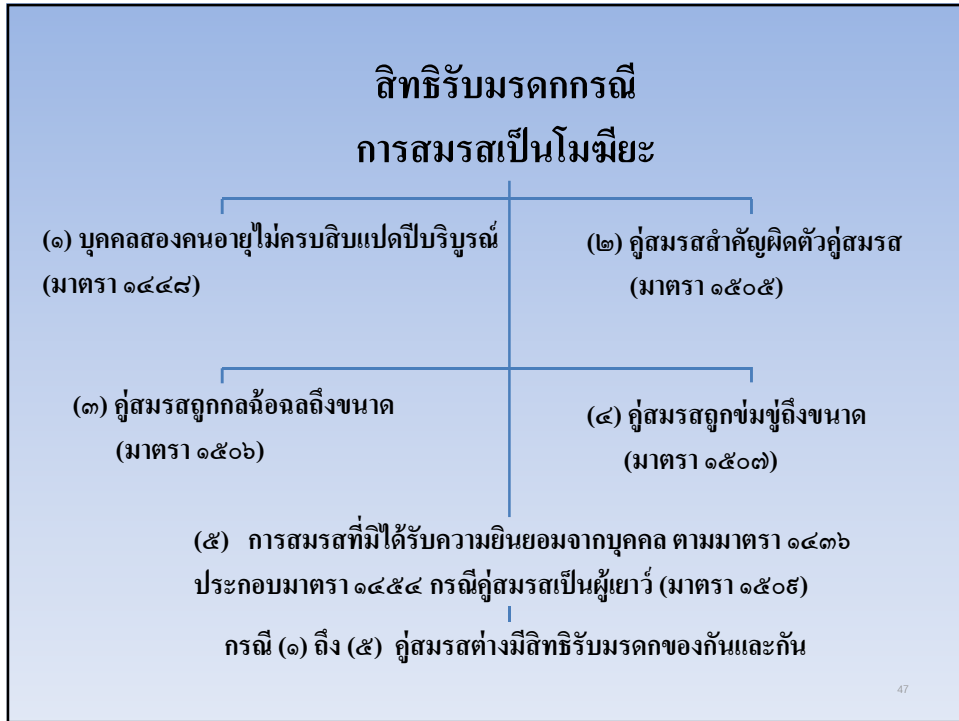








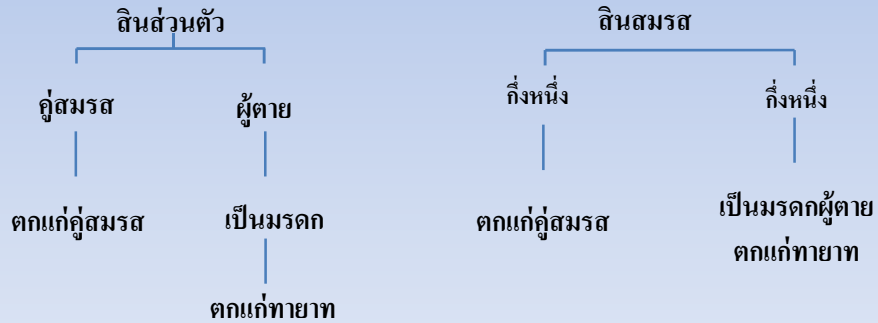




## สิทธิและส่วนแบ่งระหว่างผู้ตายกับคู่สมรส

ทรัพย์สินแยกจากกันนับแต่วันตาย

(มาตรา ๑๖๒๕)



หมายเหตุ มาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ ที่ระบุในมาตรา ๑๖๒๕ ปัจจุบัน คือ มาตรา ๑๕๑๒ ถึง ๑๕๑๔

## หลักเกณฑ์

### การรับมรดกแทนที่

- (๑) บุคคลที่จะเป็นทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๑) (๓) (๔) และ (๖) ถึงแก่ความตายหรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเข้ามรดกตาย (มาตรา ๑๖๓๕)
- (๒) การรับมรดกแทนที่ซึ่งบังคับเฉพาะทายาทโดยธรรมเท่านั้นผู้รับพินัยกรรมไม่มีการรับมรดกแทนที่ (มาตรา ๑๖๔๒)
- (๓) การรับมรดกแทนที่ได้เฉพาะผู้สืบสันดานของทายาทโดยธรรมตามมาตรา ๑๖๒๕ (๑) (๓) (๔) และ (๖) เท่านั้น (มาตรา ๑๖๓๕)
- (๔) ผู้สืบสันดานที่รับมรดกแทนที่ตายหรือถูกกำจัดมิให้รับมรดกก่อนเข้ามรดกตายก็ให้ผู้สืบสันดานชั้นถัดไปรับมรดกแทนที่จนหมดสาย (มาตรา ๑๖๓๕)
- (๕) สิทธิรับมรดกแทนที่ต้องเป็นผู้สืบสันดานโดยตรง บุพการีไม่มีสิทธิ (มาตรา ๑๖๔๓)

หมายเหตุ ๑. บุตรบุญธรรมไม่ใช่ผู้สืบสันดานโดยตรงของผู้รับบุตรบุญธรรม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๓/๒๕๒๘ ประชุมใหญ่)

๒. สืบสันดานโดยตรงของบุคคลที่จะเป็นทายาท (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๐/๒๔๕๔)

๓. ความตายโดยสาบสูญก็มีการรับมรดกแทนที่ด้วย

กรณีศึกษา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๐/๒๕๕๔

นางสาวเชียม เจ้ามรดกผู้รับบุตรบุญธรรม

นางชี้อ้อย บุตรบุญธรรม  
(ตายก่อนนางสาวเชียม)

จำเลย บุตรบุญธรรม

โจทก์  
(บุตรนางสาวชี้อ้อย)

ผู้สืบสันดานโดยตรงของนางชี้อ้อย

รับมรดกแทนที่นางชี้อ้อย

51

กรณีศึกษา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๓/๒๕๒๘

นางริ้ว (เจ้ามรดก)

นางน้อม (ผู้รับบุตรบุญธรรม)  
ตายก่อนเจ้ามรดก

จำเลย

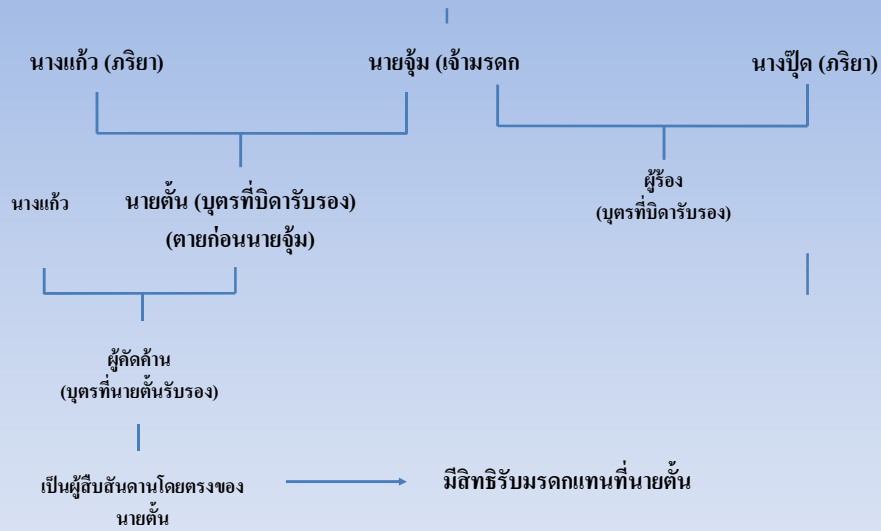
โจทก์ทั้งสาม  
(บุตรบุญธรรมของนางน้อม)

ไม่ใช่ผู้สืบสันดานโดยตรงนางน้อม

รับมรดกแทนที่นางน้อมไม่ได้

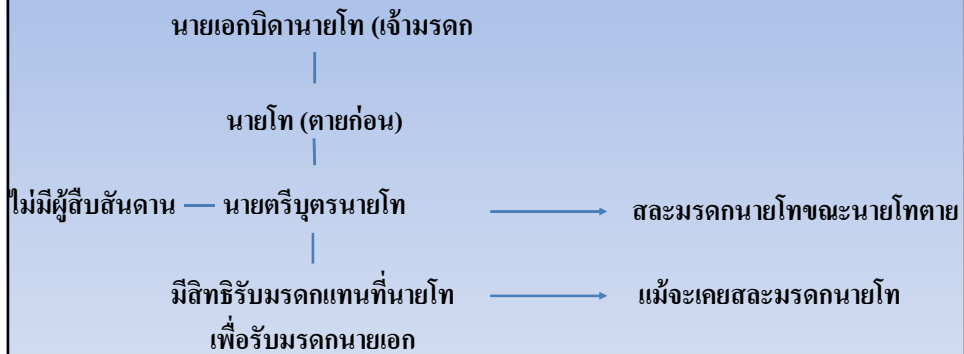
52

**เครือญาติ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๑๒/๒๕๓๗**



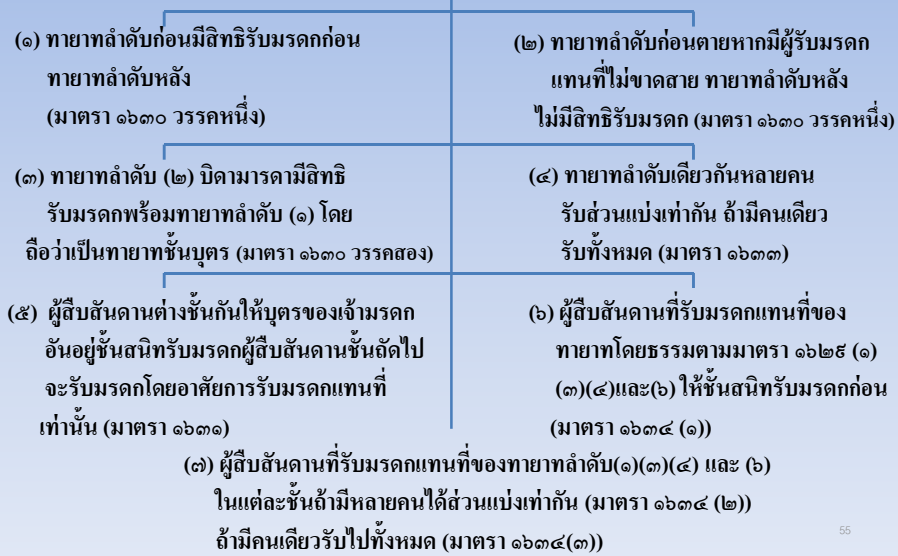
53

**สละมรดกของบุคคลหนึ่งนั้น สามารถรับมรดกแทนที่บุคคลหนึ่ง (มาตรา ๑๖๔๕)**



54

## สิทธิและส่วนแบ่งของทายาทโดยธรรม ประเภทญาติ



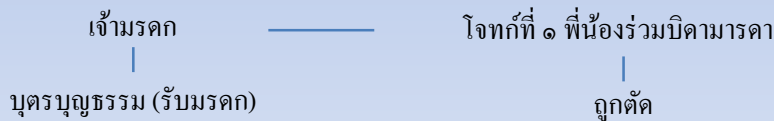
55

### (๑) มาตรา ๑๖๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๖๓๐ วรรคหนึ่ง

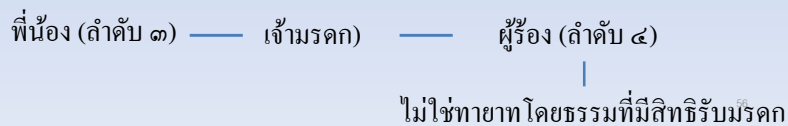
#### คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๖๖-๖๖๗/๒๕๐๕



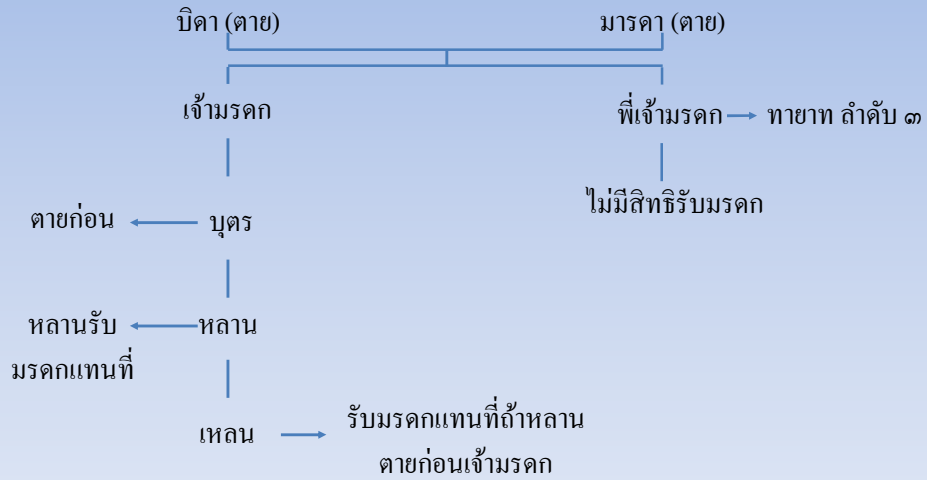
#### คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๑/๒๕๒๒



#### คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๔๗๔/๒๕๔๗

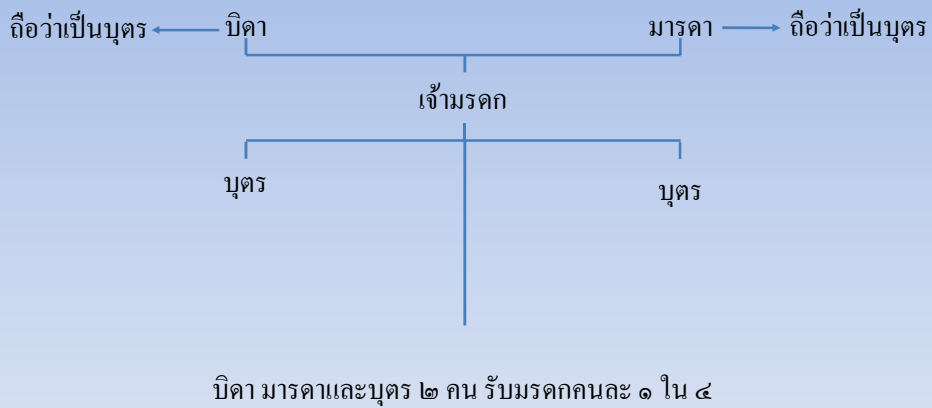


(๒) มาตรา ๑๖๓๐ วรรคหนึ่ง  
ผู้รับมรดกแทนที่ไม่ขาดสาย



57

(๓) มาตรา ๑๖๓๐ วรรคสอง

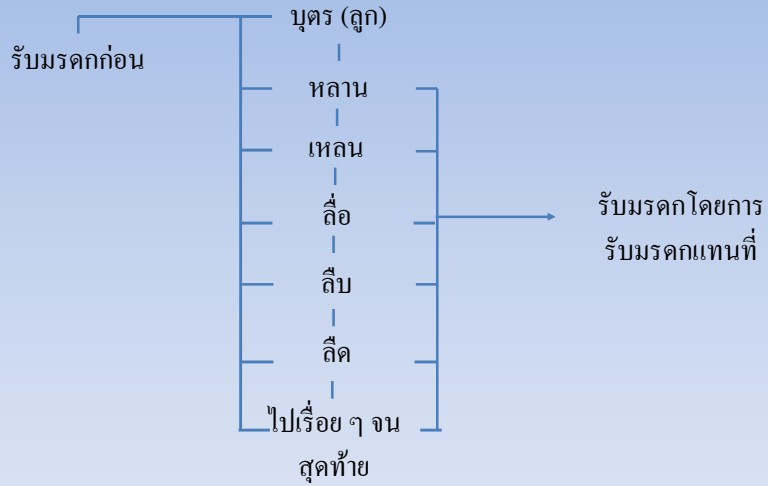


บิดา มารดาและบุตร ๒ คน รับมรดกคนละ ๑ ใน ๔

58

(๔) ผู้สืบสันดานต่างชั้น

มาตรา ๑๖๓๑



59

(๕) มาตรา ๑๖๓๓ ประกอบ ๑๖๒๕

ตัวอย่างที่ ๑

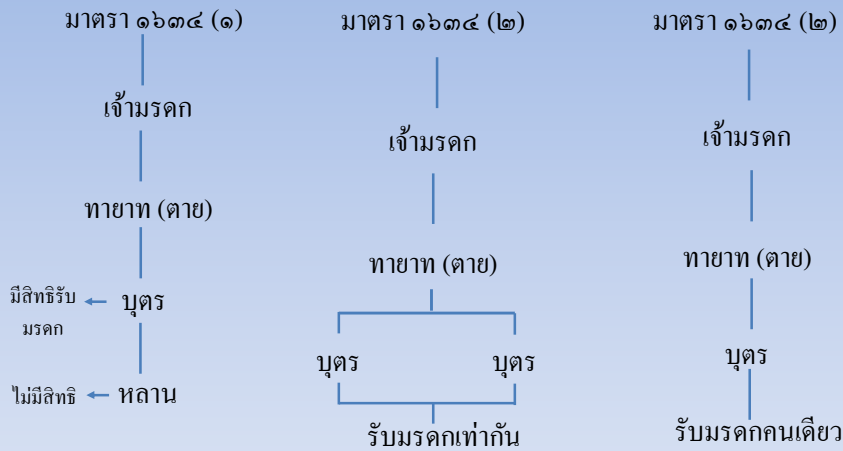


ตัวอย่างที่ ๒



60

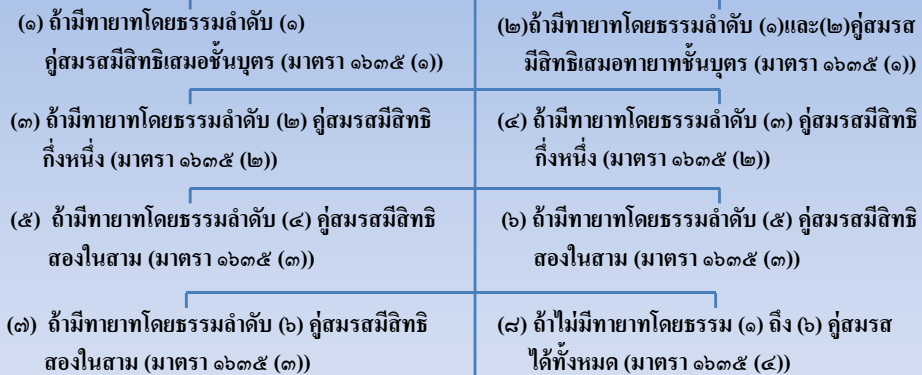
(บ) ผู้สืบสันดานกรณีรับมรดกแทนที่ในสายหนึ่ง ๆ มาตรา ๑๖๓๔



61

สิทธิและส่วนแบ่งของทายาทโดยธรรม

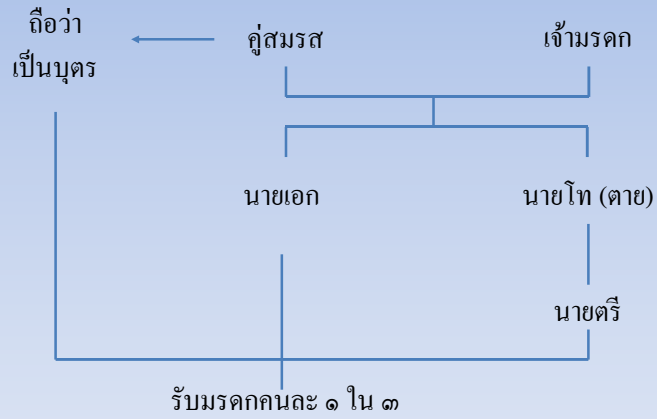
ประเภทคู่สมรส



กรณีมีภริยาก่อนใช้ ป.พ.พ. บรรพ ๖ หลายคนทุกคนรวมกันได้ตามส่วน (๑) ถึง (๘) แต่ระหว่างกันภริยาน้อยได้กึ่งหนึ่งภริยาหลวง (มาตรา ๑๖๓๖)

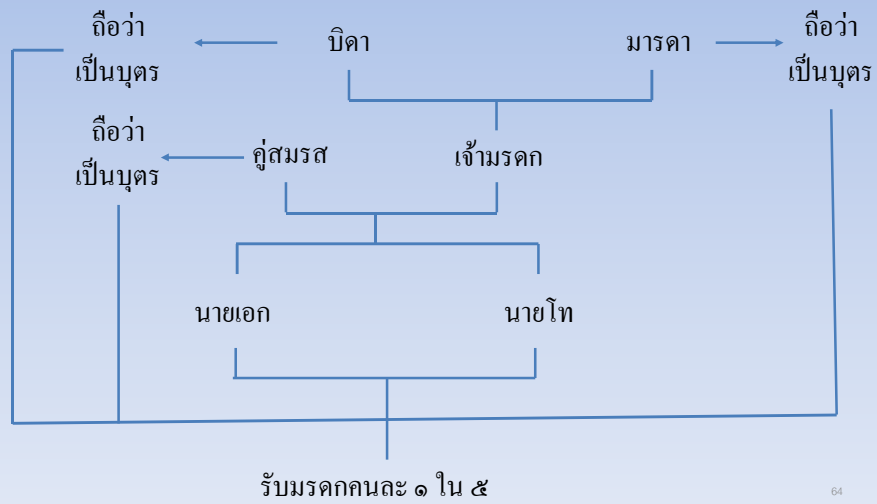
62

### มาตรา ๑๖๓๕ (๑)



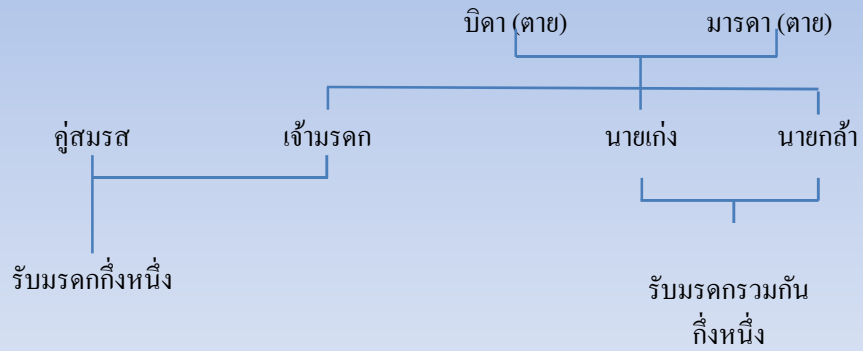
63

### มาตรา ๑๖๓๕ (๑) ประกอบมาตรา ๑๖๓๐ วรรคสอง



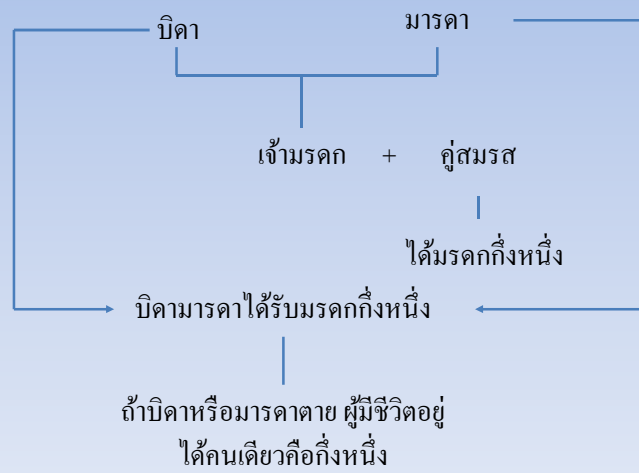
64

**มาตรา ๑๖๓๕ (๒)**  
**กรณีมีพี่น้องร่วมบิดามารดา**



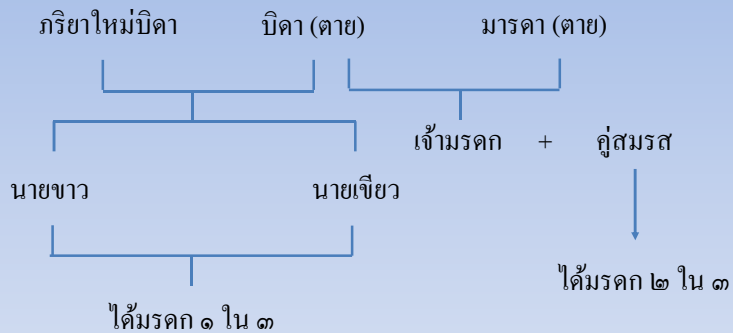
65

**มาตรา ๑๖๓๕ (๒)**  
**กรณีบิดามารดามีชีวิต**



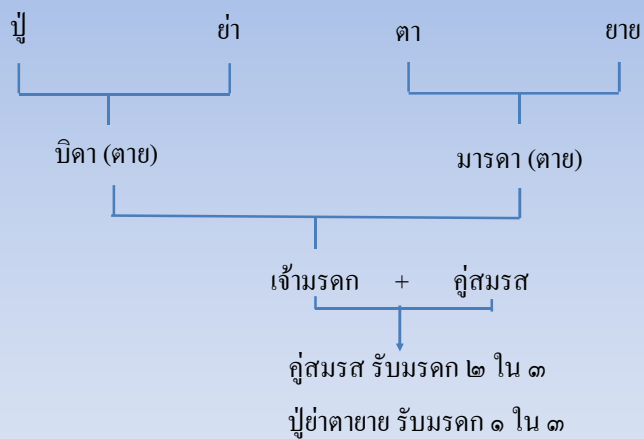
66

**มาตรา ๑๖๓๕ (๓)**  
**กรณีมีทายาทลำดับ (๔)**



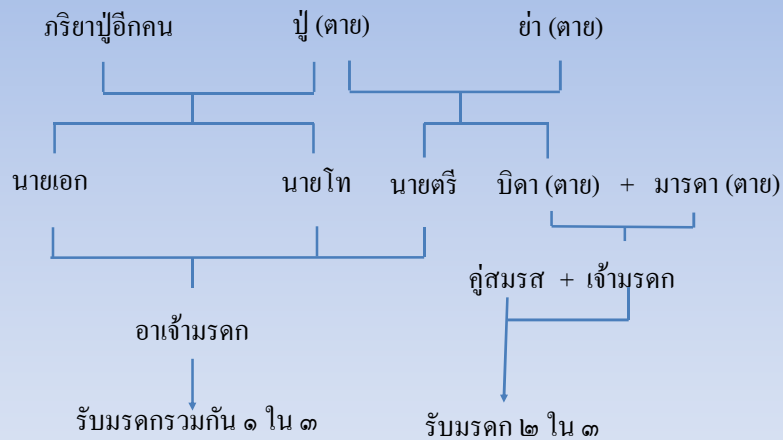
67

**มาตรา ๑๖๓๕ (๓)**  
**กรณีมีทายาทลำดับ (๕)**



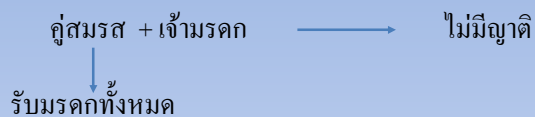
68

**มาตรา ๑๖๓๕ (๓)**  
**กรณีมีทายาทลำดับ (๖)**

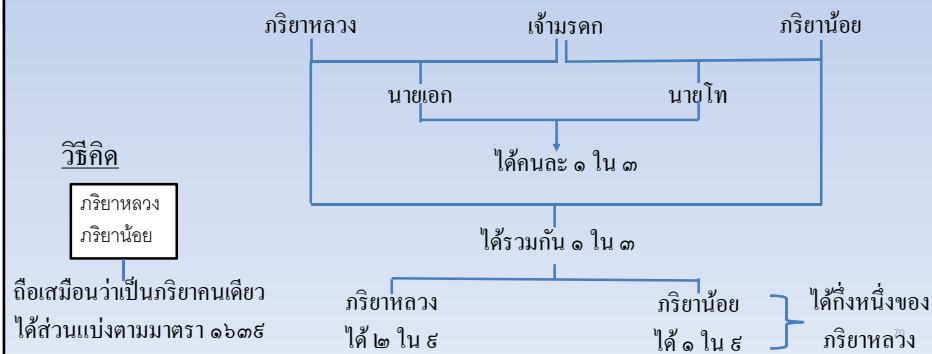


๑๑

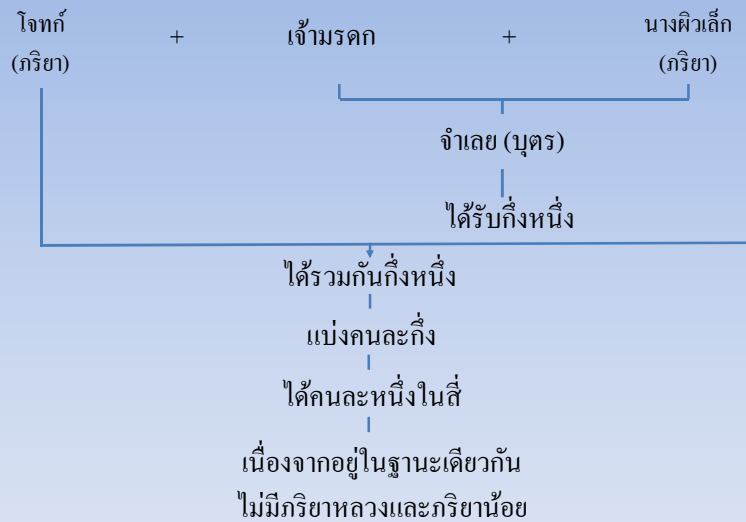
**มาตรา ๑๖๓๕ (๔)**  
**กรณีมีภริยา ไม่มีญาติ**



**มาตรา ๑๖๓๖**  
**กรณีมีภริยาก่อนใช้ ป.พ.พ. บรรพ ๕ หลายคน**



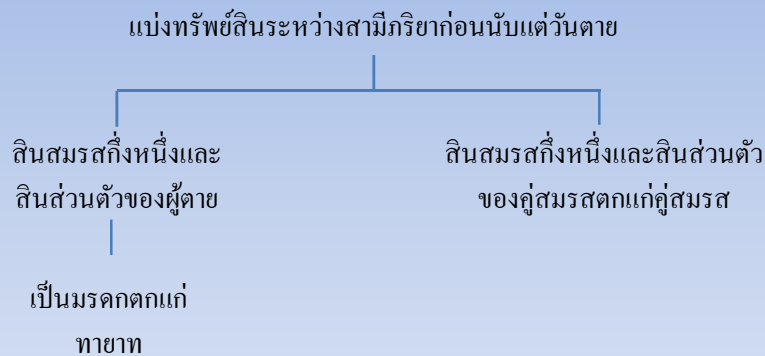
### คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๑/๒๕๕๑ (ประชุมใหญ่)



หมายเหตุ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๕๖/๒๕๑๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

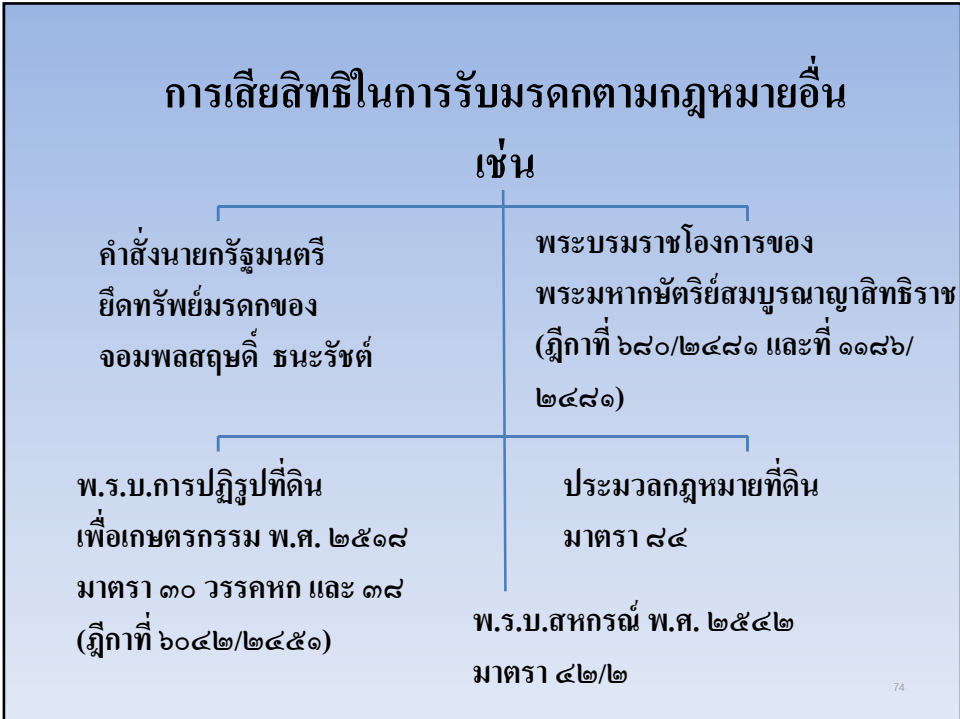
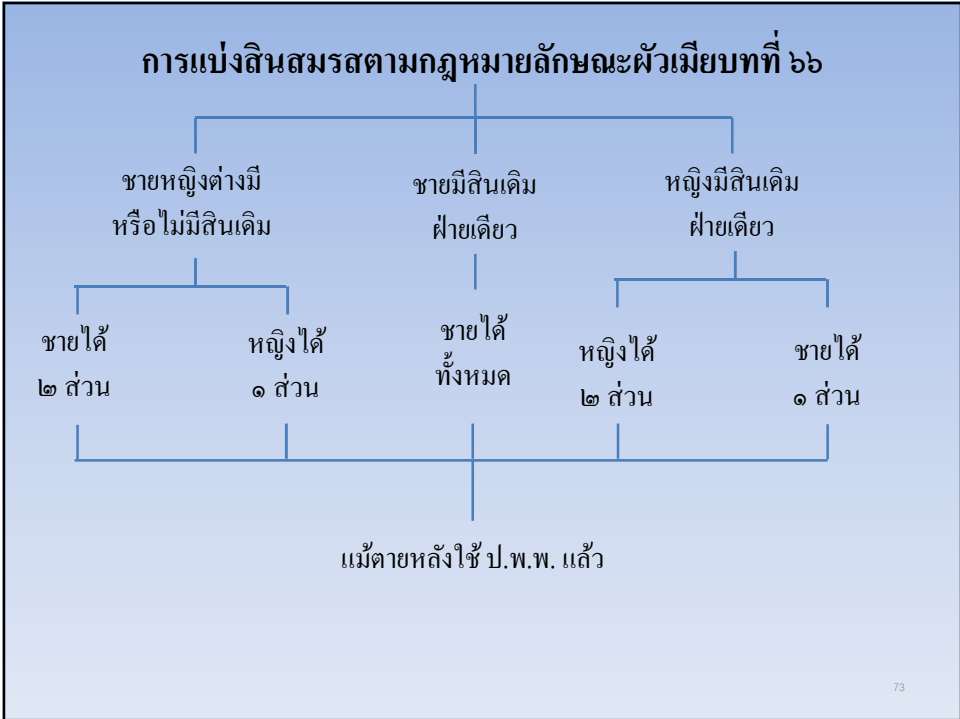
71

### สิทธิส่วนแบ่งทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรส มาตรา ๑๖๒๕



คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๒๖/๒๕๓๗

72



## ทายาทเสียสิทธิในการรับมรดก ตาม ป.พ.พ.

- |   |  |  |  |
|---|--|--|--|
| <p>๑. ผู้รับบุตรบุญธรรมเรียกทรัพย์สืบคืนตาม<br/>มาตรา ๑๕๕๘/๓๐</p> | <p>๒. ทายาทถูกจำกัด<br/>มิให้ได้รับมรดกตาม<br/>มาตรา ๑๖๐๕</p>        | <p>๓. ทายาทถูกจำกัด<br/>มิให้รับมรดกตาม<br/>มาตรา ๑๖๐๖</p>                                   | <p>๔. ทายาทถูกตัด<br/>มิให้รับมรดก<br/>ตามมาตรา ๑๖๐๘</p> |
| <p>๕. ทายาทสละมรดก<br/>ตามมาตรา ๑๖๑๒</p>                          | <p>๖. พระภิกษุในฐานะ<br/>ทายาทโดยธรรมเสีย<br/>สิทธิตามมาตรา ๑๖๒๒</p> | <p>๗. ทรัพย์สิ้นพระภิกษุ<br/>ได้มาระหว่างที่อยู่ใน<br/>สมณะเพศตกแก่วัด<br/>ตามมาตรา ๑๖๒๓</p> | <p>๘. เจ้าหนี้กอง<br/>มรดกตาม<br/>มาตรา ๑๗๓๔</p>         |
๙. ทายาทเสียสิทธิโดยอายุความตามมาตรา ๑๗๕๔

75

## ผู้รับบุตรบุญธรรมเรียกทรัพย์สืบคืนจากมรดก ของบุตรบุญธรรม (มาตรา ๑๕๕๘/๓๐)

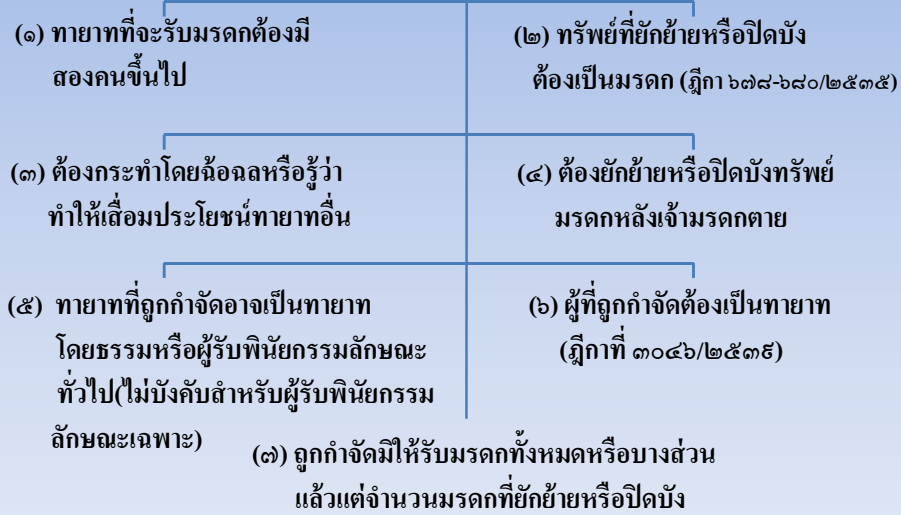
- |   |  |
|---|--|
| <p>(๑) บุตรบุญธรรมไม่มีคู่สมรสหรือ<br/>ผู้สืบสันดานขณะบุตรบุญธรรมตาย</p>                            | <p>(๒) ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ให้แก่<br/>บุตรบุญธรรมขณะที่เป็นบุตรบุญธรรม<br/>ของผู้รับบุตรบุญธรรม</p> |
| <p>(๓) ทรัพย์สินที่เรียกคืนต้องมีอยู่<br/>(ทั้งหมดหรือบางส่วน) ขณะบุตรบุญธรรม<br/>ถึงแก่ความตาย</p> | <p>(๔) ต้องชำระหนี้กองมรดกก่อนถ้าหากมี</p>   |
| <p>(๕) บุตรบุญธรรมไม่ได้ทำพินัยกรรมสำหรับ<br/>ทรัพย์สินที่รับยกให้จากผู้รับบุตรบุญธรรม</p>          | <p>(๖) ต้องเรียกร้องภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่<br/>บุตรบุญธรรมตายหรือ ๑๐ ปี นับแต่<br/>บุตรบุญธรรมตาย</p>       |

หมายเหตุ สิทธิของผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นสิทธิเฉพาะตัว

76

## ทายาทถูกกำจัดมิให้ได้มรดก

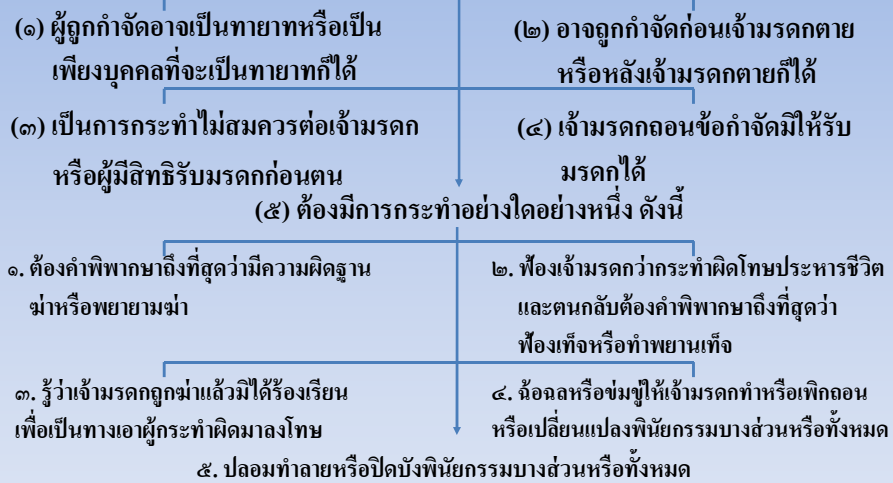
### มาตรา ๑๖๐๕



77

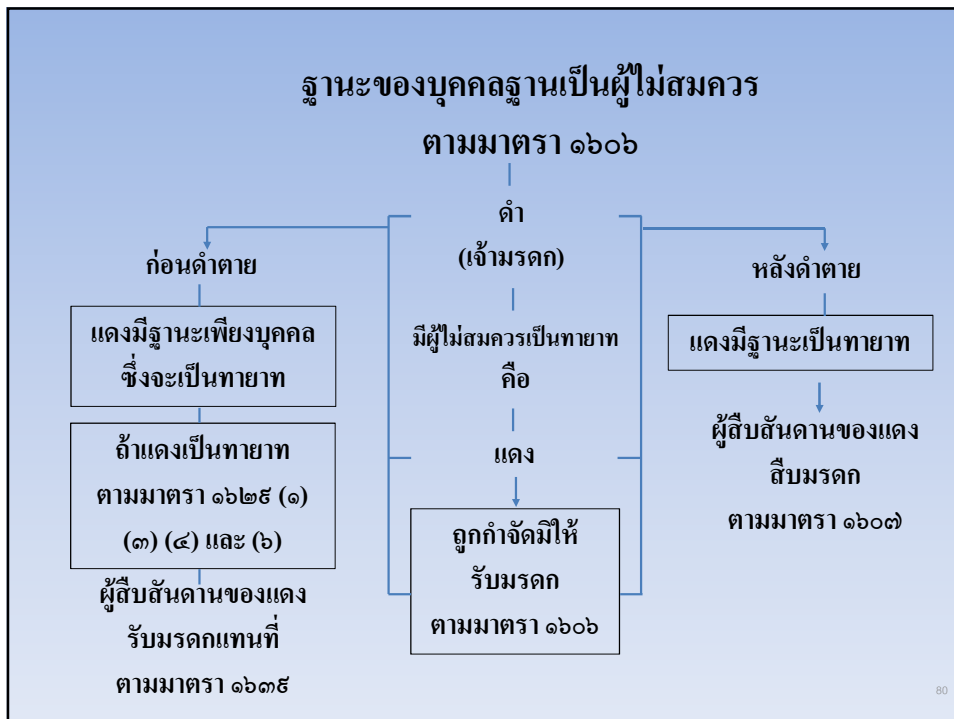
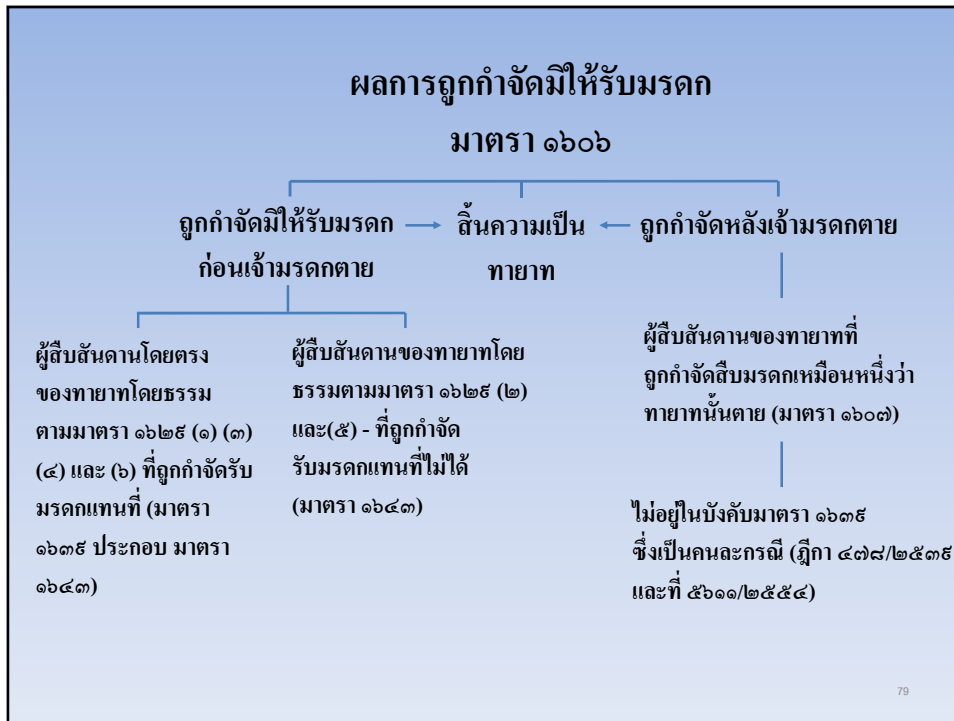
## ทายาทถูกกำจัดมิให้รับมรดก

### มาตรา ๑๖๐๖

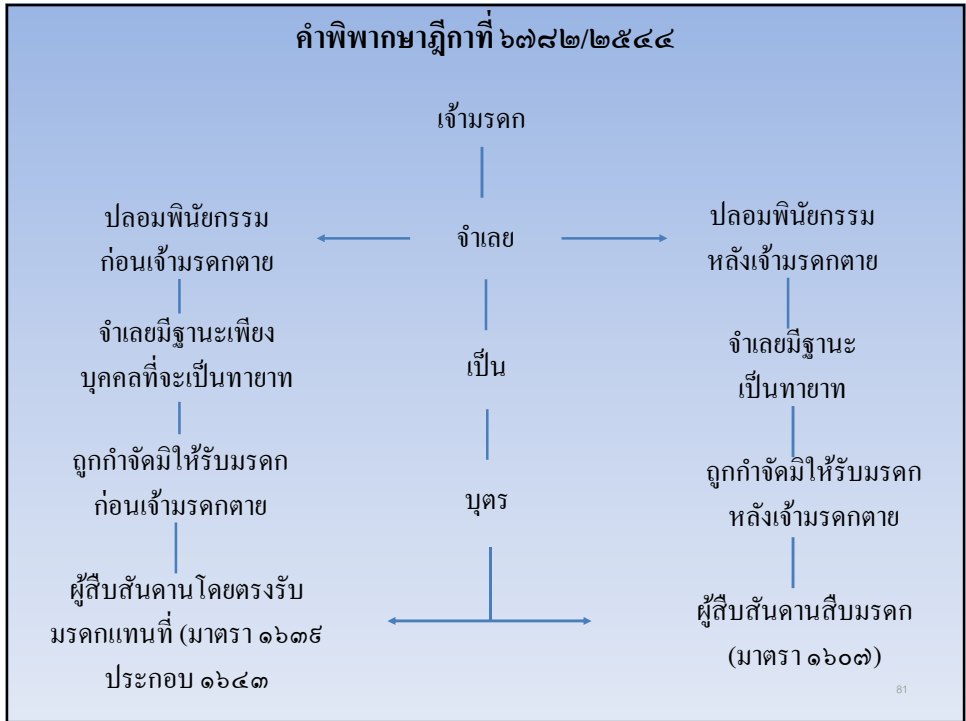


หมายเหตุ ทายาทหรือบุคคลที่จะเป็นทายาทแม้จะมีเพียงคนเดียวก็ถูกกำจัดตามมาตรานี้ได้ และถูกกำจัดมิให้รับมรดกเลย

78



### คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๘๒/๒๕๔๔

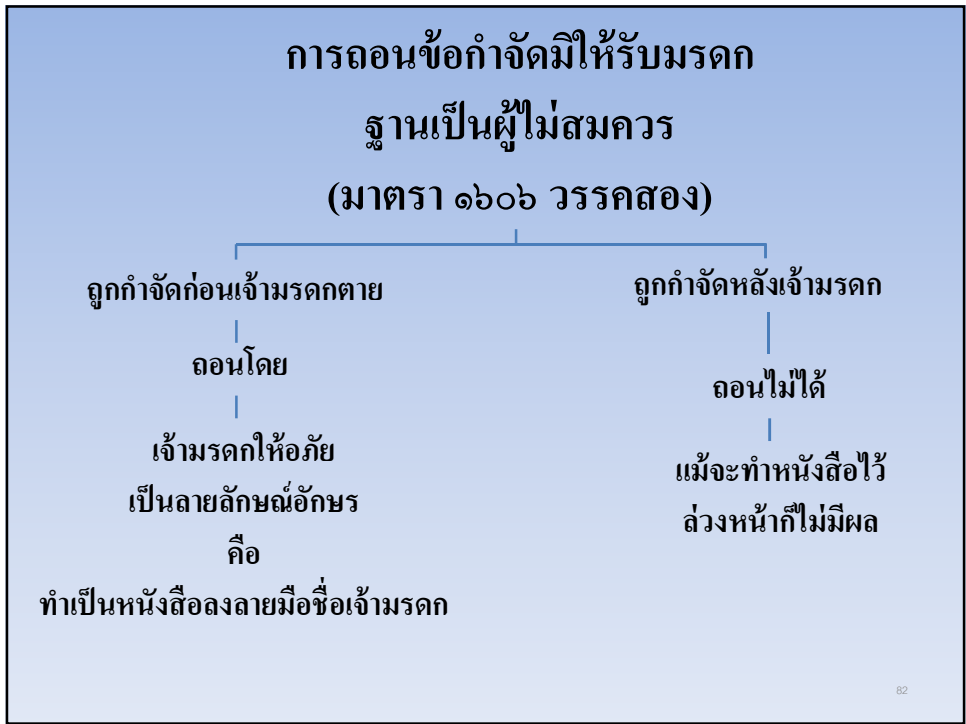


81

### การถอนข้อกำหนดมิให้รับมรดก

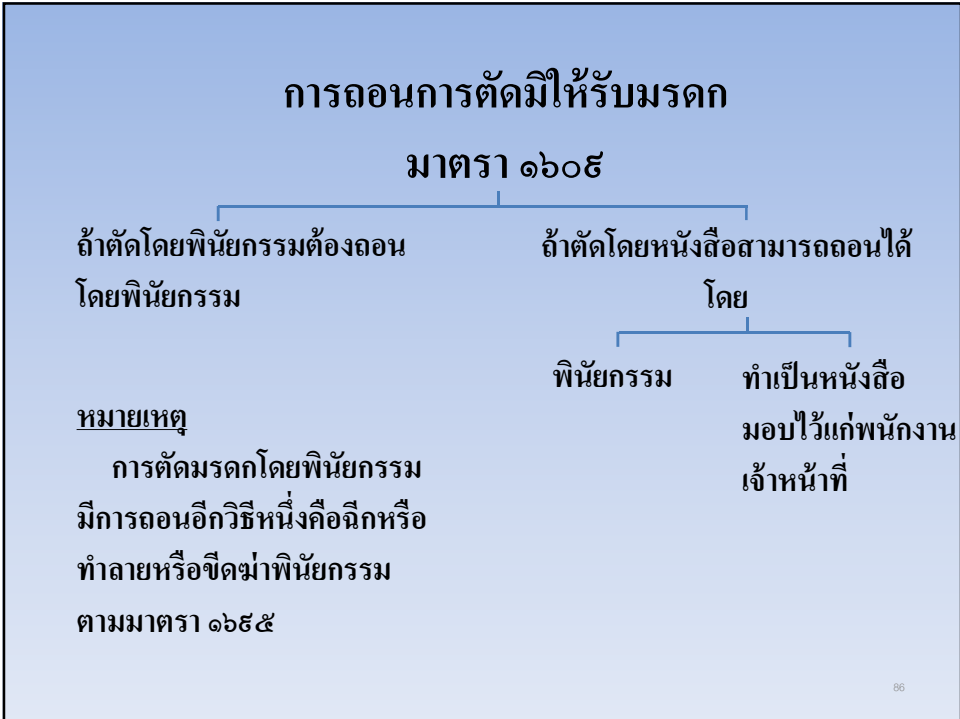
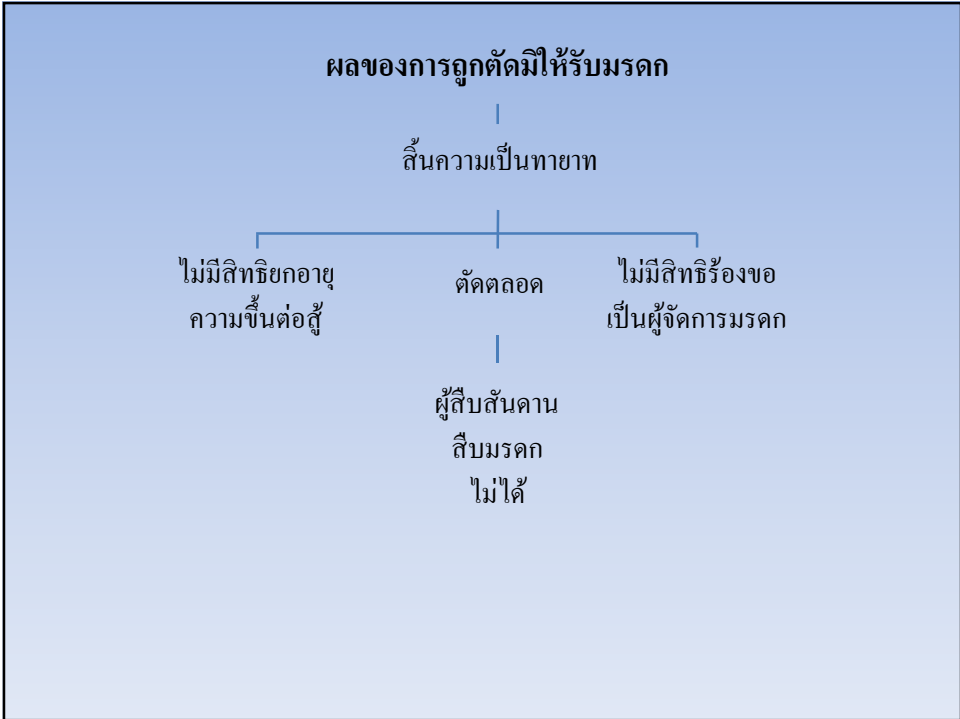
### ฐานเป็นผู้ไม่สมควร

### (มาตรา ๑๖๐๖ วรรคสอง)



82





## เปรียบเทียบการตัดมิให้รับมรดก

### โดยชัดแจ้ง

1. ระบุตัวผู้ถูกตัด มาตรา 1608 วรรคหนึ่ง
2. ต้องทำตามแบบใดแบบหนึ่ง
  - 2.1 โดยพินัยกรรม
  - 2.2 โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่เจ้าพนักงาน
3. ผู้ถูกตัดสิ้นความเป็นทายาทโดยสิ้นเชิง
4. ตัดตลอดสายผู้สืบสันดานสืบมรดกไม่ได้  
(ฎีกาที่ 1198/2482 ประชุมใหญ่ และ  
ที่ 178/2520)
5. สามารถถอนการตัดได้ แต่ต้องทำตามแบบ

### โดยปริยาย

1. ไม่ระบุตัว มาตรา 1608 วรรคสอง
2. ไม่มีแบบแต่ประการใด
3. ผู้ถูกตัดสิ้นความเป็นทายาทแต่อาจฟื้นได้  
(คำพิพากษาฎีกาที่ 815/2492)
4. ตัดเฉพาะตัวทายาทผู้สืบสันดานอาจสืบมรดกได้
5. ไม่มีแบบในการถอนแต่อาจฟื้นได้ตามนัย ข้อ 3

87

## การสละมรดก

(๑) ต้องทำหลังจากเจ้ามรดกตายเท่านั้น  
จะทำได้ไว้ล่วงหน้าไม่ได้ (มาตรา ๑๖๑๕)  
สอดคล้องกับมาตรา ๑๖๑๕ วรรคหนึ่ง

(๒) สละบางส่วนหรือมีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขไม่ได้  
(มาตรา ๑๖๑๓ วรรคหนึ่ง)

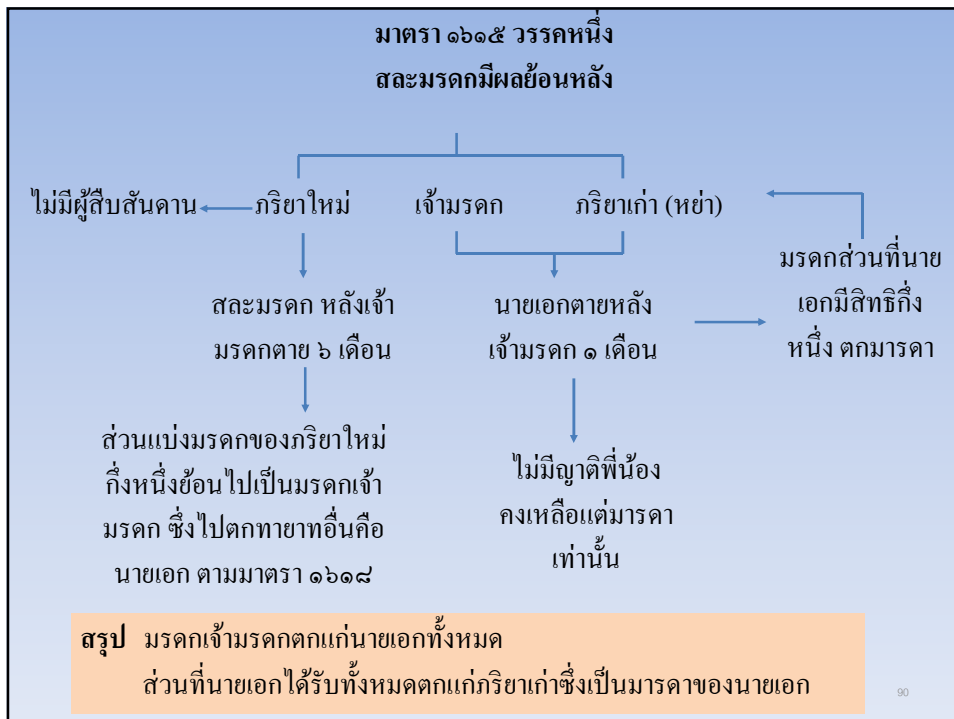
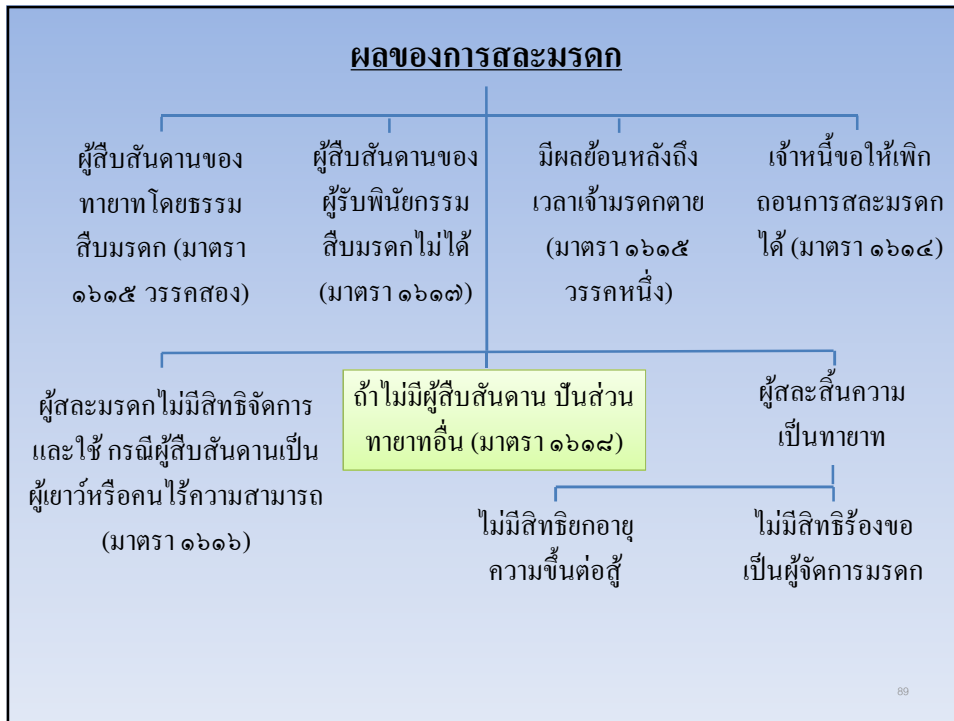
(๓) เมื่อสละแล้วถอนไม่ได้  
(มาตรา ๑๖๑๓ วรรคสอง)

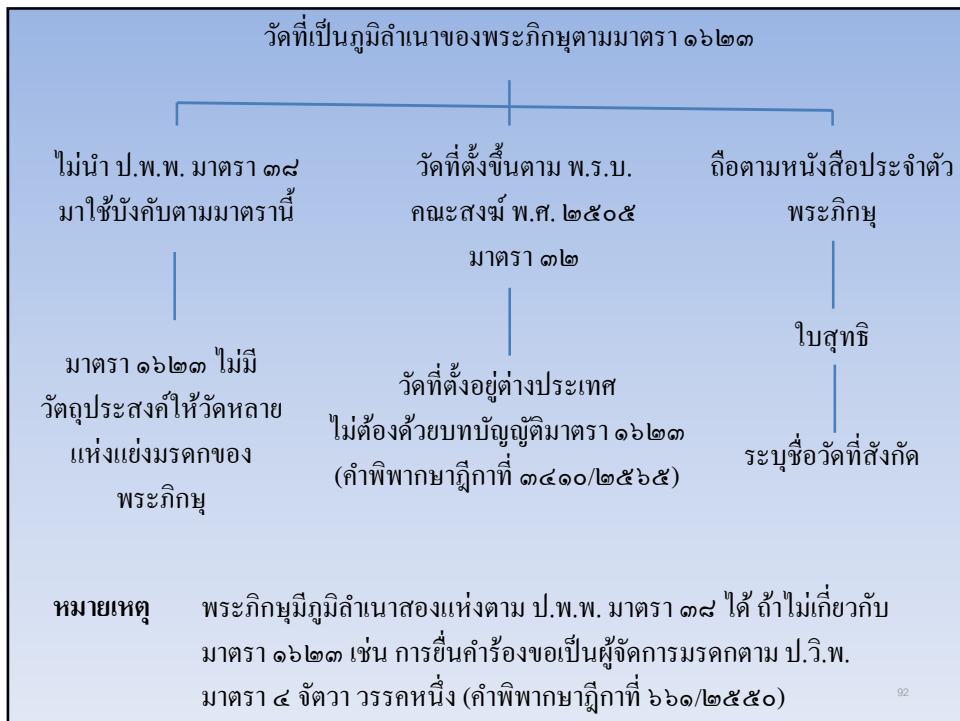
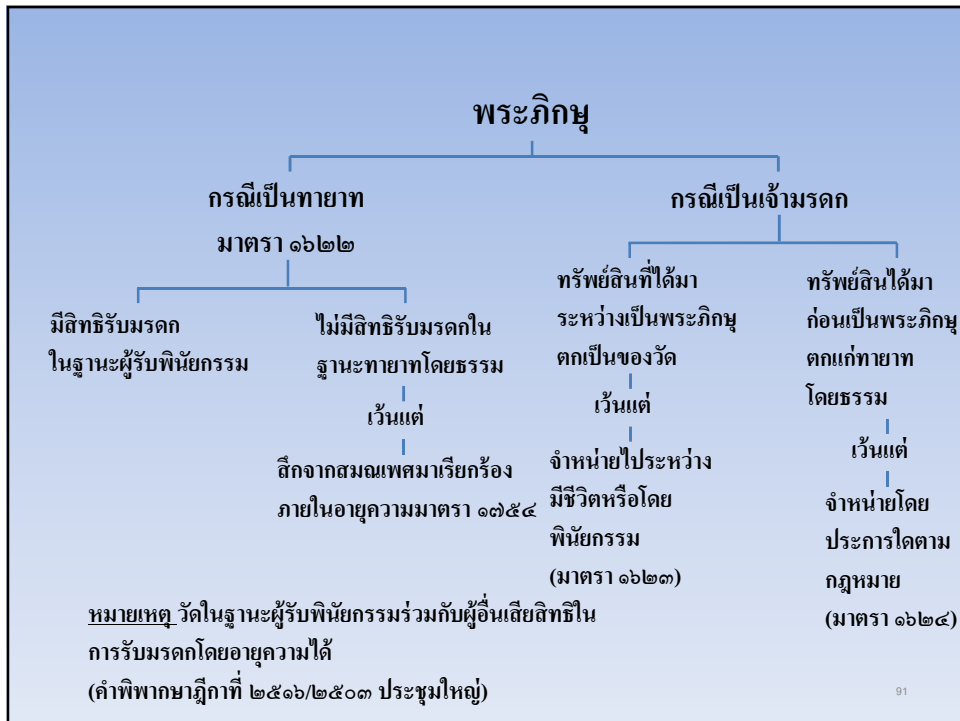
(๔) ต้องแสดงเจตนาชัดแจ้งเป็นหนังสือมอบไว้แก่  
พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือทำเป็นสัญญา  
ประนีประนอมยอมความ (มาตรา ๑๖๑๒)

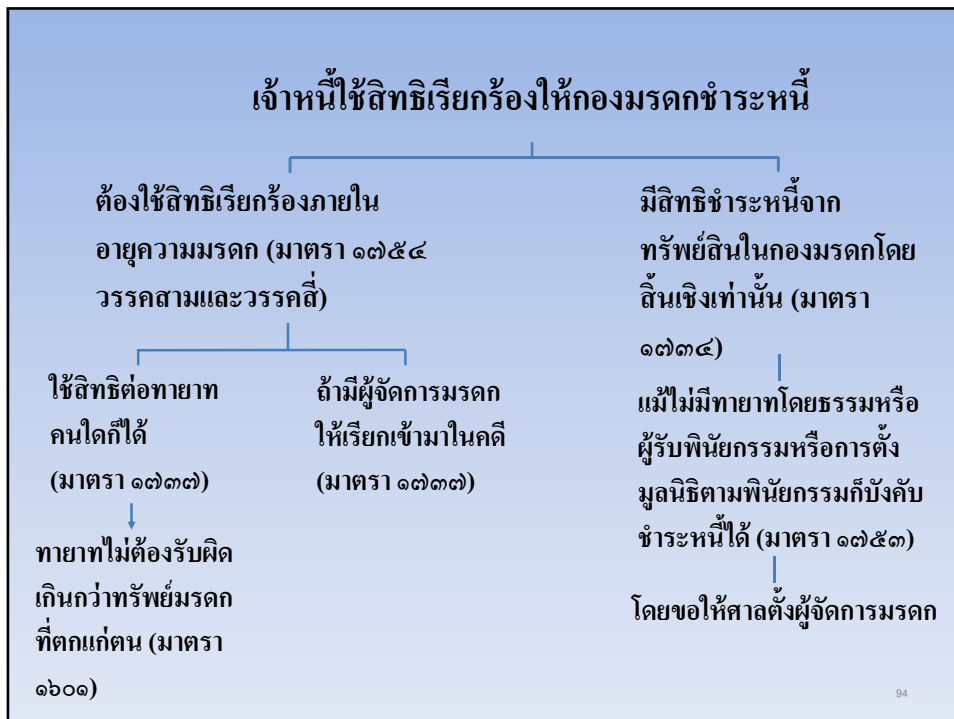
(๕) ทายาทเท่านั้นที่สละมรดกได้

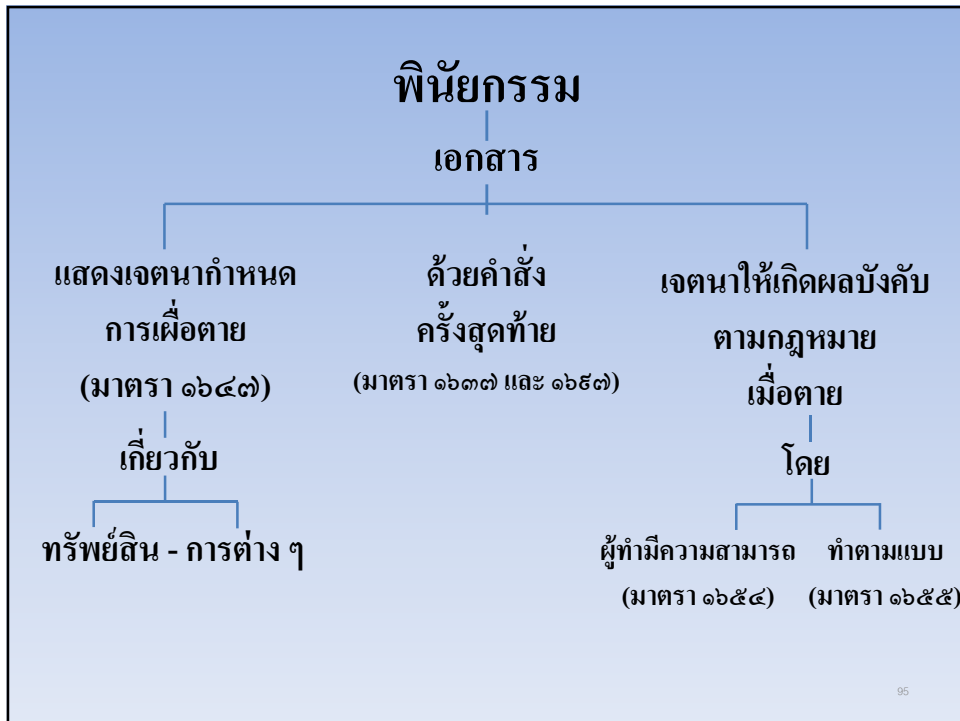
(๖) ผู้เยาว์บุคคลวิกลจริต บุคคลที่ไม่สามารถ  
จัดการงานของตนได้จะสละมรดกได้ต่อเมื่อ  
ได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง  
ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ และต้องได้รับอนุญาต  
จากศาล (มาตรา ๑๖๑๑)

88





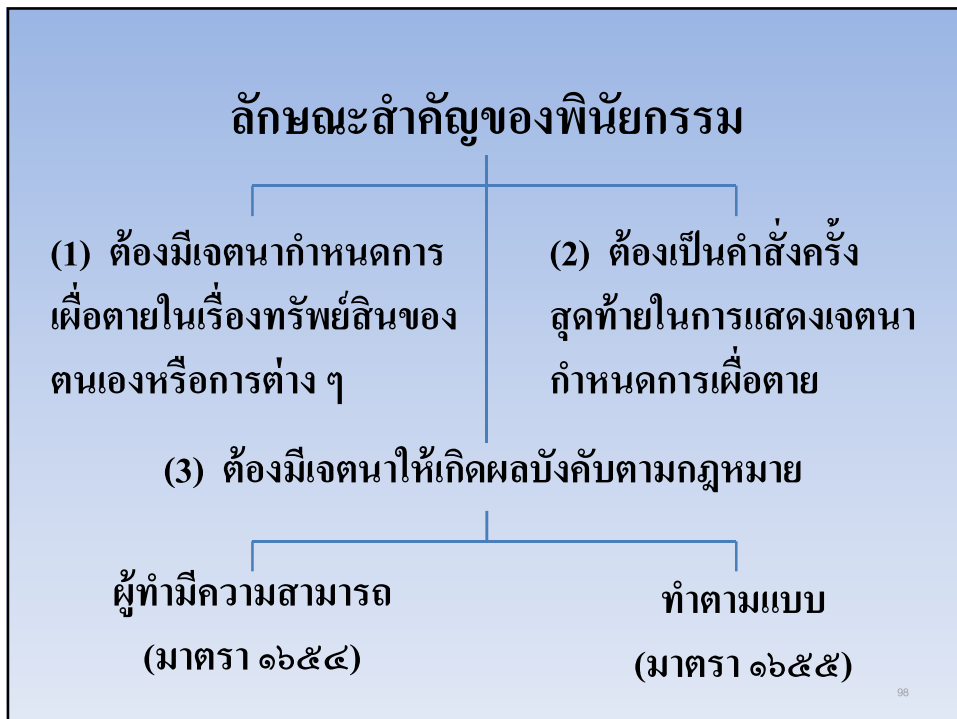
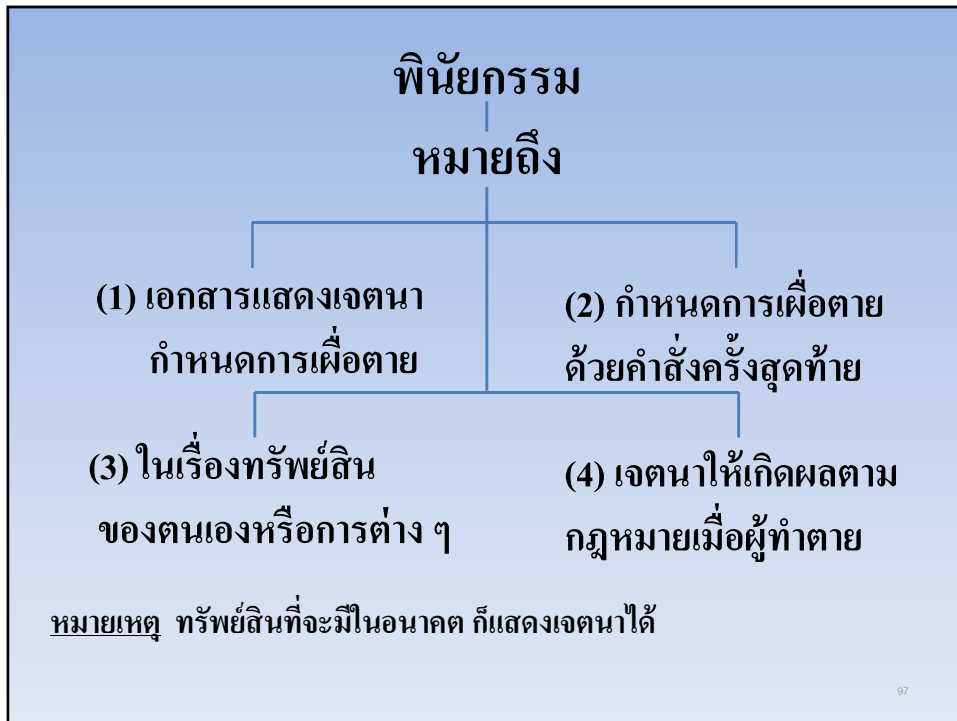




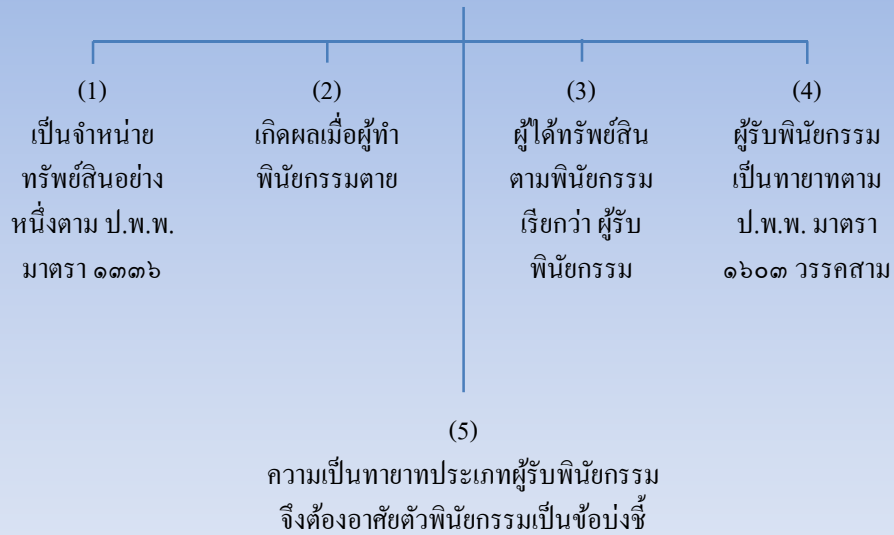
**ความหมายของพินัยกรรม**

เอกสารแสดงเจตนาด้วยคำสั่งครั้งสุดท้าย  
กำหนดการเพื่อตายในเรื่องทรัพย์สิ้นของตนเองหรือใน  
การต่าง ๆ อันจะให้เกิดผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อ  
ผู้ทำพินัยกรรมตาย (มาตรา ๑๖๔๖, ๑๖๔๗)

96

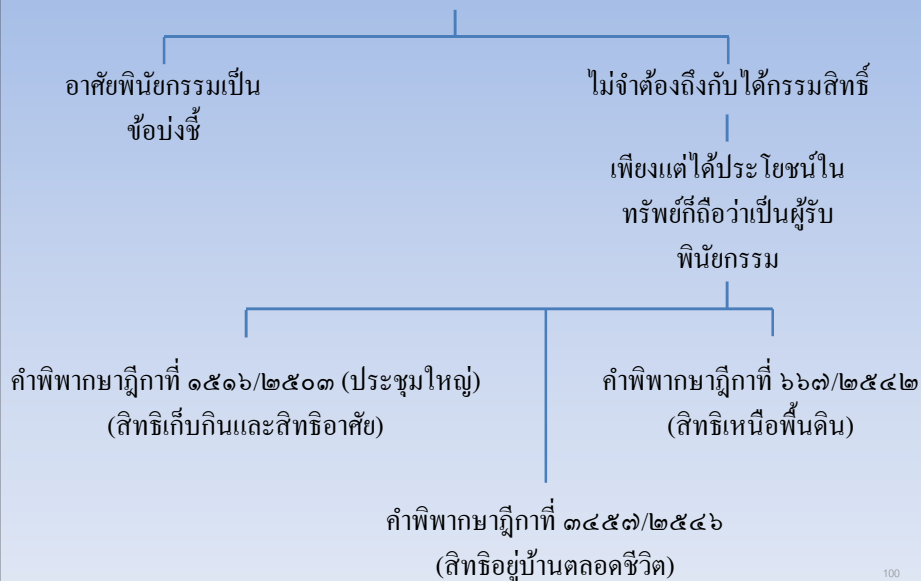


## การทำพินัยกรรม

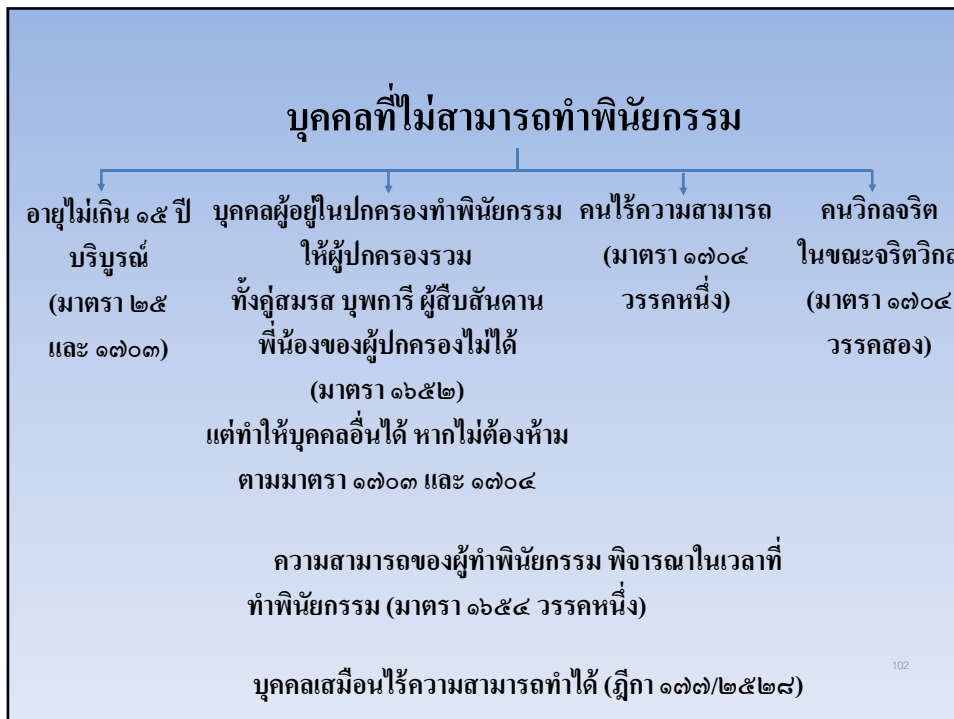
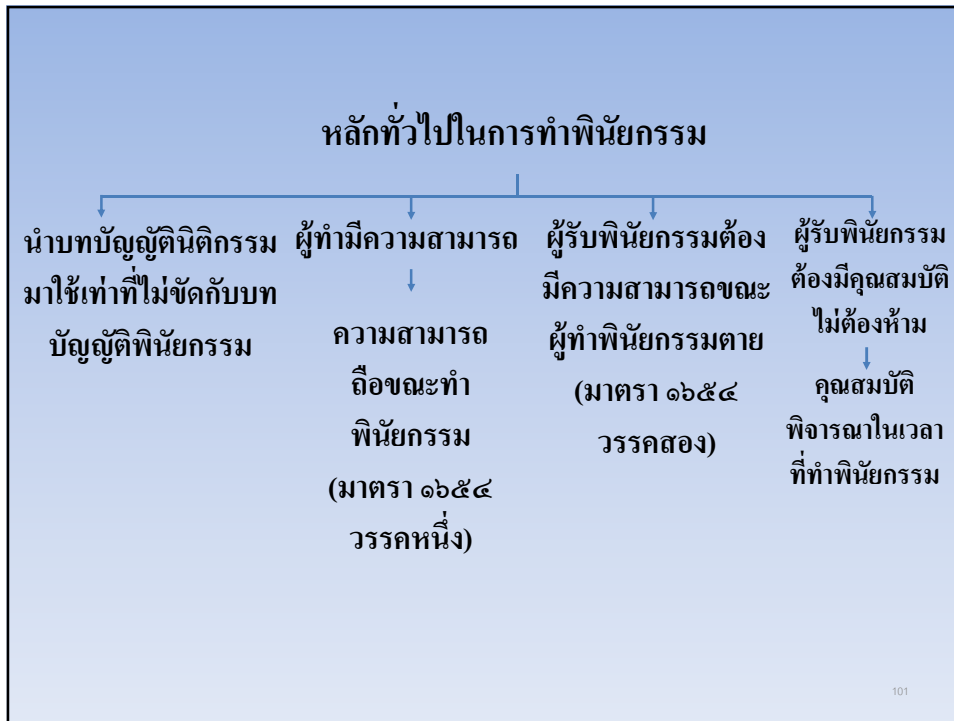


99

## ทายาทประเภทผู้รับพินัยกรรม



100



## ความสามารถของผู้รับพินัยกรรม

หมายถึง  
สามารถมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในเวลาที่ทำพินัยกรรมตาย  
(มาตรา ๑๖๕๔ วรรคสอง)

โดยเป็น

บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในเวลาที่ทำพินัยกรรมตาย

บุคคลธรรมดา

มาตรา ๑๕ และ ๑๖๐๔ วรรคหนึ่ง

ทารกในครรภ์มารดา  
รับมรดกตามพินัยกรรมได้  
มาตรา ๑๕ วรรคสอง และ ๑๖๐๔ วรรคสอง

นิติบุคคล

มาตรา ๖๖ และ ๖๗

มูลนิธิที่ก่อตั้งโดยพินัยกรรม  
รับทรัพย์ตามพินัยกรรมได้  
มาตรา ๑๖๗๘  
(คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๗๒/๒๕๒๒)

103

## บุคคลต้องห้ามมิให้รับทรัพย์ตามพินัยกรรม

(มาตรา ๑๖๕๒ และ ๑๖๕๓)

ผู้ปกครองรวมทั้ง  
คู่สมรส บุพการี  
ผู้สืบสันดาน และ  
พี่น้องของผู้ปกครอง

ผู้เขียนพินัยกรรม  
รวมทั้งคู่สมรส

พยานในพินัยกรรม  
รวมทั้งคู่สมรส

เจ้าพนักงาน  
ผู้จัดข้อความ  
พินัยกรรมด้วย  
วาจา รวมทั้ง  
คู่สมรส

ถือขณะทำพินัยกรรม

104

## บุคคลต้องห้ามมิให้เป็นผู้รับพินัยกรรม

- ผู้ปกครองของบุคคลผู้อยู่ในปกครอง  
รวมทั้งคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน  
พี่น้องของผู้ปกครอง (มาตรา ๑๖๕๒)

- คู่สมรสต้องขอไปด้วยกฎหมาย

- บุพการี ผู้สืบสันดาน ถือตามความเป็นจริง

- พี่น้องของผู้ปกครอง หมายถึงพี่น้องร่วมบิดา  
มารดาเดียวกันหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน  
ทำนอง ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๕ (๓)(๔) ถือตามความ  
เป็นจริง โดยบิดาของพี่น้องกับผู้ปกครองไม่จำเป็นต้อง  
เป็นบิดาโดยขอด้วยกฎหมาย (เทียบนัยคำพิพากษา  
ฎีกาที่ ๔๘๒๘/๒๕๒๕ และ ที่ ๒๗๔๒/๒๕๔๕

- ผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรม  
รวมทั้งคู่สมรส (มาตรา ๑๖๕๓)

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จัดซื้อความ  
พินัยกรรมแบบวาจา ถือเป็นผู้เขียน  
(มาตรา ๑๖๕๓ ประกอบมาตรา ๑๖๖๓)

- ผู้พิมพ์ อนุโลมว่าเป็นผู้เขียน  
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๐๑/๒๕๓๘  
(ข้อสอบเนติฯ สมัยที่ ๕๕)

หมายเหตุ การฝ่าฝืนมาตรา ๑๖๕๒ และ ๑๖๕๓ ไม่ทำให้พินัยกรรมโมฆะทั้งฉบับ  
(มาตรา ๑๗๐๕) เสียเฉพาะจะเป็นผู้รับพินัยกรรมไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๖/๒๕๐๖)

105

## พยานในพินัยกรรม

ต้องรู้เห็นในการ  
ทำพินัยกรรม

ต้องลงชื่อในพินัยกรรม  
ในฐานะพยาน

ต้องมีคุณสมบัติไม่  
ต้องห้ามบุคคลที่ต้องห้าม  
เป็นพยาน (มาตรา ๑๖๗๐)

ผู้ไม่บรรลุนิติภาวะ

บุคคลวิกลจริต  
หรือถูกศาลสั่ง  
ให้เป็นคนไร้  
ความสามารถ

บุคคลหูหนวก  
เป็นใบ้ หรือ  
จักษุบอด  
ทั้งสองข้าง

106

## การลงลายมือชื่อของพยานในพินัยกรรม

พยานจะใช้วิธีพิมพ์ลายนิ้วมือ แงงใด ๆ ตามมาตรา ๕ วรรคท้าย ไม่ได้เว้นแต่ พินัยกรรม แบบทำด้วย วาจา	ทำลายมือชื่อไม่ต้อง ระบุว่า พยาน (ฎีกา ๔๑๖๓/ ๒๕๒๕)	ผู้แทนนิติบุคคล บุคคลเป็นพยาน (ฎีกา ๑๒๓๓/ ๒๕๐๕)	พยานไม่จำเป็นต้องทราบข้อความใน พินัยกรรม เว้นแต่กฎหมาย ระบุว่าต้องทราบ (มาตรา ๑๖๖๘) เช่น พินัยกรรม แบบเอกสารฝ่าย เมืองหรือแบบทำ ด้วยวาจา	พยานและผู้เขียน เป็นคนเดียวกันได้ (มาตรา ๑๖๗๑ วรรคท้าย) การไม่ระบุว่าพยาน ต่อท้ายว่าผู้เขียน กฎหมายมรดกไม่ได้ บัญญัติว่าเป็นโมฆะ (ฎีกา ๓๖๓/๒๔๕๒ ๓๓๖/๒๕๐๖) ประชุมใหญ่ ๕๕๗/ ๒๕๐๖ และ ๑๑๕๓/ ๒๕๒๐)	พยานรับทรัพย์ตาม พินัยกรรม ไม่ได้ทำนั้น ไม่ทำให้ พินัยกรรม โมฆะทั้งฉบับ (ฎีกาที่ ๗๓๐/ ๒๔๘๕ และที่ ๓๓๖/๒๕๐๖)
---	--	---	--	--	---

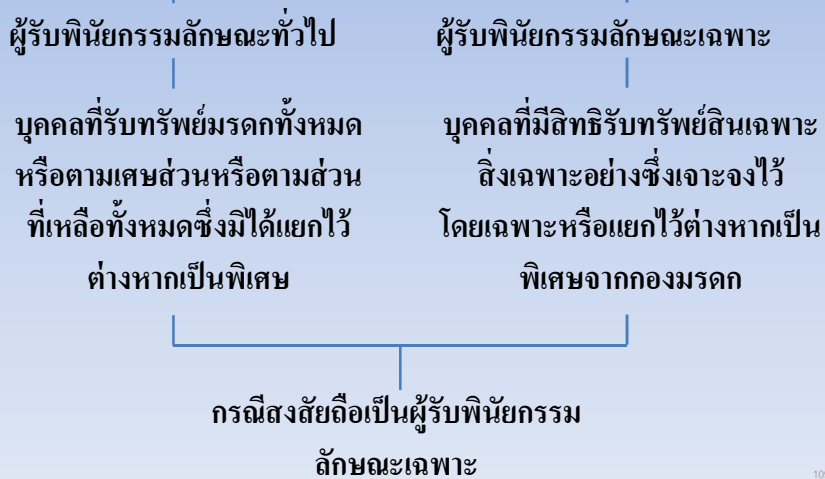
107

## ประเภทผู้รับพินัยกรรม (มาตรา ๑๖๕๑)

- ผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไป
- ผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ
- ถ้าสงสัยคือเป็นผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ
- การแบ่งประเภท ก่อให้เกิดผลต่างกัน
  - ผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะจะถูกกำจัดมิให้ได้มรดกไม่ได้ (มาตรา ๑๖๐๕ วรรคสอง)
  - กรณีกองมรดกมีหนี้สิน ต้องนำทรัพย์สินตามพินัยกรรมลักษณะทั่วไปชำระก่อน (มาตรา ๑๗๔๐)
  - สิทธิและความรับผิดชอบของผู้รับพินัยกรรมทั้งสองประเภทแตกต่างกัน (มาตรา ๑๖๕๑)

108

## ประเภทของผู้รับพินัยกรรม (มาตรา ๑๖๕๑)



109

## ตัวอย่างผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไป

1. ชกทรัพย์มรดกทั้งหมดให้บุตรชายคนสุดท้องหรือนายชายทั้งหมด
  2. ชกเงินฝากในธนาคารให้บุตรสาวคนโต ๑ ใน ๔ บุตรสาวคนเล็ก ๑ ใน ๔ บุตรชายได้รับส่วนที่เหลือทั้งหมด
  3. ชกที่ดินและบ้านที่เชียงใหม่แก่นายเอก ชกเงินฝากในธนาคารมั่งคั่งแก่นายโท ชกทรัพย์ที่เหลือทั้งหมดให้นายตรี
- เฉพาะนายตรีเป็นผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไป

110

## ตัวอย่างผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ

1. ชกบ้านพร้อมที่ดิน  
ที่กาญจนบุรีที่ดิน  
จำนวนให้นายขาว

2. ชกเงินฝากใน  
ธนาคารมั่นคงให้แก่  
นายแดงทั้งหมด

3. ชกเงินฝากใน  
ธนาคารมั่งคั่งให้แก่  
นายดำทั้งหมด

นายขาวต้องรับภาระ  
หนี้จำนวนด้วย จะนำ  
เงินฝากในธนาคารมา  
ไถ่ถอนจำนวนไม่ได้  
(คำพิพากษาฎีกาที่  
๑๖/๒๔๕๑)

111

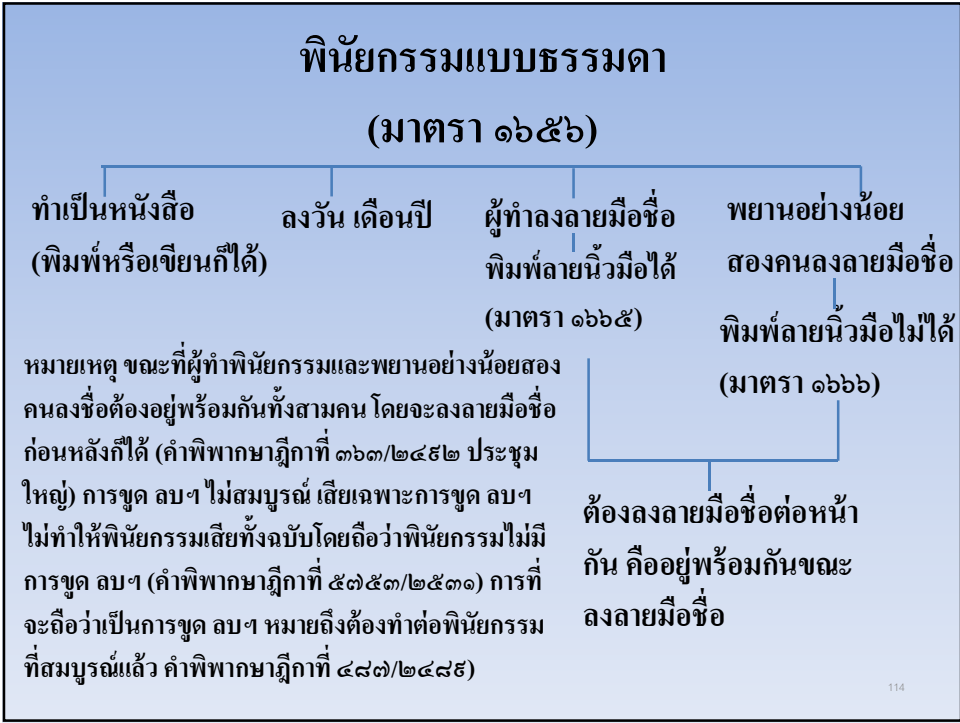
## ผลการแบ่งประเภทของผู้รับพินัยกรรม

ผู้รับพินัยกรรม  
ลักษณะเฉพาะไม่  
ถูกจำกัดมิให้ได้  
มรดก  
(มาตรา ๑๖๐๕ วรรคสอง)

กองมรดกมีหนี้สิน  
ต้องนำทรัพย์สิน  
ตามพินัยกรรมลักษณะ  
ทั่วไปชำระก่อน  
(มาตรา ๑๗๔๐)

สิทธิและความรับผิดชอบ  
ของผู้รับพินัยกรรม  
ทั้งสองประเภทแตกต่างกัน  
(มาตรา ๑๖๕๑)

112



## พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

(1) ผู้ทำต้องเขียนด้วย  
ลายมือตนเองทั้งฉบับ

(2) ลงวัน เดือน ปี  
ด้วยลายมือผู้ทำ

(3) ลงลายมือชื่อของตน  
(พิมพ์ลายนิ้วมือไม่ได้)

115

## พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

(มาตรา ๑๖๕๗)

ผู้ทำต้องเขียนทั้งฉบับ  
พิมพ์ไม่ได้

ลงวัน เดือน ปี

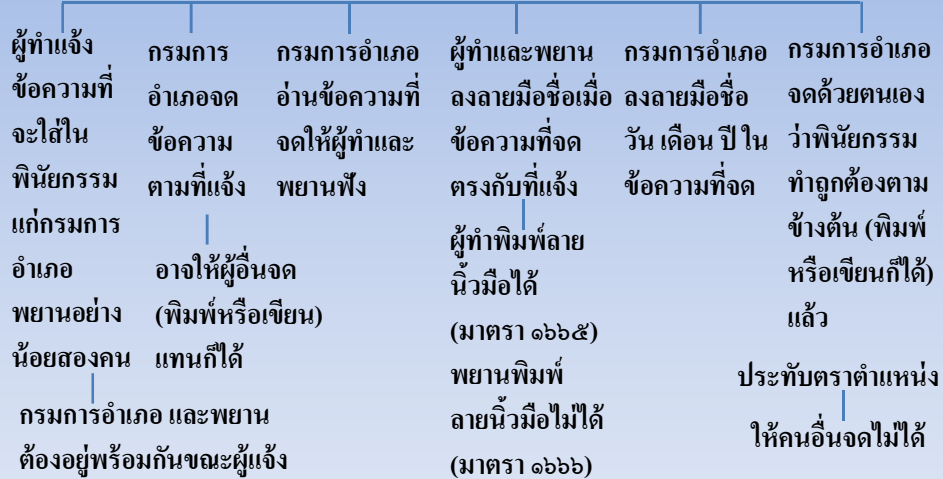
ผู้ทำลงลายมือชื่อ  
(พิมพ์ลายนิ้วมือไม่ได้)

ต้องเป็นลายมือเขียน และลายมือชื่อ  
ของผู้ทำพินัยกรรมทั้งหมด

116

## พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง

(มาตรา ๑๖๕๘)

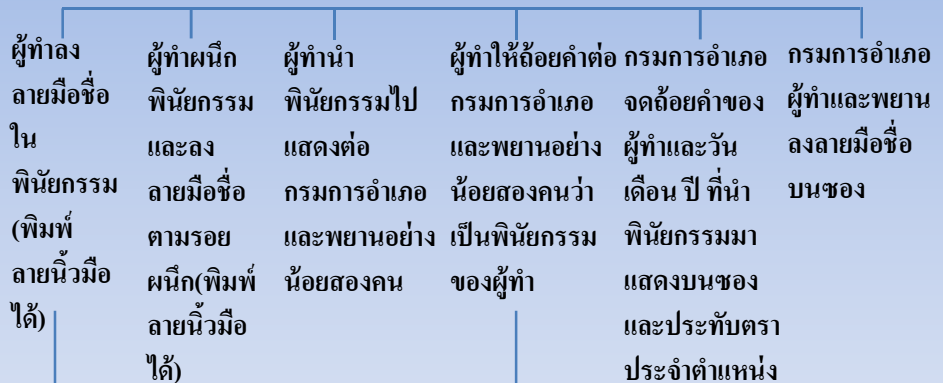


พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองไปทำนอกที่ว่าการอำเภอได้ (มาตรา ๑๖๕๙)

117

## พินัยกรรมแบบเอกสารลับ

(มาตรา ๑๖๖๐)



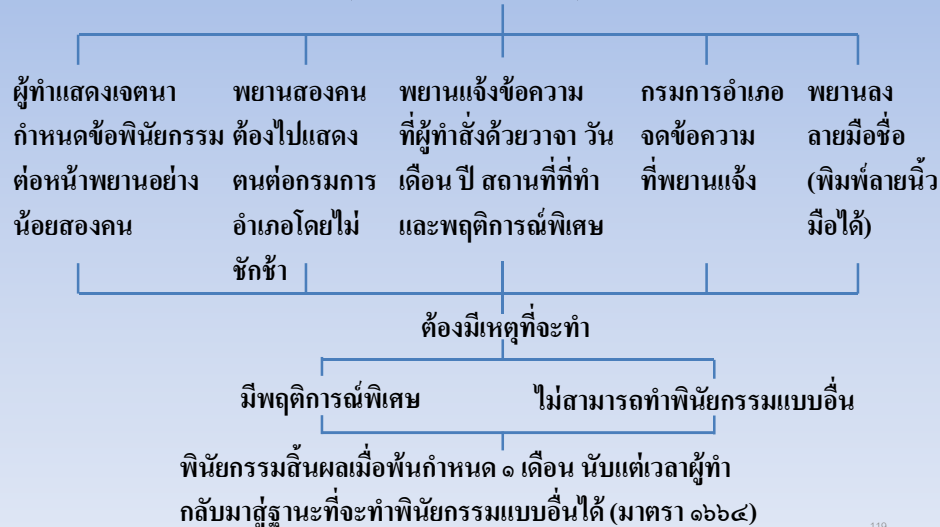
พินัยกรรมมีความหมายตามมาตรา ๑๖๔๖  
เท่านั้น ยังไม่ต้องครบถ้วนสมบูรณ์ตามแบบ  
พินัยกรรม

ถ้ามีผู้อื่นเขียนพินัยกรรม ต้องแจ้งนาม  
และภูมิลำเนาผู้เขียนด้วย

118

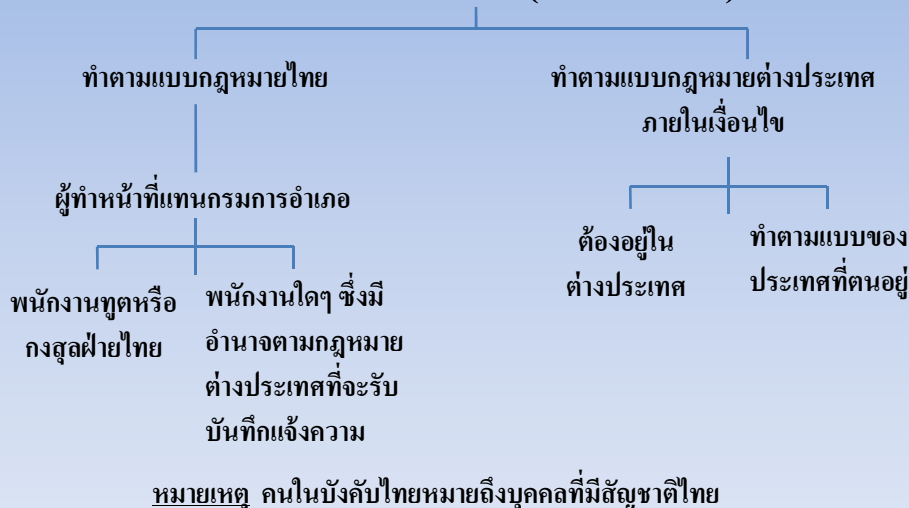
## พินัยกรรมแบบทำด้วยวาจา

(มาตรา ๑๖๖๓)



119

## การทำพินัยกรรมแบบในต่างประเทศ ของคนในบังคับไทย (มาตรา ๑๖๖๗)



120

## พินัยกรรมแบบทำตามกฎหมายต่างประเทศ (มาตรา ๑๖๖๗)

ต้องเป็นคนในบังคับ  
ไทย(มีสัญชาติไทย)

ต้องอยู่ใน  
ต่างประเทศ

ต้องทำตามแบบ  
ประเทศที่ไปอยู่

ไม่จำเป็นต้องถึงกับ  
มีภูมิลำเนา เช่น  
อาจไปเที่ยวก็ได้

ตามกฎหมายของ  
ประเทศที่ไปอยู่

121

## การทำพินัยกรรมในระหว่างเวลาที่ประเทศ อยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม (มาตรา ๑๖๖๘)

บุคคลที่ทำหน้าที่แทนกรมการอำเภอ

นายทหารหรือข้าราชการ  
ฝ่ายทหารชั้นสัญญาบัตร

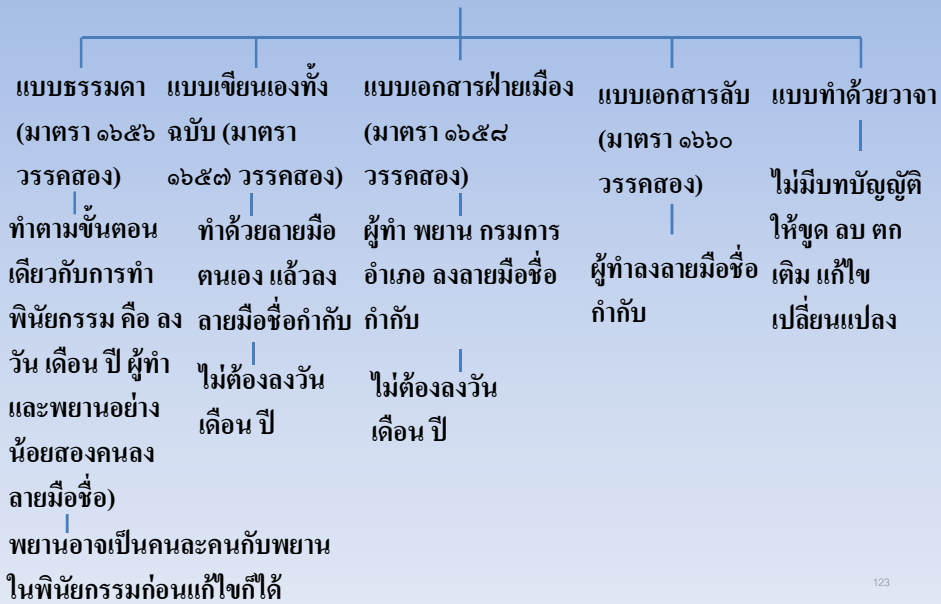
แพทย์แห่งโรงพยาบาล

กรณีป่วยเจ็บ หรือ  
ต้องบาดเจ็บอยู่ในโรงพยาบาล

หมายเหตุ การรบหรือสงครามอาจอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศก็ได้

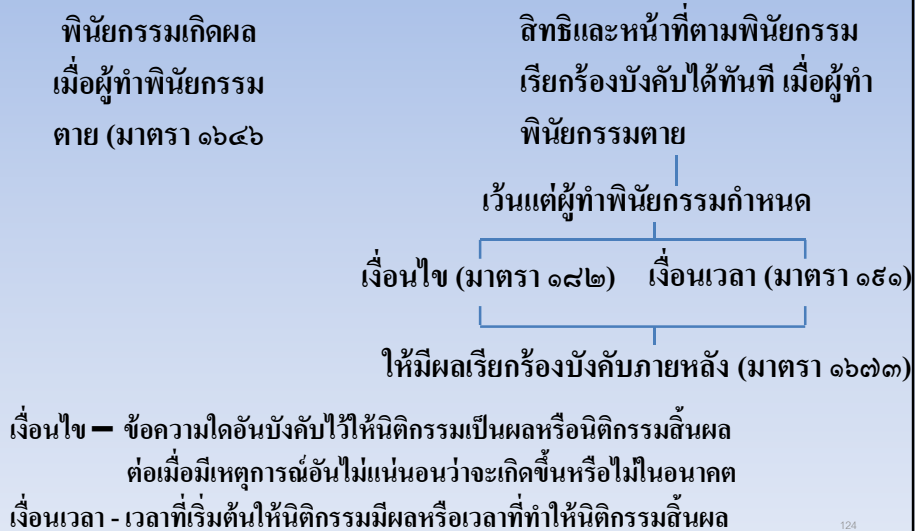
122

## การชู้ด ลบ ตก เติม หรือแก้ไขพินัยกรรม

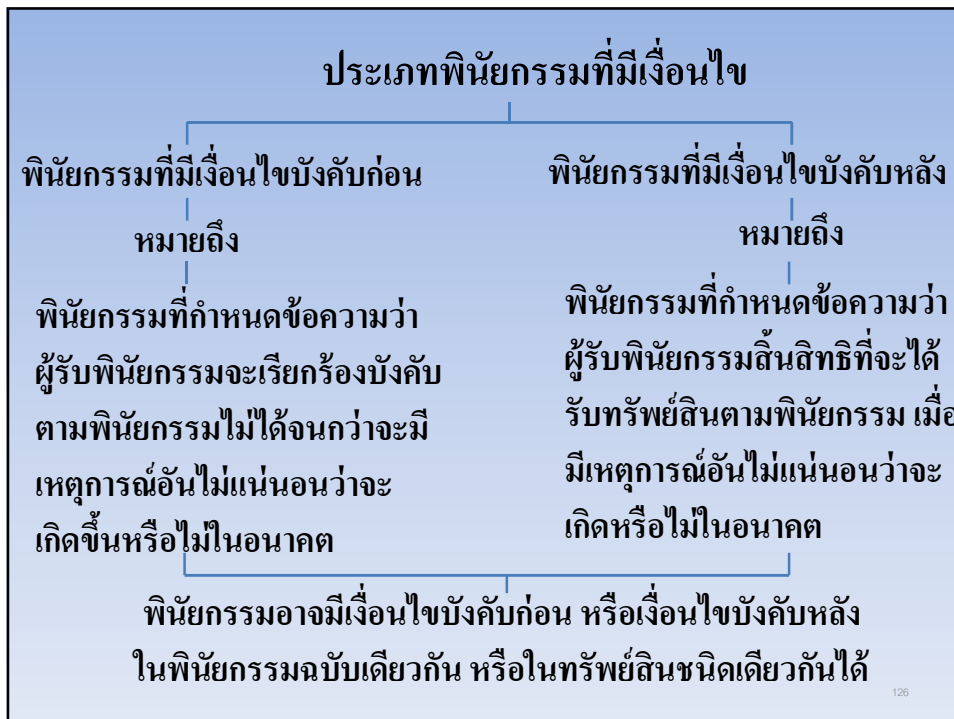
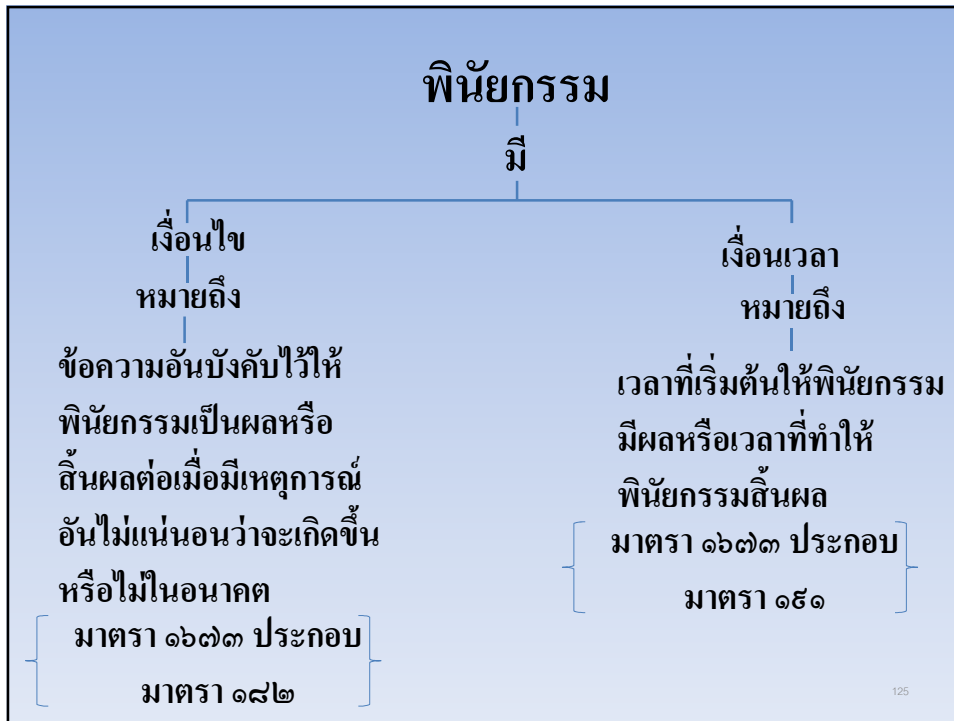


123

## เวลาที่พินัยกรรมมีผลบังคับ



124



## ผลของพินัยกรรมที่มีเงื่อนไขบังคับก่อน

ถ้าเงื่อนไขสำเร็จก่อนผู้ทำ พินัยกรรมตาย ข้อกำหนด มีผลเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตาย (มาตรา ๑๖๗๔ วรรคหนึ่ง)	ถ้าเงื่อนไขสำเร็จหลังผู้ทำ พินัยกรรมตาย ข้อกำหนด มีผลนับตั้งแต่เงื่อนไขสำเร็จ (มาตรา ๑๖๗๔ วรรคสอง)	ถ้าเงื่อนไขไม่อาจสำเร็จ ข้อกำหนดพินัยกรรม เป็นอันตกไป (มาตรา ๑๖๕๘ (๒))
---	---	---

เว้นแต่

พินัยกรรมจะกำหนดให้มีผลย้อนหลัง  
ถึงเวลาตาย(มาตรา ๑๖๗๔ วรรคท้าย)

พินัยกรรมที่มีเงื่อนไขบังคับก่อน หมายถึง พินัยกรรมที่กำหนดข้อความว่าผู้รับพินัยกรรมจะเรียกร้อง  
บังคับตามพินัยกรรมไม่ได้ จนกว่าจะมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ในอนาคต

127

## ผลของพินัยกรรมที่มีเงื่อนไขบังคับหลัง

ถ้าเงื่อนไขสำเร็จก่อนผู้ทำ พินัยกรรมตาย ข้อกำหนด พินัยกรรมเป็นอันไร้ผล (มาตรา ๑๖๗๔ วรรคหนึ่ง)	ถ้าเงื่อนไขสำเร็จหลังผู้ทำพินัยกรรม ตาย ข้อกำหนดมีผลนับตั้งแต่เวลาตาย และตกเป็นอันไร้ผลนับแต่เงื่อนไขสำเร็จ (มาตรา ๑๖๗๔ วรรคสาม)	ถ้าเงื่อนไขไม่อาจสำเร็จ เลยข้อกำหนดมีผลเมื่อ ผู้ทำพินัยกรรมตาย โดย ถือว่าไม่มีเงื่อนไขบังคับ หลัง (มาตรา ๑๖๕๘ (๒))
--	---	--

เว้นแต่

พินัยกรรมให้มีผลย้อนหลังถึงเวลาตาย  
(มาตรา ๑๖๗๔ วรรคท้าย)

พินัยกรรมที่มีเงื่อนไขบังคับหลัง หมายถึง พินัยกรรมที่กำหนดข้อความว่าผู้รับพินัยกรรมสันนิษฐานที่  
จะได้รับทรัพย์สินตามพินัยกรรม เมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนว่าจะเกิดหรือไม่ในอนาคต

128

## การตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน ตามพินัยกรรมที่มีเงื่อนไข (มาตรา ๑๖๗๕)



หมายเหตุ พินัยกรรมที่มีเงื่อนไขเวลาเริ่มต้นไม่มีบัญญัติเรื่องตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน กรณีนี้ให้นำมาตรา ๑๖๗๕ มาบังคับโดยอาศัยมาตรา ๔ วรรคสอง แห่ง ป.พ.พ.

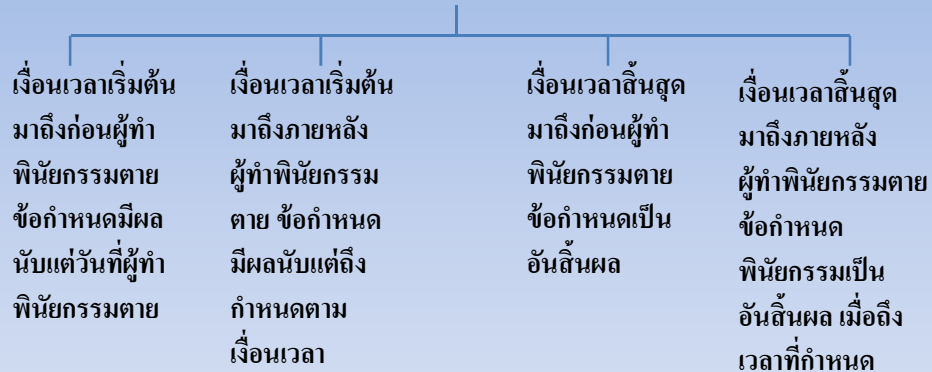
129

## ประเภทพินัยกรรมที่มีเงื่อนไขเวลา



130

## ผลของพินัยกรรมที่มีเงื่อนไข



131

## การตั้งมูลนิธิตามพินัยกรรม

(มาตรา ๑๖๗๖)

กำหนดตัวบุคคลให้  
มีภาระติดพันก่อตั้ง

สั่งให้จัดทรัพย์สินไว้โดยตรง  
เพื่อให้ก่อตั้งมูลนิธิ

ต้องมีการร้องขอ  
(มาตรา ๑๖๗๗)

โดย

ทายาท

ผู้จัดการมรดก บุคคลที่พินัยกรรมกำหนดถ้ามีก่อน

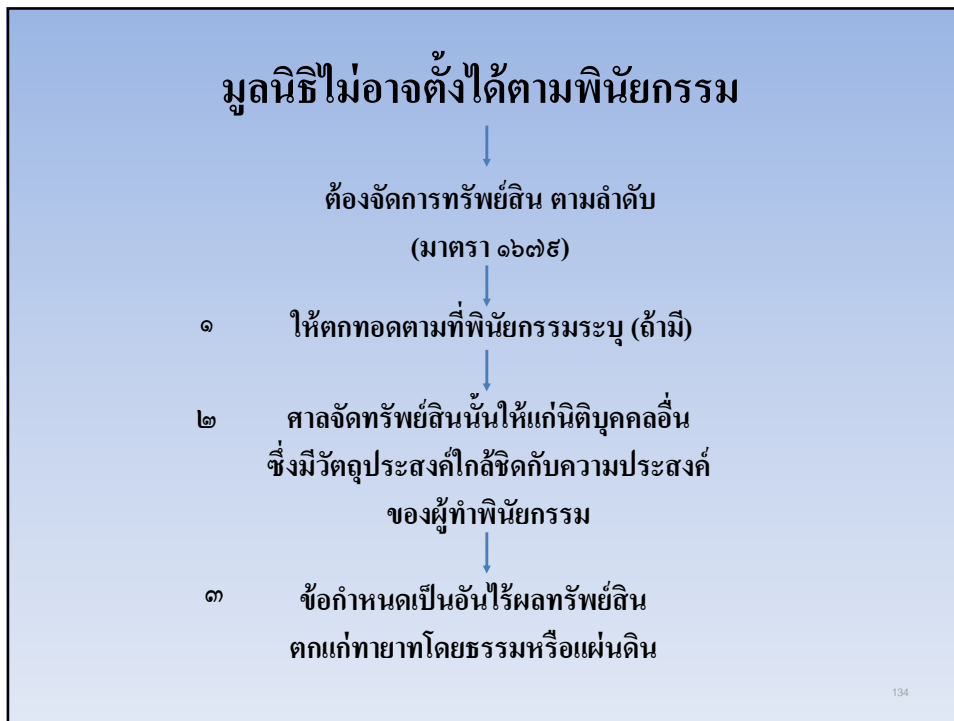
ถ้าบุคคลข้างต้นไม่ร้องขอ

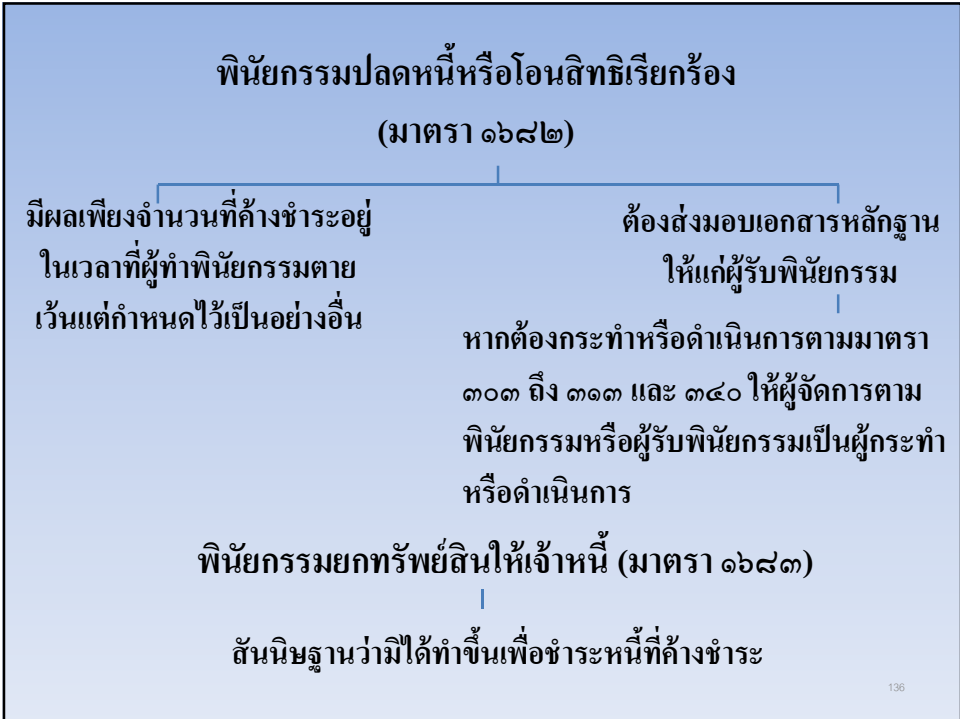
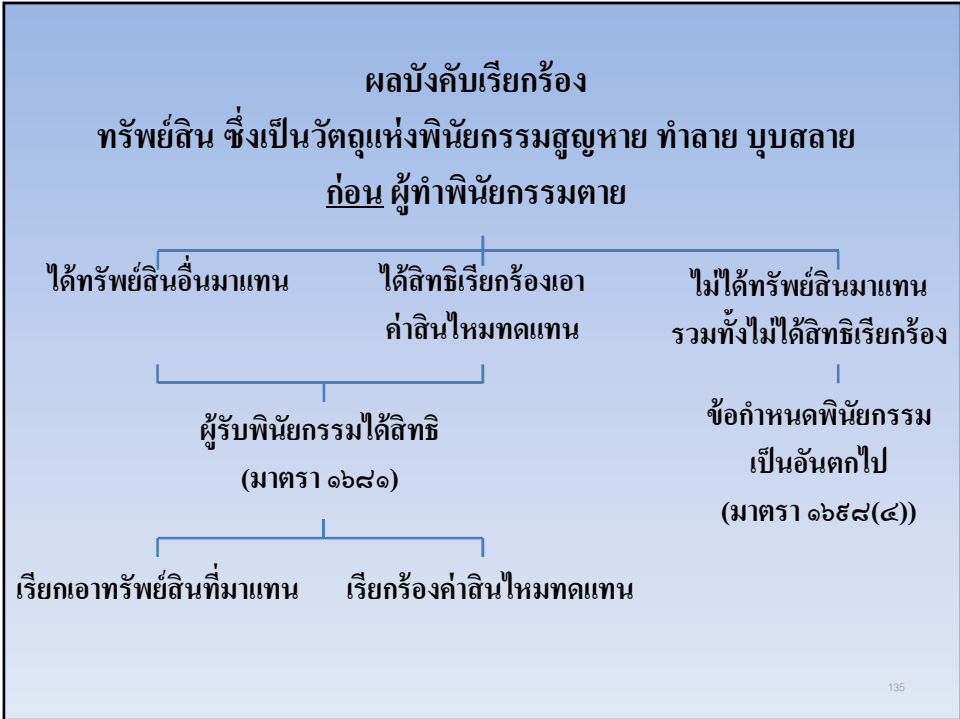
ก็ให้อำนาจร้องขอตกแก่

ผู้มีส่วนได้เสีย

พนักงานอัยการ

132





## การตีความพินัยกรรม

พินัยกรรมตีความให้เกิดผล  
หลายทาง หรือหลายนัย  
(มาตรา ๑๖๘๔)

ตีความให้ตรงกับความ  
ประสงค์ (เจตนา) ของผู้ทำ  
พินัยกรรมมากที่สุด คือ  
เพ่งเล็งถึงเจตนาอันแท้จริง  
(มาตรา ๑๗๑)

พินัยกรรมกำหนด  
คุณสมบัติผู้รับพินัยกรรม  
(มาตรา ๑๖๘๕)

บุคคลใดมีคุณสมบัติตามที่  
กำหนดมีสิทธิได้รับทรัพย์  
ตามพินัยกรรม ถ้ามีหลาย  
คนให้ปันส่วนเท่ากัน

137

## พินัยกรรมตั้งผู้ปกครองทรัพย์

### วิธีตั้งผู้ปกครองทรัพย์

ผู้ทำ  
พินัยกรรม  
กำหนดตัว  
ตามมาตรา  
๑๖๕๐ (๑)

บุคคลที่ระบุใน  
พินัยกรรมให้  
เป็น  
ผู้กำหนด  
ตามมาตรา  
๑๖๕๐ (๒)

ผู้ปกครองทรัพย์  
ทำพินัยกรรมตั้ง  
บุคคลอื่นให้ทำการ  
สืบแทน ตาม  
มาตรา ๑๖๕๑

### คุณสมบัติของผู้ปกครองทรัพย์

ไม่มีคุณสมบัติ  
ต้องห้ามตาม  
มาตรา ๑๕๘๗

ต้องบรรลุนิติภาวะ  
บุคคลที่มีคุณสมบัติต้อง  
ห้ามตามมาตรา ๑๕๘๗

ต้องไม่ใช่บิดา  
มารดา ผู้ปกครอง  
ผู้อนุบาลหรือ  
ผู้พิทักษ์ของ  
ผู้รับพินัยกรรม  
ตามมาตรา ๑๖๘๗

ผู้ซึ่งศาลสั่ง  
ให้เป็นคนไร้  
ความสามารถ

บุคคล  
ล้มละลาย

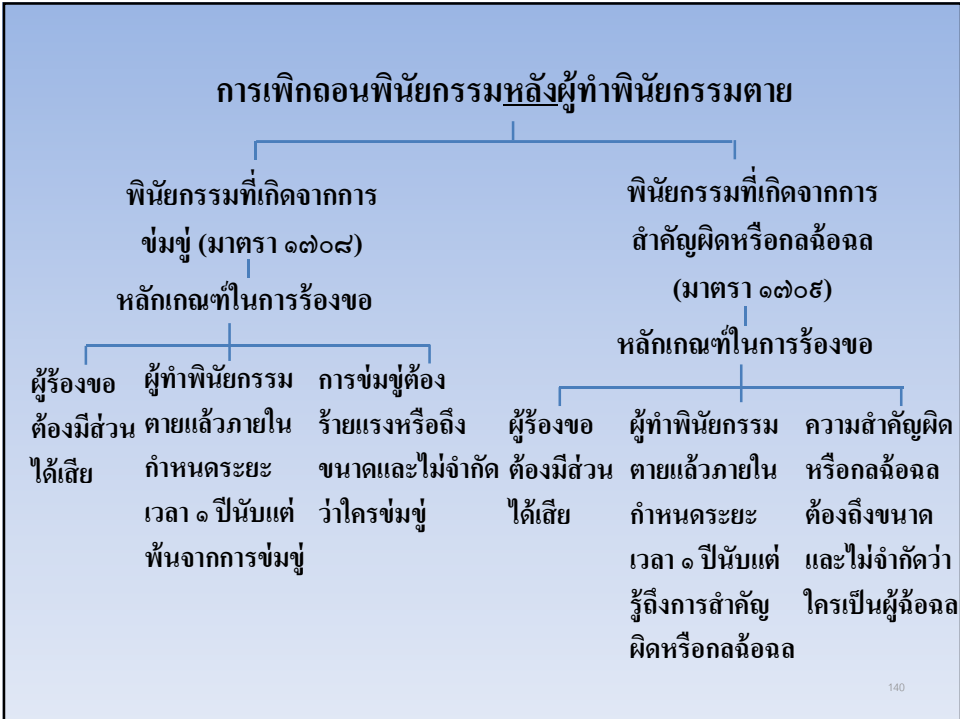
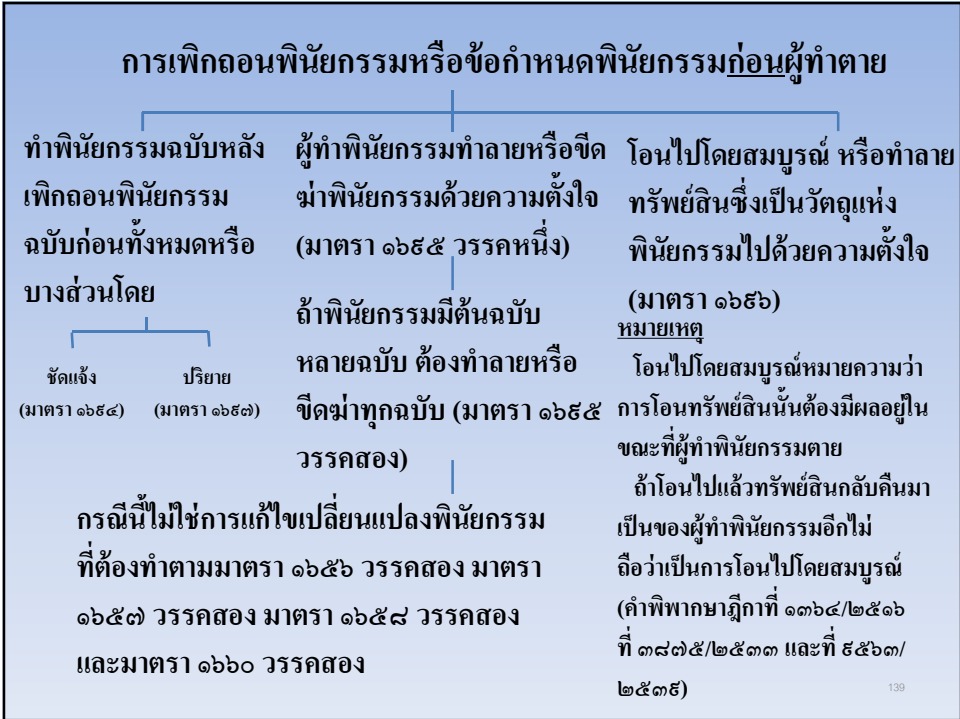
ผู้ไม่เหมาะสมที่จะ  
ปกครองผู้เยาว์หรือ  
ทรัพย์สินของผู้เยาว์

ผู้ซึ่งมีหรือเคยมีคดีในศาลกับ  
ผู้เยาว์ บุพการี หรือพี่น้องร่วม  
บิดา มารดา หรือร่วมแต่บิดา  
หรือมารดาของผู้เยาว์

ผู้ซึ่งบิดาหรือมารดา  
ที่ตายได้ทำหนังสือระบุ  
ห้ามไว้มิให้เป็นผู้ปกครอง  
หรือมารดาของผู้เยาว์

วรรคหนึ่ง

138



## อายุความการฟ้องขอให้เพิกถอนพินัยกรรม

### (มาตรา ๑๗๑๐)

สามเดือนหลังผู้ทำพินัยกรรมตาย กรณีโจทก์รู้เหตุเพิกถอนระหว่างผู้ทำพินัยกรรมมีชีวิต (มาตรา ๑๗๑๐ (๑))	สามเดือน ภายหลังจากที่โจทก์รู้เหตุที่ขอให้เพิกถอนกรณีอื่นคือ มิใช่กรณีตาม มาตรา ๑๗๑๐ (๑) (มาตรา ๑๗๑๐ (๒))	สามเดือนนับแต่รู้ว่ามิใช่ข้อกำหนดพินัยกรรมกระทบกระทั่งถึงส่วนได้เสียของตน แม้จะรู้ว่ามิใช่เหตุแห่งการเพิกถอน (มาตรา ๑๗๑๐ วรรคสอง)	สิบปีนับแต่ผู้ทำพินัยกรรมตาย (มาตรา ๑๗๑๐ วรรคท้าย)
--	---	---	--

141

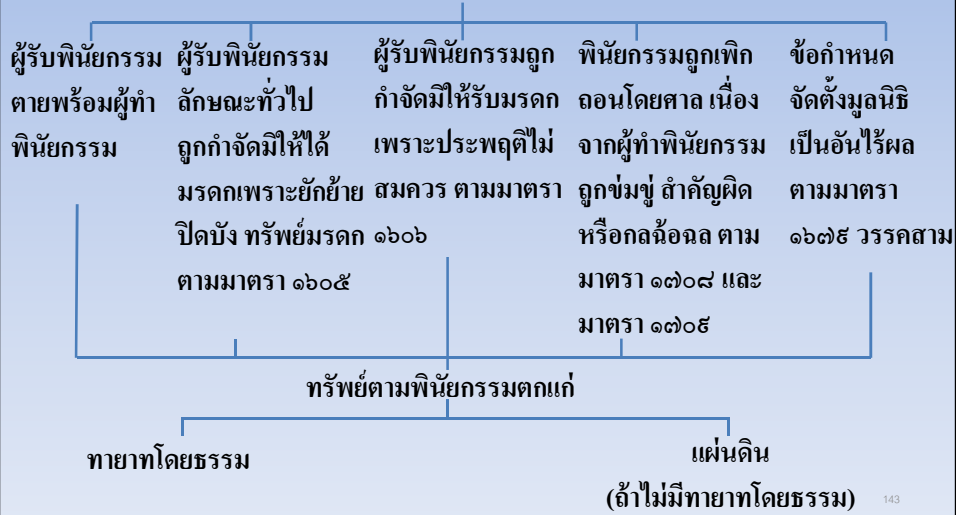
## การตกไปแห่งพินัยกรรมหรือข้อกำหนดพินัยกรรม

### (มาตรา ๑๖๕๘)

เมื่อผู้รับพินัยกรรมตายก่อนผู้ทำพินัยกรรม (มาตรา ๑๖๕๘(๑)) ↓ ตายตามนี้ไม่น่าจะรวมถึงกรณีศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ	เงื่อนไขบังคับก่อนของพินัยกรรมไม่อาจสำเร็จได้หรือผู้รับพินัยกรรมตายก่อนเงื่อนไขบังคับก่อนสำเร็จ (มาตรา ๑๖๕๘(๒))	ผู้รับพินัยกรรมสละพินัยกรรม (มาตรา ๑๖๕๘ (๓)) ↓ วิธีการสละ และผล การสละเป็นไปตาม (มาตรา ๑๖๑๐ ถึง ๑๖๑๕)	ทรัพย์สินสูญหาย ถูกทำลาย โดยผู้ทำพินัยกรรมมิได้ ตั้งใจระหว่างมีชีวิต และไม่ได้ของแทนหรือสิทธิเรียกค่าทดแทน (มาตรา ๑๖๕๘ (๔))
---	---	---	---

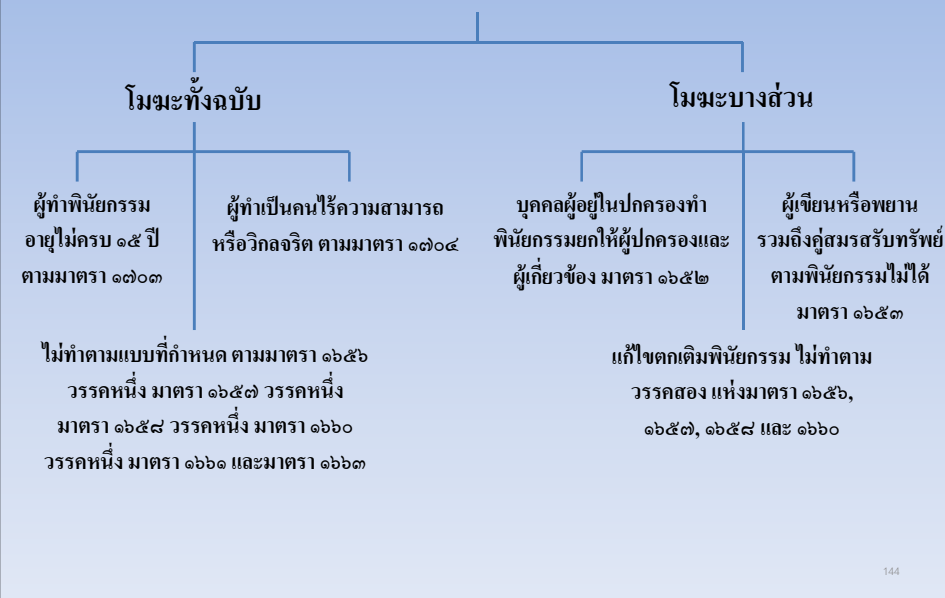
142

## การไร้ผลของพินัยกรรมและข้อกำหนดพินัยกรรม (มาตรา ๑๖๕๕)



143

## ความเป็นโมฆะแห่งพินัยกรรม



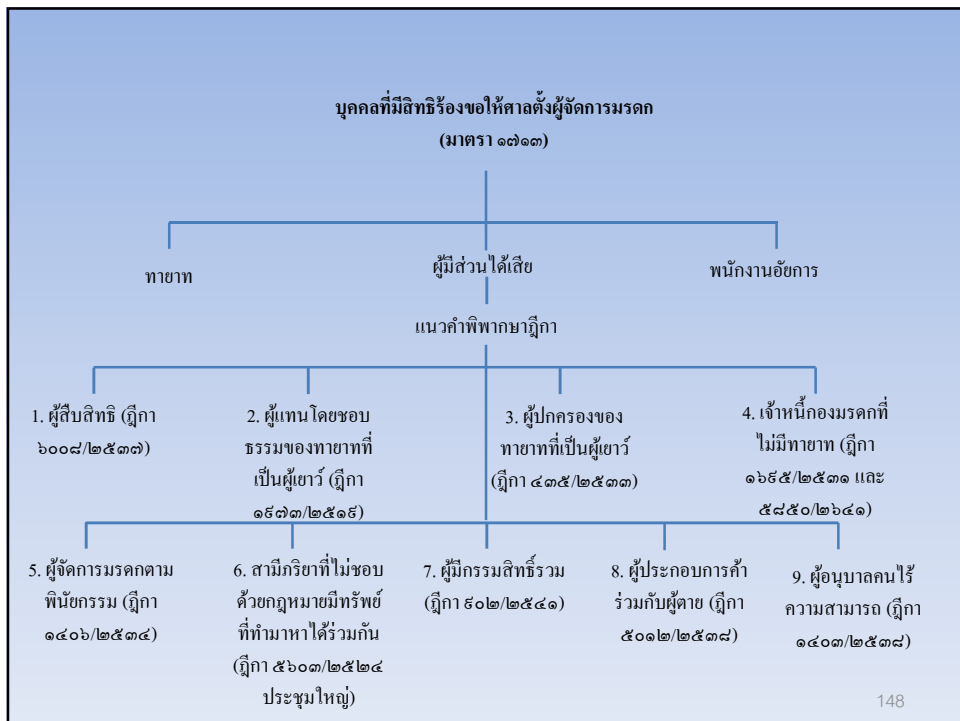
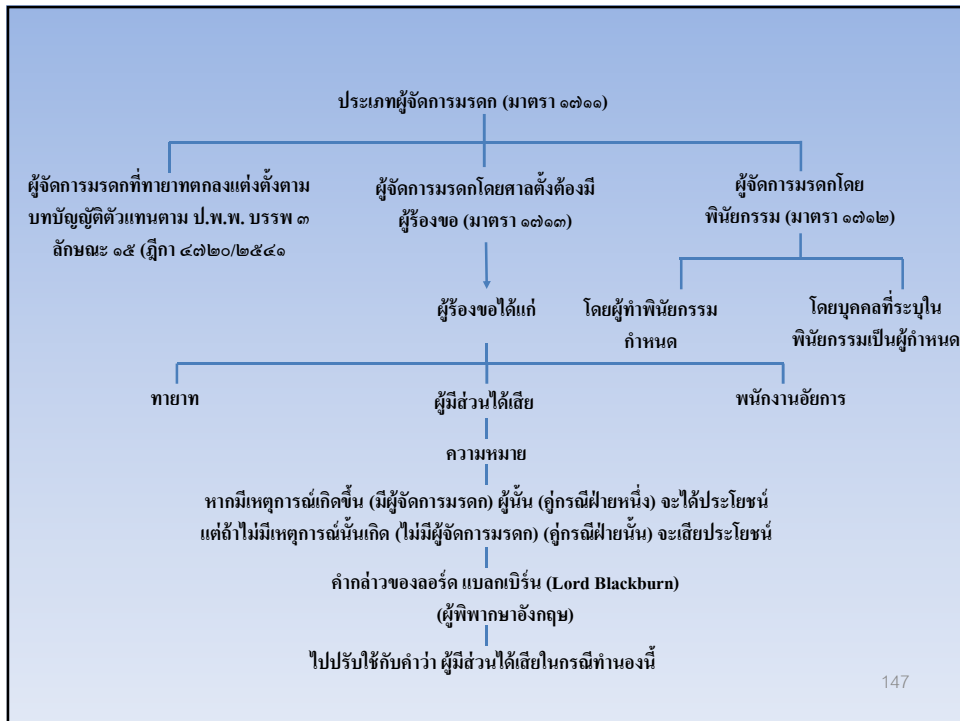
144

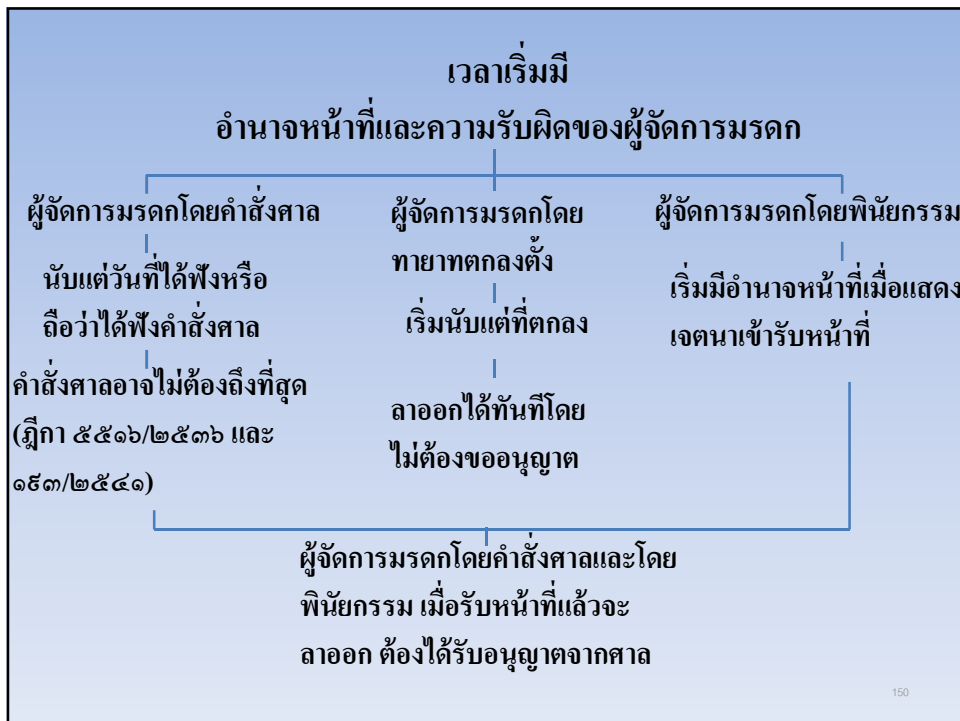
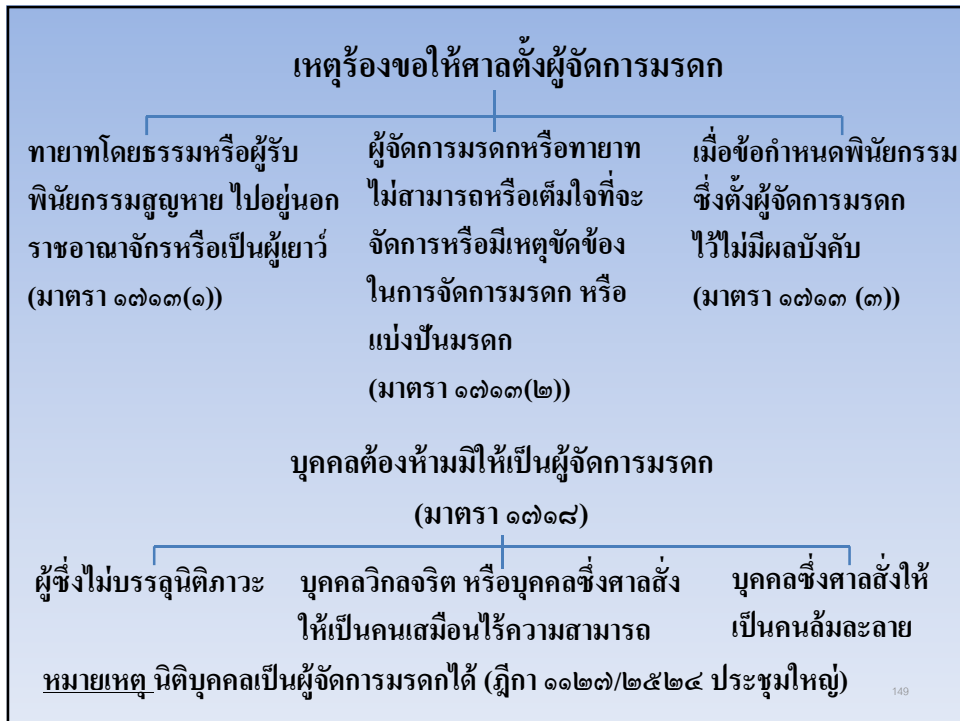


## ผู้จัดการมรดก และ การจัดการมรดก

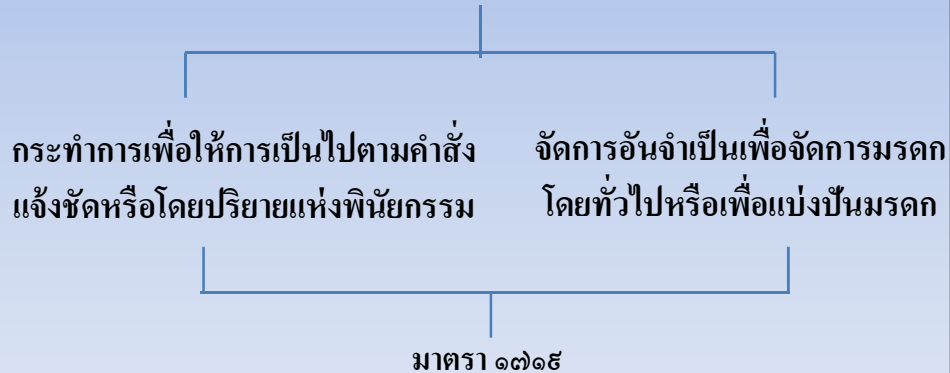
โดย

นายเกียรติ กาญจนรินทร์



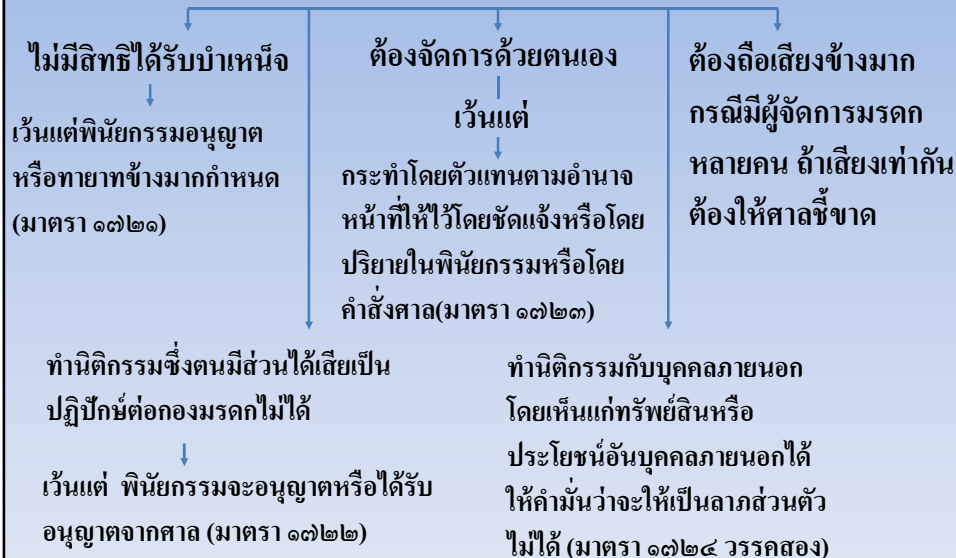


## สิทธิหน้าที่ของผู้จัดการมรดกโดยหลักใหญ่ (เฉพาะโดยคำสั่งศาลและโดยพินัยกรรม)



151

## หลักทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้จัดการมรดก



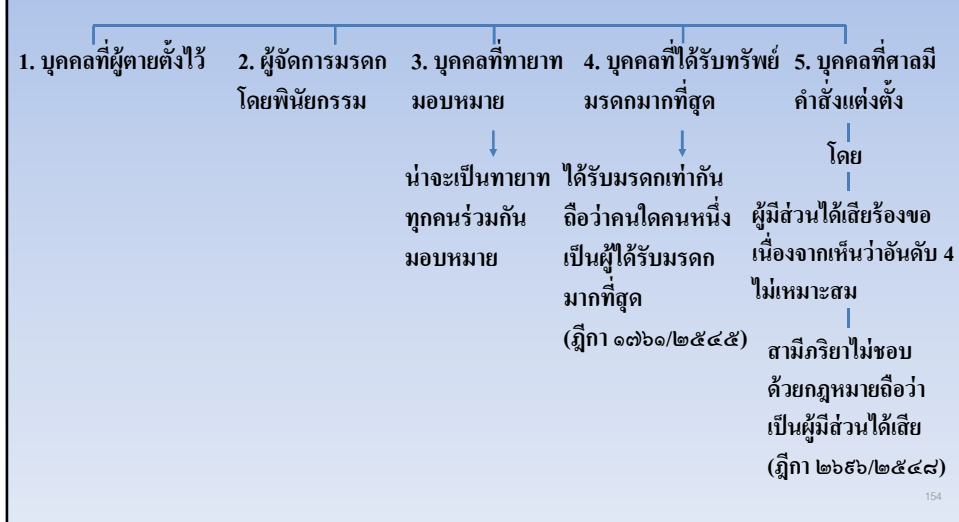
152

## อำนาจหน้าที่ผู้จัดการมรดกที่กฎหมายบังคับ



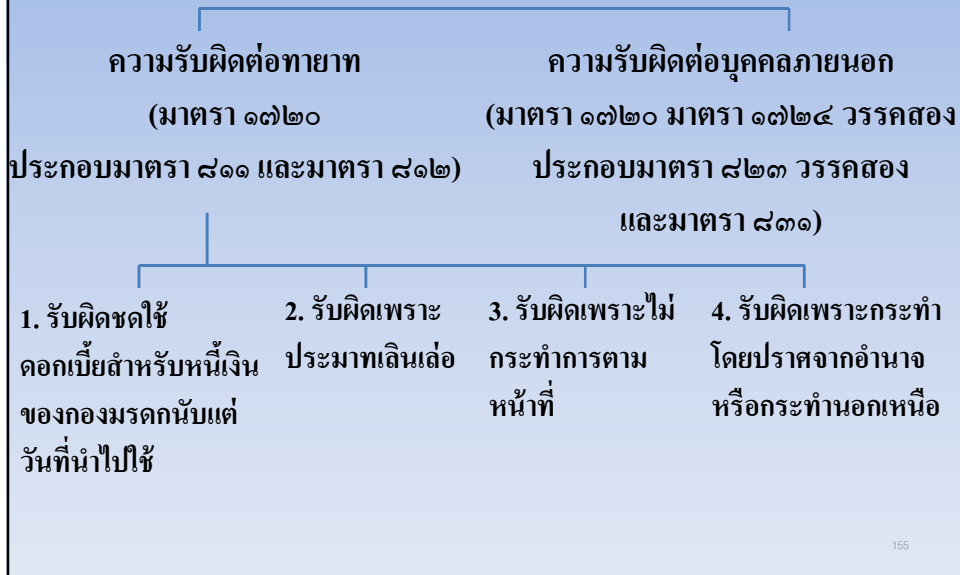
153

## ลำดับบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทำศพ (มาตรา ๑๖๔๕)

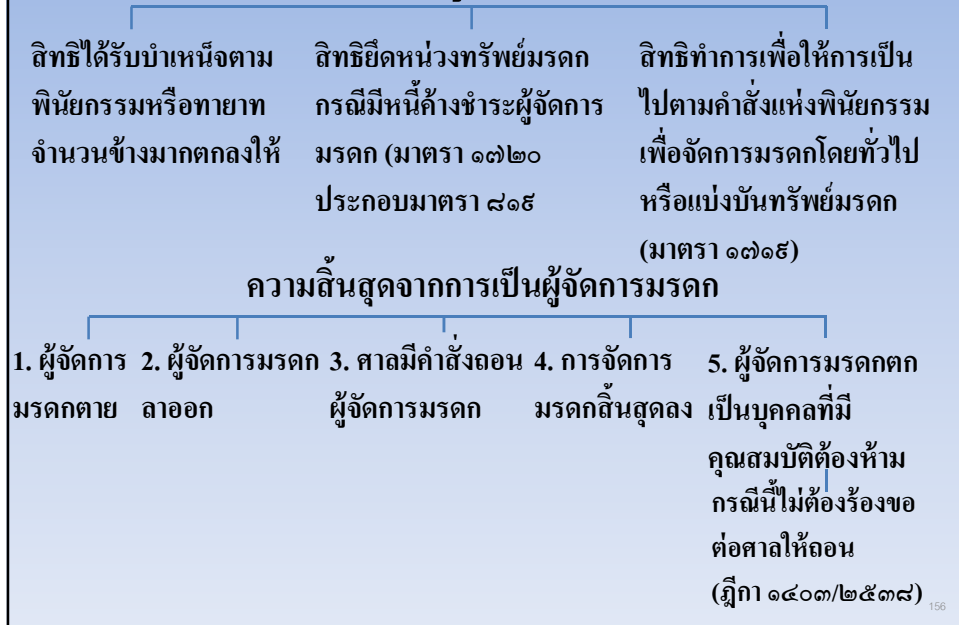


154

## ความรับผิดชอบของผู้จัดการมรดก

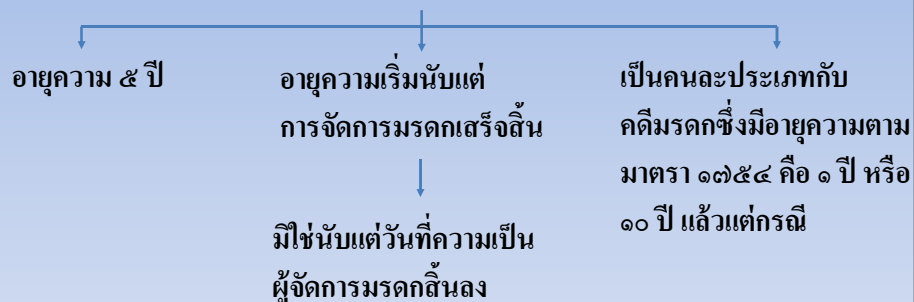


## สิทธิของผู้จัดการมรดก



## คดีเกี่ยวกับการจัดการมรดก

(มาตรา ๑๗๓๓ วรรคสอง)



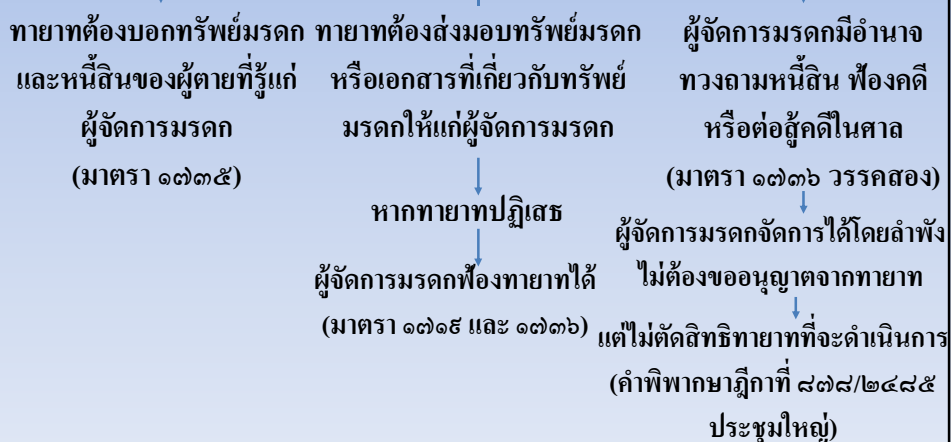
### หมายเหตุ

อย่างไรเป็นคดีเกี่ยวกับการจัดการมรดกหรือเป็นคดีมรดกต้องพิจารณา  
คำฟ้องเป็นหลักว่าฟ้องให้รับผิดชอบในการจัดการมรดกหรือขอแบ่งมรดก

157

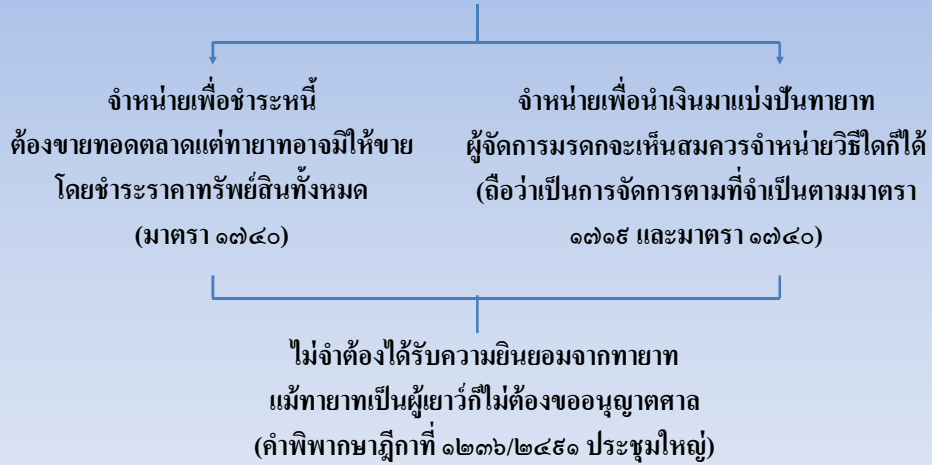
## การรวบรวมทรัพย์สินมรดก

### บทกฎหมายที่ช่วยในการรวบรวมทรัพย์สินมรดก



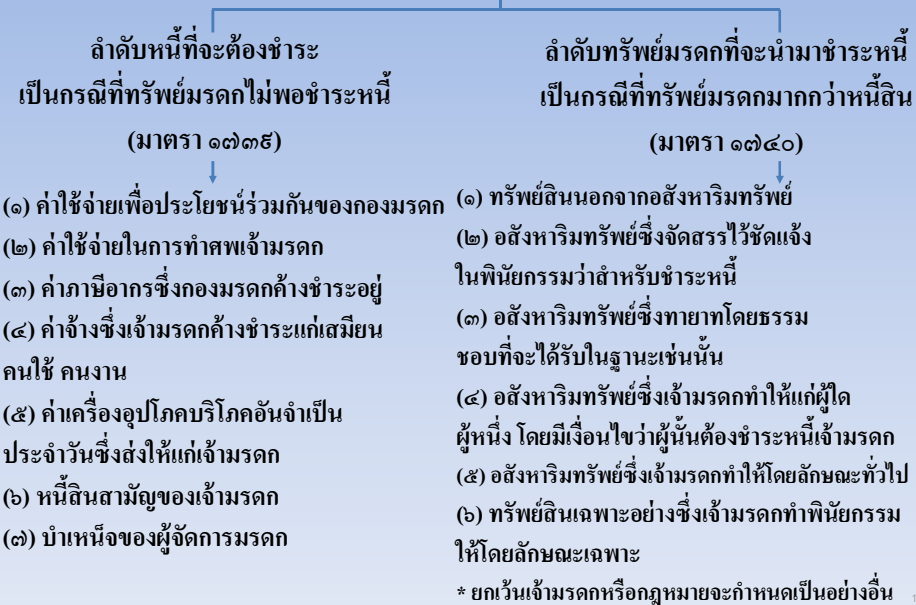
158

## การจำหน่ายทรัพย์สินมรดกเป็นตัวแทน

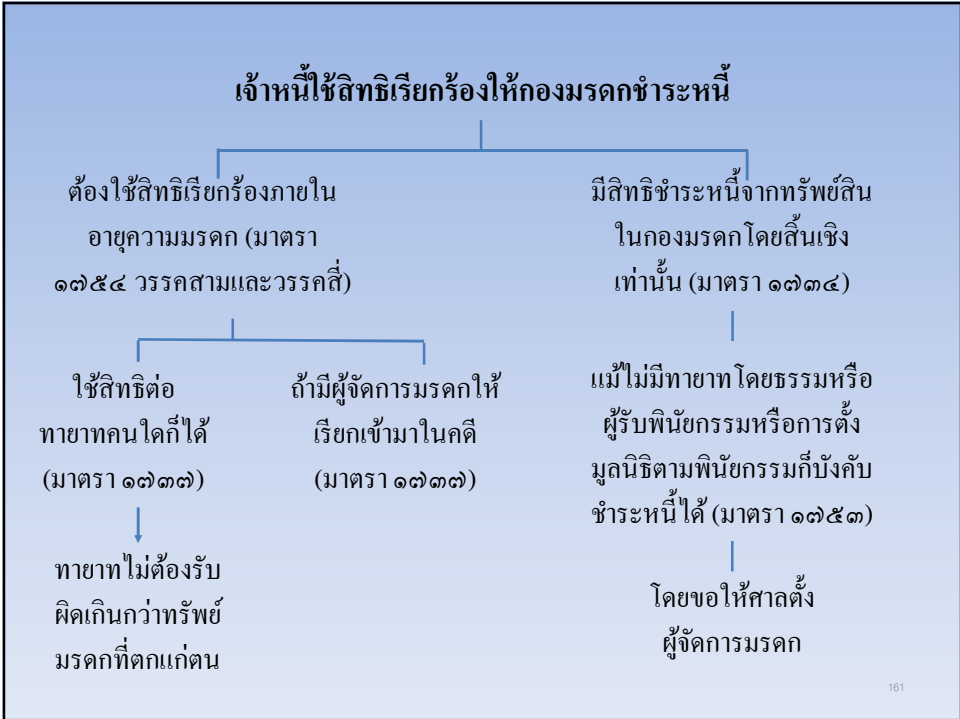


159

## การชำระหนี้ของมรดก



160



## การฟ้องร้องและบังคับชำระหนี้กองมรดก

บังคับได้เฉพาะทรัพย์สิน  
ที่เป็นกองมรดกของลูกหนี้  
เท่านั้น ตามมาตรา ๑๗๓๔

กรณียังไม่แบ่งมรดกบังคับ  
ชำระหนี้จากกองมรดกได้  
ทั้งหมดเท่าที่จำนวนหนี้ที่  
ค้างชำระตามมาตรา ๑๗๓๘  
วรรคหนึ่ง

กรณีแบ่งมรดกแล้วบังคับ  
จากทายาทที่ได้รับทรัพย์มรดก  
ไปเท่าที่ได้รับและถูกฟ้องร้อง  
แล้วเท่านั้น จะบังคับเอาจาก  
ทายาทที่ไม่ได้ถูกฟ้องร้องไม่ได้  
หรือบังคับเอาจากทายาทที่  
ไม่ได้รับทรัพย์มรดกไม่ได้  
ตามมาตรา ๑๗๓๘ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๒/๒๕๐๖ (ประชุมใหญ่)

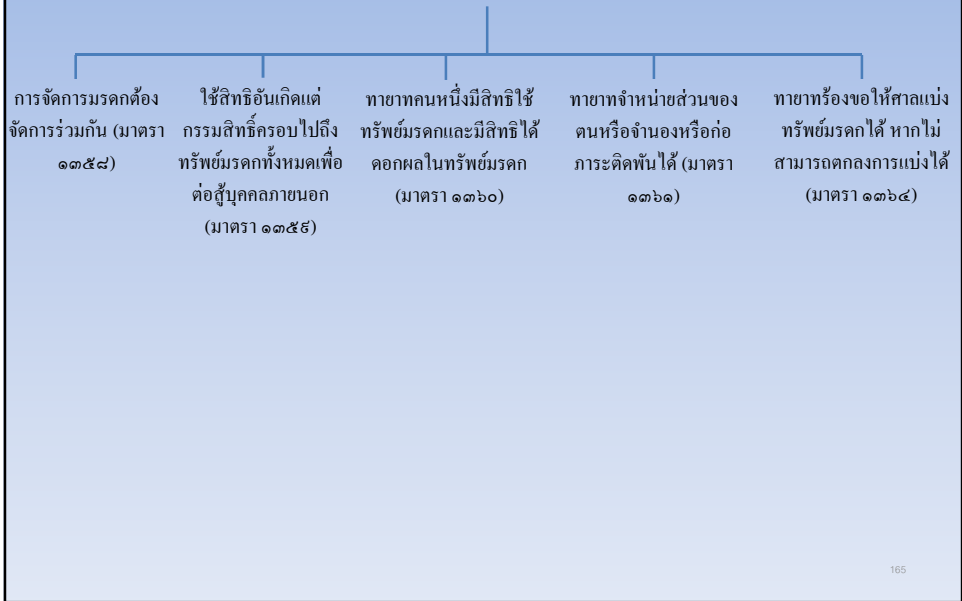
163

## บทบัญญัติเรื่องกรรมสิทธิ์รวมที่นำมาใช้กรณีมรดกตกแก่ทายาทหลายคน (มาตรา ๑๗๔๕)

การจัดการมรดก ใช้สิทธิอันเกิดแต่ ทายาทคนหนึ่ง ทายาทจำหน่าย ทายาทร้องขอให้  
ต้องจัดการร่วมกัน กรรมสิทธิ์ครอบ มีสิทธิใช้ทรัพย์ ส่วนของตนหรือ ศาลแบ่งทรัพย์  
(มาตรา ๑๗๕๘) ไปถึงทรัพย์มรดก มรดกและมีสิทธิ จำนวนหรือ มรดกได้ หากไม่  
ทั้งหมด เพื่อต่อสู้ ได้ดอกผล ก่อภาระติดพันได้ สามารถตกลง  
บุคคลภายนอก ในทรัพย์มรดก (มาตรา ๑๗๖๑) การแบ่งได้  
(มาตรา ๑๗๕๕) (มาตรา ๑๗๖๐) (มาตรา ๑๗๖๔)

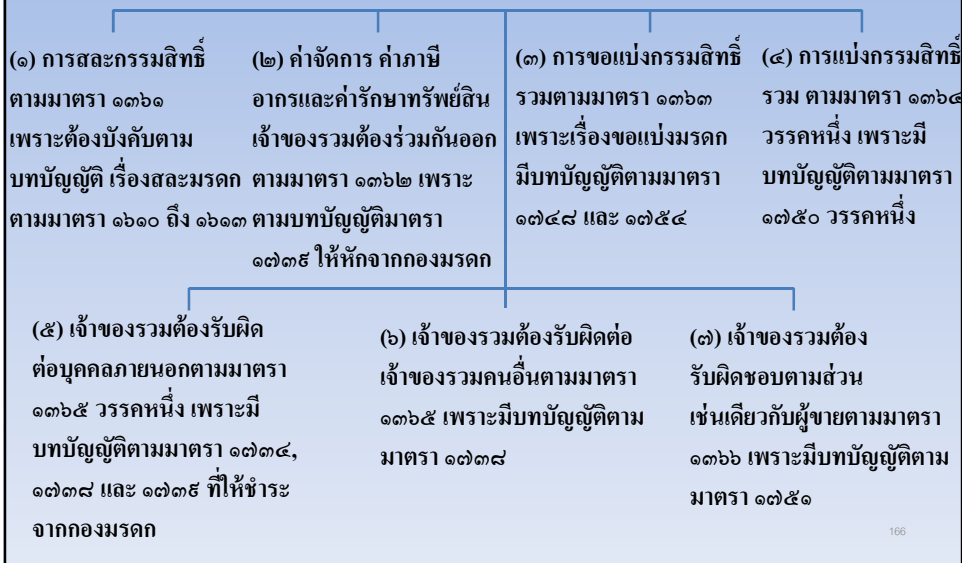
164

**บทบัญญัติเรื่องกรรมสิทธิ์รวมที่นำมาใช้กรณีมรดกตกแก่ทายาทหลายคน (มาตรา ๑๗๕๔)**

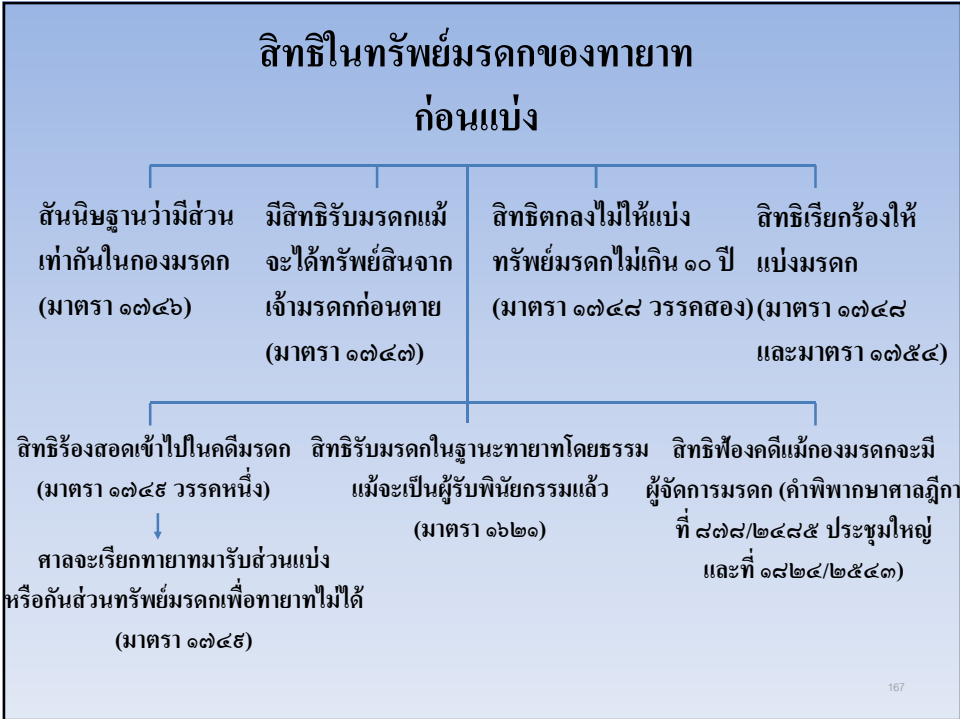


165

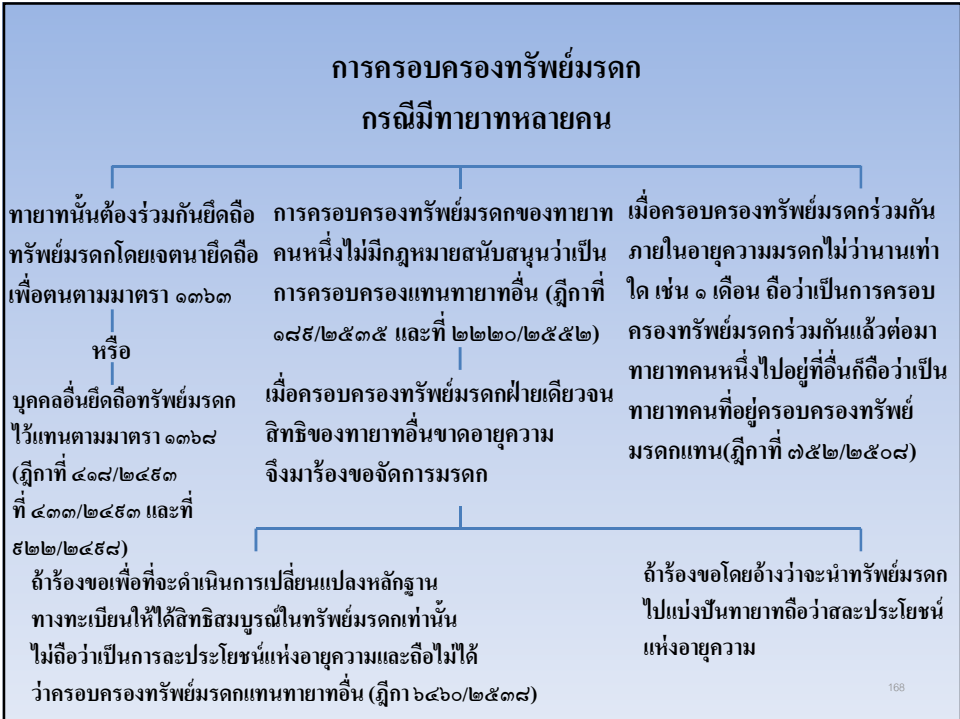
**บทบัญญัติกรรมสิทธิ์รวมที่ไม่นำมาใช้กรณีมรดกตกทอดแก่ทายาทหลายคน**



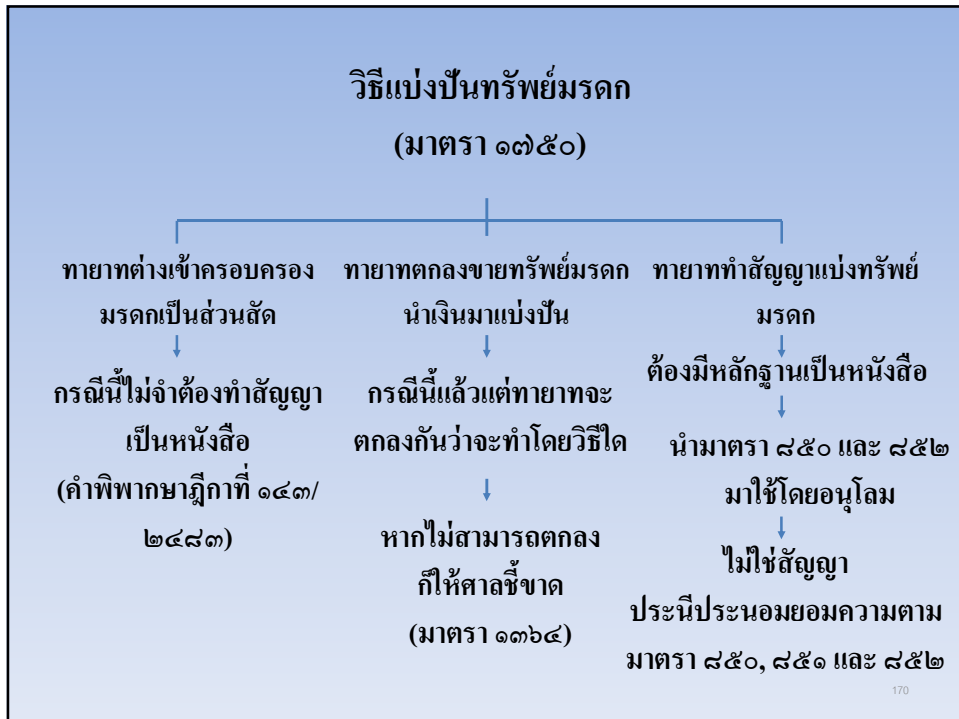
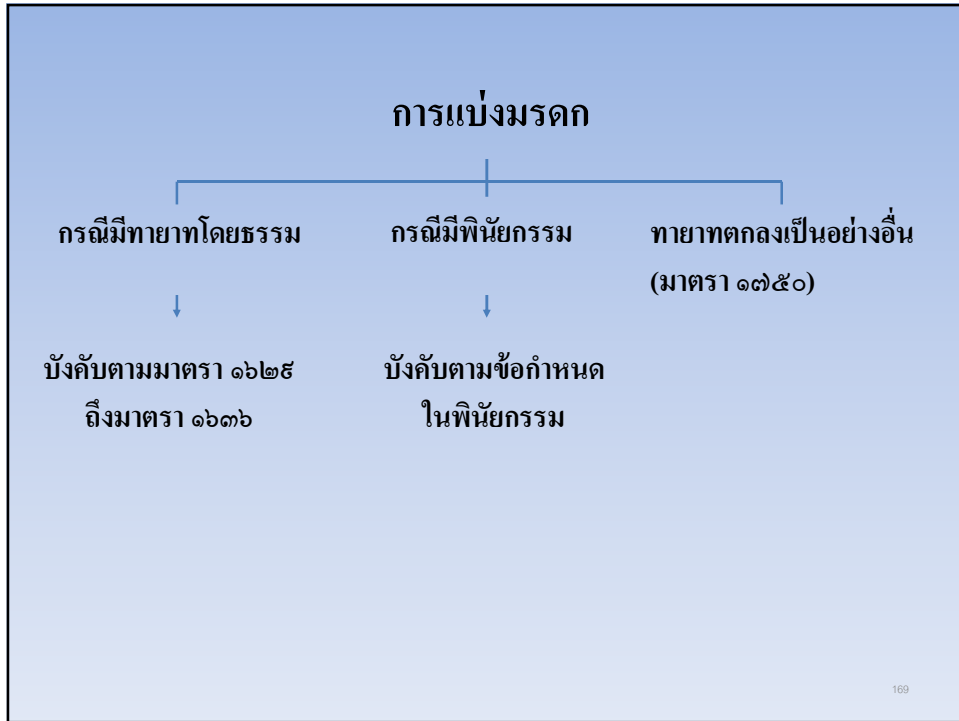
166



167



168





# อายุความมรดก

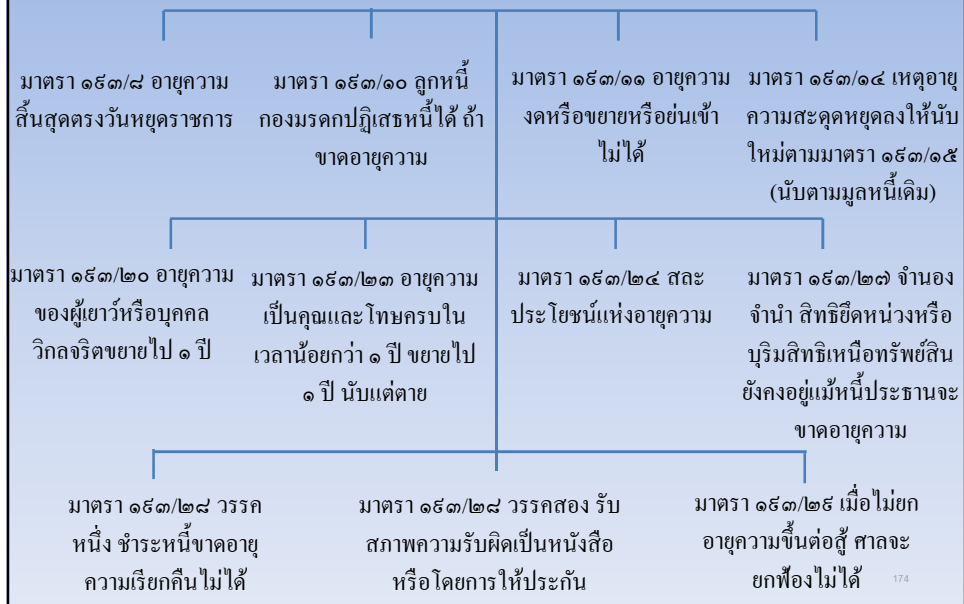
โดย

นายเกียรติ กาญจนรินทร์

173

## อายุความมรดก

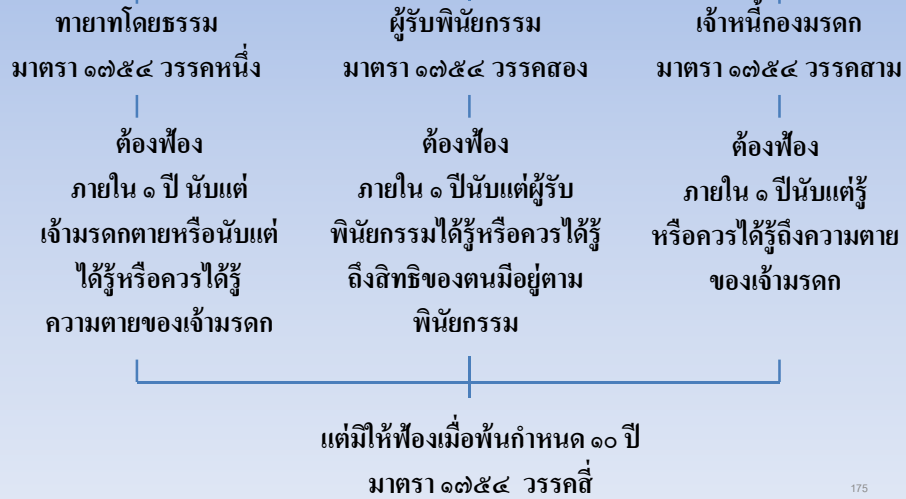
บทบัญญัติบรรพ ๑ เรื่องระยะเวลาและอายุความที่นำมาใช้ในอายุความมรดก



174

## อายุความมรดก

### มาตรา ๑๗๕๔



175

## คดีมรดก

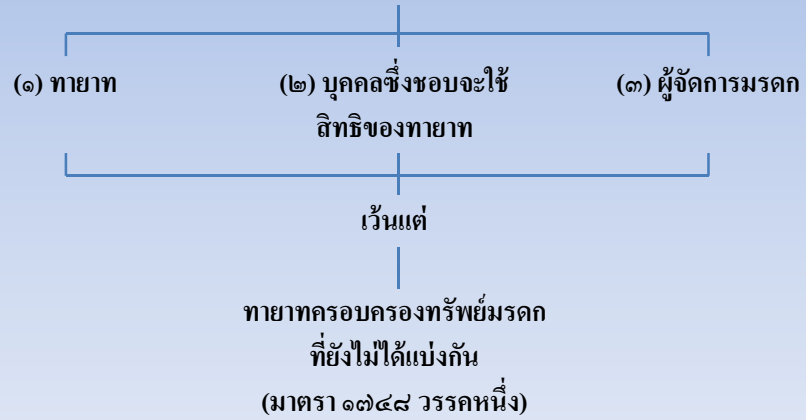
คดีพิพาทกันระหว่างทายาทที่มีสิทธิในมรดก เรื่องสิทธิเรียกร้องส่วนแบ่งมรดกตามมาตรา ๑๗๕๔ วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสี่

(คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๖๑/๒๕๔๒)

กรณีเจ้าหนี้ใช้สิทธิตามมาตรา ๑๗๕๔ วรรคสามและสิทธิไม่ใช่คดีมรดก

176

บุคคลที่มีสิทธิอายุความ  
มรดกขึ้นต่อผู้  
(มาตรา ๑๗๕๕)



177

178



## บุคคลต้องห้ามมิให้เป็นผู้รับพินัยกรรม

(1) ผู้ปกครองรวมทั้งคู่สมรส  
บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้อง  
ของผู้ปกครอง (มาตรา ๑๖๕๒)

(2) ผู้เขียนพินัยกรรมรวมทั้ง  
คู่สมรส พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จด  
ข้อความพินัยกรรมด้วยวาจาถือ  
ว่าเป็นผู้เขียน (มาตรา ๑๖๕๓)

(3) พยานในพินัยกรรมรวมทั้งคู่  
สมรส (มาตรา ๑๖๕๓)

หมายเหตุ คุณสมบัติของผู้รับพินัยกรรม กรณีนี้พิจารณาขณะที่ทำพินัยกรรม

181

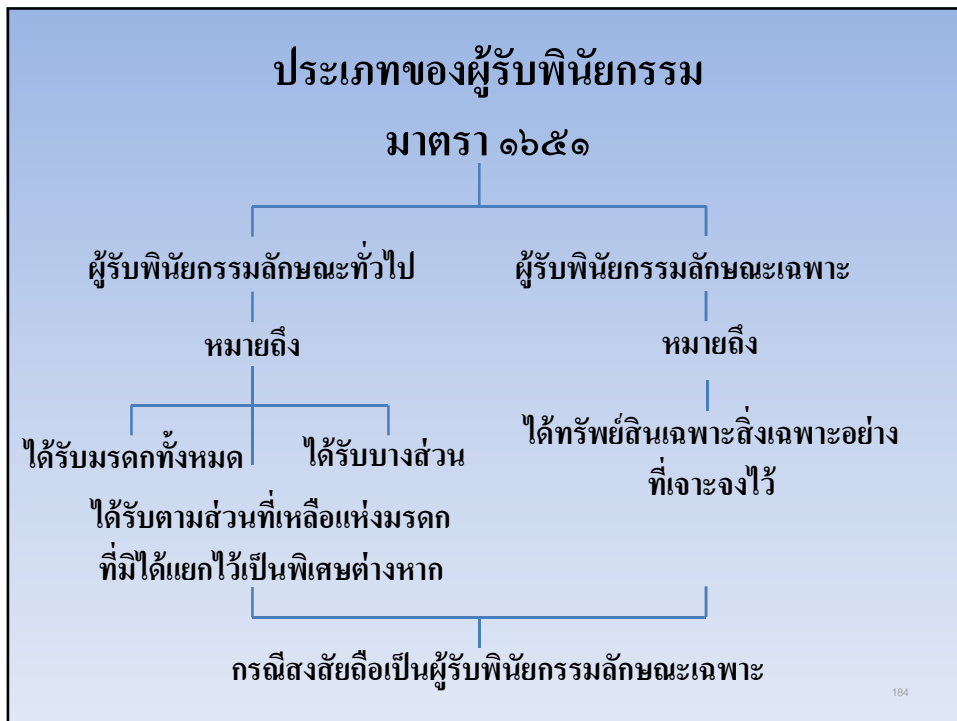
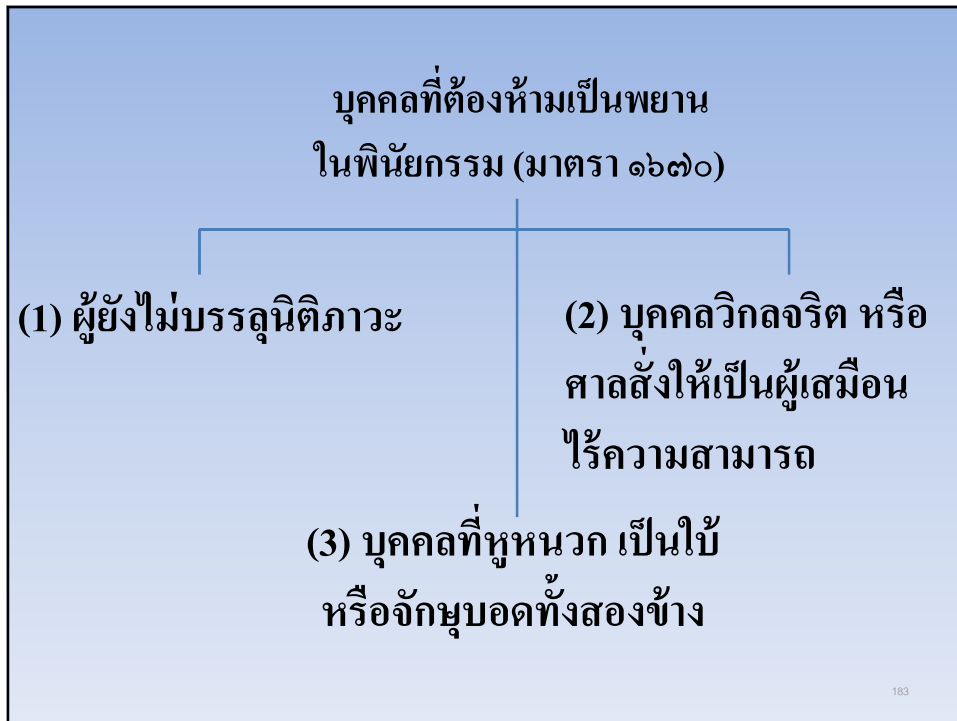
## พยานในพินัยกรรม

(1) ต้องรู้เห็นในการทำ  
พินัยกรรม

(2) ต้องลงชื่อในฐานะ  
พยานในพินัยกรรม

(3) ต้องมีคุณสมบัติที่จะเป็นพยาน  
ในพินัยกรรม (มาตรา ๑๖๗๐)

182



## ผลของการแบ่งประเภทผู้รับพินัยกรรม

ผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไป

ถูกจำกัดมิให้ได้มรดกตาม  
มาตรา ๑๖๐๕ ได้

ทรัพย์ตามพินัยกรรมต้องนำมา  
ชำระหนี้ก่อนทรัพย์ตาม  
พินัยกรรมลักษณะเฉพาะ

มีสิทธิและความรับผิดชอบ  
เช่นเดียวกับทายาทโดยธรรม

ผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ

ไม่ถูกจำกัดมิให้ได้มรดก  
ตามมาตรา ๑๖๐๕

ทรัพย์ตามพินัยกรรมจะถูกนำมา  
ชำระหนี้ภายหลังทรัพย์ตาม  
พินัยกรรมลักษณะทั่วไป

มีสิทธิและความรับผิดชอบเกี่ยวกับ  
ทรัพย์เฉพาะเท่านั้น

185

## แบบของพินัยกรรม

(1) แบบธรรมดา  
มาตรา ๑๖๕๖

(2) แบบเขียนเองทั้งฉบับ  
มาตรา ๑๖๕๗

(3) แบบเอกสารฝ่ายเมือง  
มาตรา ๑๖๕๘

(4) แบบเอกสารลับ  
มาตรา ๑๖๖๐

(5) แบบทำด้วย วาจา  
มาตรา ๑๖๖๓

(6) แบบตามกฎหมาย  
ต่างประเทศ มาตรา ๑๖๖๗  
วรรคหนึ่ง

186

## พินัยกรรมแบบธรรมดา

- (1) ต้องทำเป็นหนังสือ
- (2) ต้องลงวัน เดือน ปี  
ในขณะที่ทำพินัยกรรม
- (3) ผู้ทำพินัยกรรมต้อง  
ลงลายมือชื่อต่อหน้าพยาน  
อย่างน้อย 2 คนพร้อมกัน  
(พิมพ์ลายนิ้วมือได้)
- (4) พยานอย่างน้อย 2 คน  
ลงลายมือชื่อรับรองลายมือ  
ชื่อผู้ทำในขณะนั้น  
(พิมพ์ลายนิ้วมือไม่ได้)

187

## พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง

- (1) ผู้ทำแจ้งข้อความที่ประสงค์ไว้  
ในพินัยกรรมแก่กรรมการอำเภอต่อ  
หน้าพยานอย่างน้อย 2 คน
- (2) กรรมการอำเภอจดข้อความตามที่แจ้ง
- (3) กรรมการอำเภออ่านข้อความที่  
จดให้ผู้ทำและพยานฟัง
- (4) ผู้ทำและพยานลงลายมือชื่อเมื่อ  
ทราบว่าข้อความที่จดและอ่านตรงตามที่  
ผู้ทำแจ้ง (ผู้ทำพิมพ์ลายนิ้วมือได้)
- (5) กรรมการอำเภอลงลายมือชื่อ  
วัน เดือน ปี ทั้งจดลงด้วยตนเองเป็น  
สำคัญว่าพินัยกรรมทำขึ้นถูกต้องตาม  
(1) ถึง (4)
- (6) กรรมการอำเภอประทับตราตำแหน่งไว้

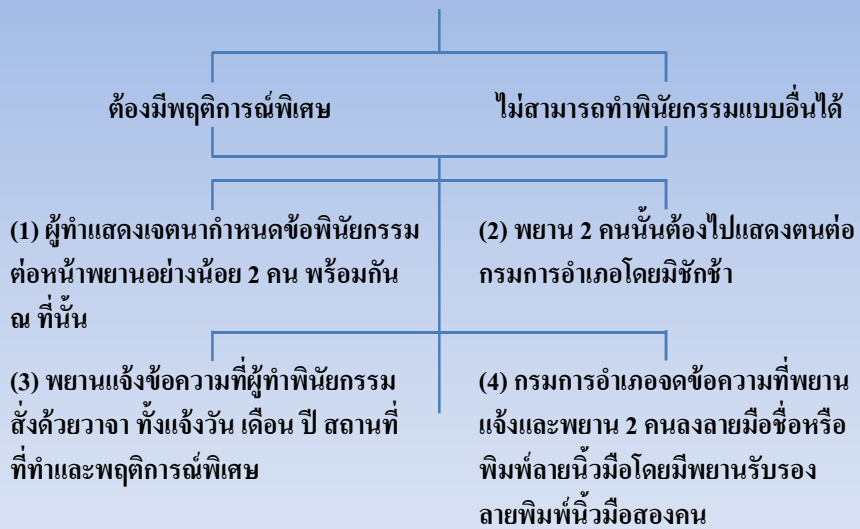
188

## พินัยกรรมแบบเอกสารลับ



189

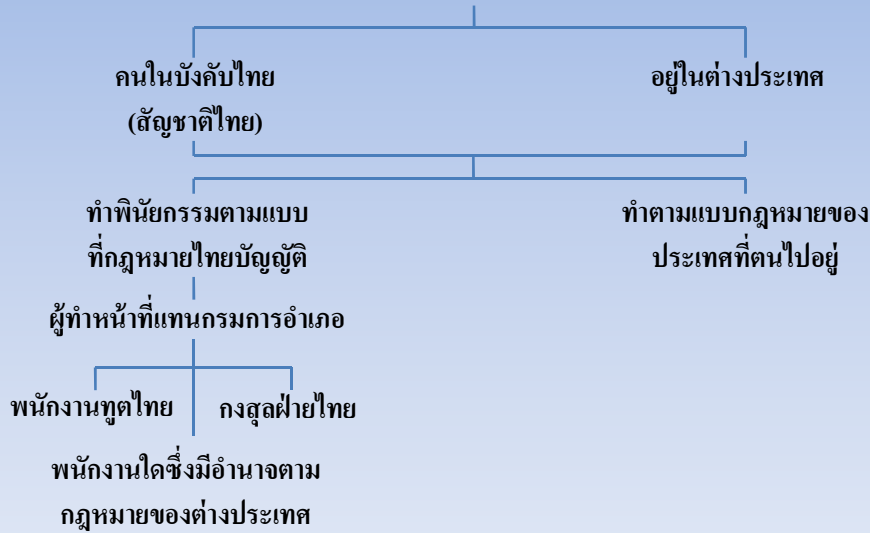
## พินัยกรรมแบบทำด้วยวาจา



หมายเหตุ พินัยกรรมชนิดนี้สิ้นผลเมื่อพ้นกำหนด 1 เดือนนับแต่เวลาผู้ทำพินัยกรรมกลับมาสู่  
ฐานะที่จะทำพินัยกรรมแบบอื่นได้

190

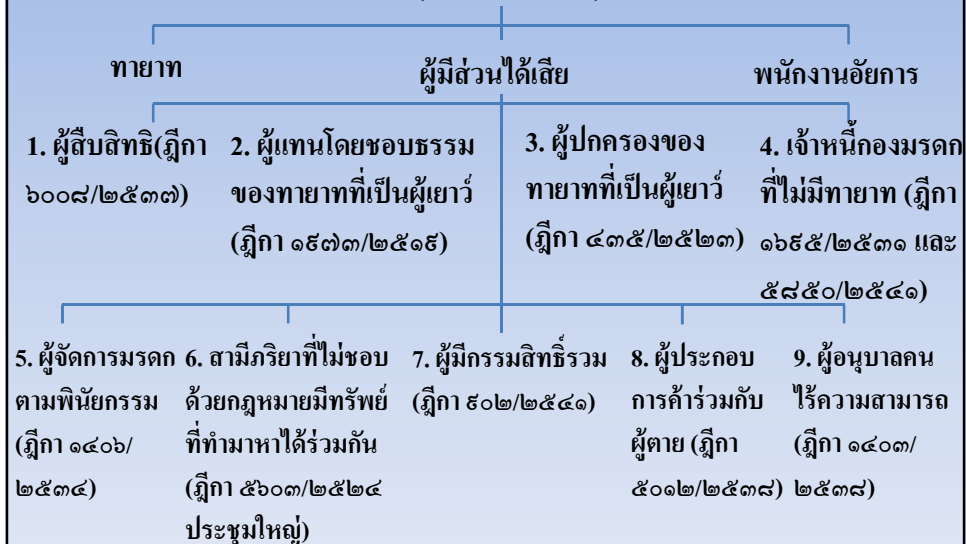
## พินัยกรรมแบบทำตามกฎหมายต่างประเทศ



191

## ผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดก

(มาตรา ๑๗๑๓)



192